

UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PROCJENU VRIJEDNOSTI DRUŠTVA PRIMJENOM METODA MULTIPLIKATORA

Patačić, Mirjana

Graduate thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Applied Sciences RRiF / Veleučilište RRiF**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:198:373663>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-04**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Final Examination Papers University of Applied Sciences RRiF - Final Examination Papers and Diploma Papers](#)

VELEUČILIŠTE RRiF

STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ KORPORATIVNE FINACIJE

Mirjana Patačić

DIPLOMSKI RAD

**UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PROCJENU
VRIJEDNOSTI DRUŠTVA PRIMJENOM METODA
MULTIPLIKATORA**

Zagreb, 2024.

VELEUČILIŠTE RRiF

STRUČNI DIPLOMSKI STUDIJ KORPORATIVNE FINACIJE

DIPLOMSKI RAD

**UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PROCJENU
VRIJEDNOSTI DRUŠTVA PRIMJENOM METODA
MULTIPLIKATORA**

Ime i prezime studenta: Mirjana Patačić

Matični broj studenta: 180/20-I-SDS

Mentor: Mr. sc. Boris Sruk, predavač

Zagreb, 2024.

UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PROCJENU VRIJEDNOSTI DRUŠTVA PRIMJENOM METODA MULTIPLIKATORA

SAŽETAK

Na iskazivanje poslovnog rezultata društva uvelike utječu usvojene računovodstvene politike i procjene, koje usvaja i donosi uprava društva, prema tome uprava društva ima mogućnosti upravljati iskazivanjem poslovnog rezultata društva te samim time može imati utjecaj i na procjenu vrijednosti društva.

Kod poslovanja svakog društva nužno je da uprava društva dobro poznaje i razumije računovodstvene pojmove, te kako pojedina računovodstvena politika i procjena utječe na iskazivanje poslovanja društva.

Procjena vrijednosti društva može se provoditi iz različitih razloga poput ulaganja u portfelj, različitih statusnih promjena poput podjele, spajanja ili prodaje društva i sl. Procjenu društava možemo provoditi različitim metodama, najčešće korištene metode su metoda diskontiranih novčanih tokova te metoda usporedivih vrijednosti odnosno metoda multiplikatora.

U ovome radu obrađen je primjer na četiri hipotetska društva koja imaju istu vrijednost imovine, zaliha i količinu proizvodnje i prodaje, te primjenjuju različite računovodstvene politike i procjene, za sva četiri društva sastavljen je račun dobiti i gubitka iz kojeg je vidljiv različit rezultat poslovanja, te bilanca iz koje je vidljiv različit financijski položaj društava uzrokovan upotrebom različitih računovodstvenih politika i procjena.

Za izračun usporedivih vrijednosti odnosno multiplikatora uzeto je pet društava iz industrije, a to su: AD PLASTIK d.d., Dalekovod d.d., ERICSSON NIKOLA TESLA d.d., KONČAR - Distributivni i specijalni transformatori d.d. i KONČAR ELEKTROINDUSTRIJA d.d.

Nakon dobivenih vrijednosti multiplikatora, izračunate su procijenjene vrijednosti hipotetskih društava iz primjera iz kojih je vidljiv utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti društva.

Ključne riječi: računovodstvene politike, rezultat poslovanja, procjena vrijednosti društva, metode procjene vrijednosti društva, metoda multiplikatora

EFFECT OF ACCOUNTING POLICIES ON COMPANY VALUE ASSESSMENT USING MULTIPLIER METHODS

SUMMARY

The presentation of the company's business results is greatly influenced by the adopted accounting policies and estimates, which are adopted and made by the company's management, therefore the company's management has the ability to manage the presentation of the company's business results and thus can have an impact on the assessment of the company's value.

In the operation of any company, it is necessary that the management of the company has a good knowledge and understanding of accounting concepts, and how individual accounting policies and assessments affect the performance of the company's operations.

Valuation of a company can be carried out for various reasons such as investment in a portfolio, various status changes such as division, merger or sale of a company, etc. Valuation of companies can be carried out using different methods, the most commonly used methods are the discounted cash flow method and the comparable value method, i.e. the multiplier method.

This paper deals with the example of four hypothetical companies that have the same value of assets, inventory and volume of production and sales, and apply different accounting policies and estimates, for all four companies a profit and loss account was drawn up, from which different results of operations are visible, and a balance sheet showing the different financial position of companies caused by the use of different accounting policies and estimates.

For the calculation of comparable values or multipliers, five companies from the industry were taken, namely: AD PLASTIK d.d., Dalekovod d.d., ERICSSON NIKOLA TESLA d.d., KONČAR - Distribution and special transformers d.d. and KONČAR ELEKTROINDUSTRIJA d.d.

After obtaining the multiplier values, the estimated values of hypothetical companies were calculated from examples that show the impact of accounting policies on the company's valuation.

Key words: accounting policies, business results, valuation of the company, methods of valuation of the company, multiplier method

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Problem i predmet istraživanja	1
1.2. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja	2
1.3. Metode istraživanja	2
2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE.....	4
2.1. Zakonski okvir računovodstvenih politika	4
2.1.1. Zakon o računovodstvu.....	4
2.1.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja	7
2.1.3. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja	10
2.2. Područja primjene računovodstvenih politika	11
2.2.1. Dugotrajna imovina	11
2.2.2. Kratkotrajna imovina	27
2.2.3. Prihodi.....	33
2.2.4. Rashodi.....	38
2.3. Utjecaj računovodstvenih politika na rezultat poslovanja	42
3. METODE VREDNOVANJA DRUŠTVA	82
3.1. Statičke metode vrednovanja društva	83
3.1.1. Knjigovodstvena vrijednost društva	83
3.1.2. Ispravljena knjigovodstvena vrijednost društva	84
3.1.3. Zamjenska vrijednost.....	84
3.1.4. Likvidacijska vrijednost.....	85
3.2. Dinamičke metode vrednovanja društva	85
3.2.1. Procjena vrijednosti društva metodama diskontiranih novčanih tokova	86

3.2.2. Procjena vrijednosti metodama multiplikatora.....	92
4. IZRAČUN ODABRANIH MULTIPLIKATORA USPOREDIVIH DRUŠTAVA...	100
5. UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PROCJENU VRIJEDNOSTI DRUŠTVA PRIMJENOM METODA MULTIPLIKATORA	106
5.1. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/E	106
5.2. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/B	107
5.3. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/S.....	109
5.4. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora EV/EBITDA i EV/EBIT	109
6. ZAKLJUČAK.....	114
7. LITERATURA	116
8. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA	118

1. UVOD

Procjena društva ima važnu ulogu u mnogim područjima financija, ulaganja u portfelj, kod spajanja i akvizicija društava, te nizu drugih poslovnih transakcija kao što su podjela nasljedstva, ulaganja u društva...

Računovodstvene politike društva predstavljaju niz pravila koje je uprava prihvatila za pripremanje i objavljivanje financijskih izvještaja, to bi značilo da u nekim situacijama uprava svojim odlukama o primjeni određenih računovodstvenih politika može imati utjecaj na financijski rezultat poslovanja, a samim time tako iskazani financijski rezultat može imati utjecaj na procjenu vrijednosti društva.

Kod procjene vrijednosti društva koristi se nekoliko modela procjene vrijednosti društva, kroz ovu temu želi se utvrditi kakav i koliki utjecaj ima primjena različitih računovodstvenih politika na financijski rezultat društva, a nakon toga kakav i koliki utjecaj tako različito iskazani financijski rezultat ima na procjenu vrijednosti društva, primjenom metode usporedivih vrijednosti odnosno metoda multiplikatora.

1.1. Problem i predmet istraživanja

Predmet istraživanja u ovome radu je utjecaj primjene različitih računovodstvenih politika i usporedba financijskog rezultata primjenom tako različitih računovodstvenih politika, te utjecaja financijskog rezultata na procjenu vrijednosti društva primjenom metoda multiplikatora. U teoriji i praksi postoje različite računovodstvene politike, a svaka od njih polazi od različitih pretpostavki što za posljedicu može imati različite rezultate na procjenu vrijednosti društva.

1.2. Cilj istraživanja i istraživačka pitanja

Cilj ovog rada jest prikazati mogućnost upravljanja rezultatima poslovanja primjenom različitih računovodstvenih politika, te takvim upravljanjem rezultatom poslovanja prikazati i mogućnost upravljanja na procjenu vrijednosti društva primjenom metode multiplikatora, te opisati kako se donošenjem odgovarajućih poslovnih odluka o primjeni pojedinih računovodstvenih politika istom može upravljati.

Kroz ovaj rad pokušati će se doći do odgovora na slijedeća pitanja:

- Kako se kreativnim izborom računovodstvenih politika i njihovom primjenom pri sastavljanju financijskih izvješća može utjecati na financijski rezultat poslovanja?
- Koliki utjecaj ima primjena pojedine računovodstvene politike na financijski rezultat poslovanja?
- Koliki utjecaj imaju računovodstvene politike na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/E?
- Koliki utjecaj imaju računovodstvene politike na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/B?
- Koliki utjecaj imaju računovodstvene politike na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/S?
- Koliki utjecaj imaju računovodstvene politike na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora EV/EBITDA i EV/EBIT?
- Koliko je utjecaj različite primjene računovodstvenih politika značajan za procjenu vrijednosti društva?

1.3. Metode istraživanja

U prvim poglavljima rada koristi se analitičko – deduktivna metoda, temeljena na proučavanju, komparaciji sekundarnih izvora podataka.

Teorijski dio rada temelji se na prikupljenoj stručnoj i znanstvenoj literaturi, te prikupljanju informacija sa web stranica koje sadrže znanja iz područja računovodstvenih politika, financijskog rezultata poslovanja i procjene vrijednosti društva.

U radu se koristiti komparativna metoda gdje se na temelju hipotetskih primjera društava koja koriste različite računovodstvene politike dolazi do financijskog rezultata, te na temelju dobivenih financijskih rezultata na hipotetskim primjerima društava prikazuje procjena vrijednosti tih društava primjenom metode multiplikatora, te uspoređuje kakav utjecaj pojedina računovodstvena politika ima na procjenu vrijednosti društva primjenom multiplikatora.

Empirijski dio rada temelji se na statističkim metodama koje obuhvaćaju prikupljanje i obradu podataka iz financijskih izvještaja, te izračunu i interpretaciji dobivenih pokazatelja multiplikatora za usporediva društva. Za izračun multiplikatora usporedivih društava odabrana su sljedeća društva: AD PLASTIK d.d., Dalekovod d.d., ERICSSON NIKOLA TESLA d.d., KONČAR - Distributivni i specijalni transformatori d.d. i KONČAR ELEKTROINDUSTRIJA d.d.

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

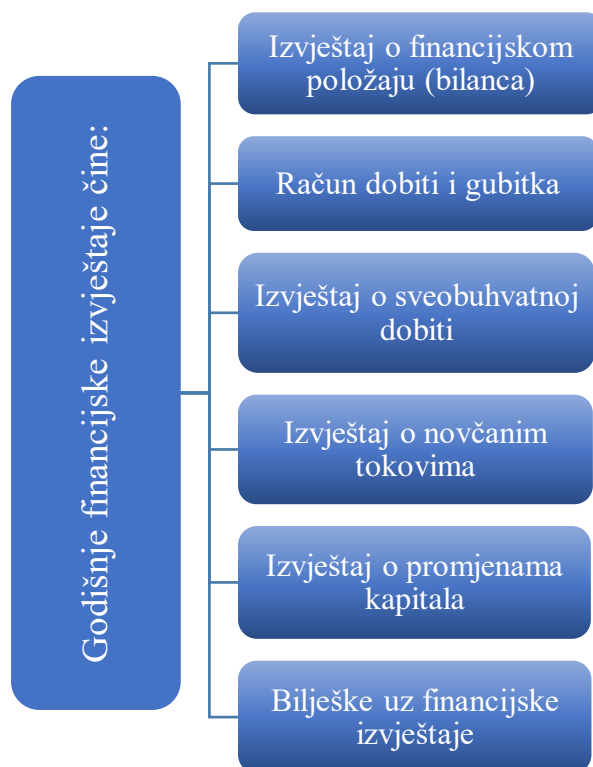
2.1. Zakonski okvir računovodstvenih politika

2.1.1. Zakon o računovodstvu

Zakon o računovodstvu uređuje područje koje obuhvaća računovodstvene poslove, dokumentaciju, poslovnu godinu, knjigovodstvene isprave poduzetnika, razvrstavanje poduzetnika i grupa poduzetnika, godišnje financijske izvještaje i konsolidaciju godišnjih financijskih izvještaja, reviziju godišnjih financijskih izvještaja i godišnjeg izvješća, izvješće o informacijama o porezu na dobit, Registar godišnjih financijskih izvještaja i godišnja izvješća, popis imovine, obvezu primjene standarda financijskog izvještavanja i tijelo za donošenje standarda financijskog izvještavanja...

Zakon o računovodstvu ne propisuje direktno da poduzetnici trebaju na početku poslovanja sastaviti i usvojiti računovodstvene politike, ali to nalaže indirektno kroz odredbu prema kojoj su poduzetnici dužni sastavljati i prezentirati godišnje financijske izvještaje primjenom Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja ili Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.

Slika 1: Godišnji financijski izvještaji prema Zakonu o računovodstvu

Izvor: Izrada autora prema Zakonu o računovodstvu

Zakon o računovodstvu uređuje razvrstavanje poduzetnika po veličini, a veličina poduzetnika određuje koje će računovodstvene standarde društvo primjenjivati.

„Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (dalje: MSFI) i Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (dalje: HSFI) propisuju računovodstvena postupanja s imovinom, kapitalom obvezama te prihodima i rashodima. Svi se poslovni događaji u poslovnim knjigama evidentiraju prema određenim formalnim i neformalnim pravilima. U formalna pravila ubrajamo bilančne sheme evidentiranja poslovnih događaja za koje možemo reći da imaju kvantitativna obilježja. Neformalna pravila evidentiranja poslovnih događaja s kvalitativnim obilježjima su od strane menadžmenta usvojene računovodstvene politike na području cjelokupnog poslovanja trgovačkog društva.“¹

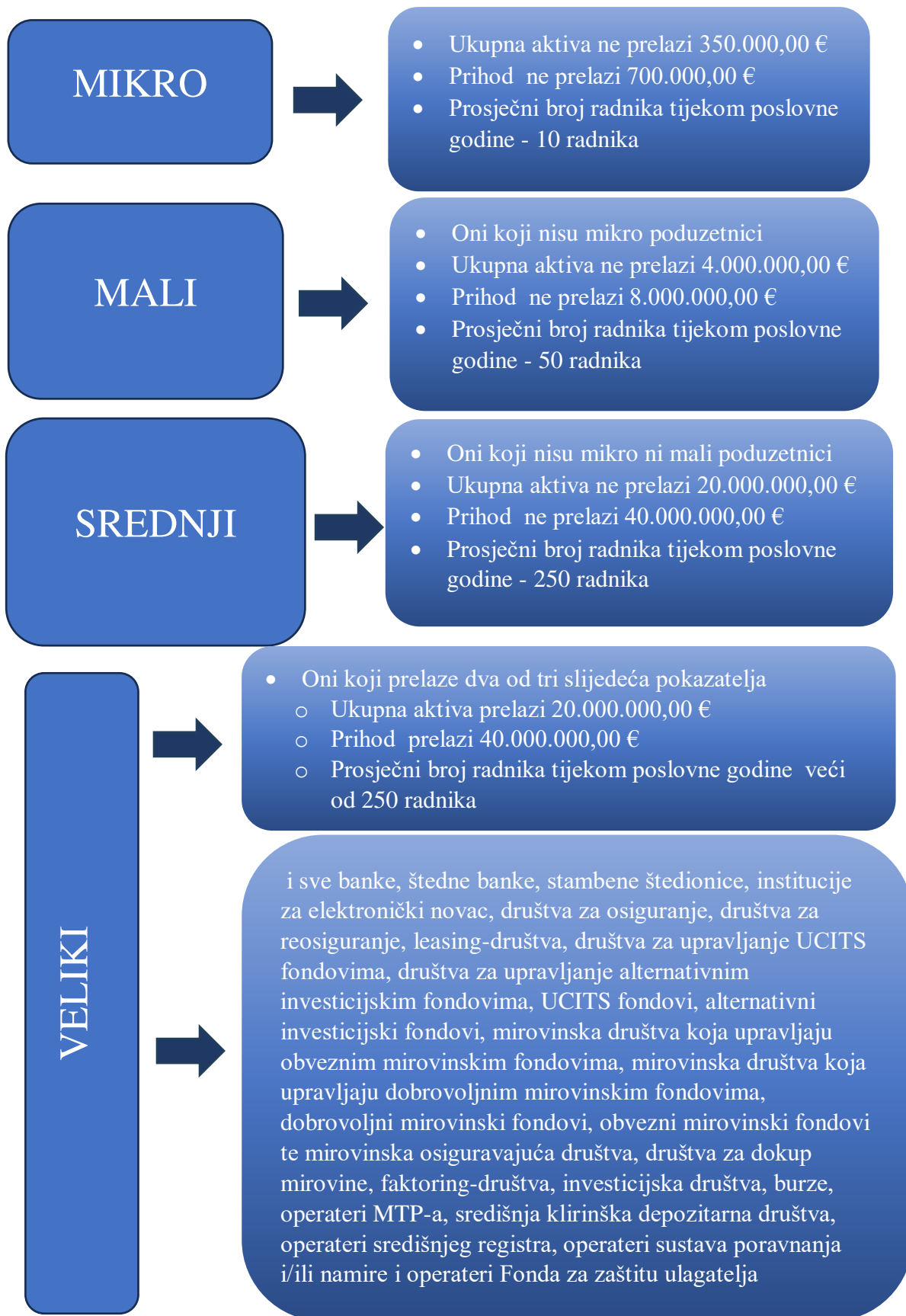
Kako je menadžment odnosno uprava društva odgovorna za uredno vođenje poslovnih knjiga i fer i istinito sastavljanje i prezentiranje temeljnih financijskih izvještaja, od nje se očekuje da je upoznata sa učincima primjene određenih računovodstvenih politika, te da dobro poznaje i razumije MSFI i HSFI u okviru kojih će se odlučiti za opciju koja će najbolje odraziti stvaran financijski položaj poduzeća i rezultat poslovanja.

„Računovodstvene politike su posebna načela, osnove, sporazumi, pravila i praksa koje primjenjuje subjekt pri izradi i prezentiranju financijskih izvještaja.“²

¹ Švigir, A. (2009). Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat. Računovodstvo revizija i financije, br. 12/2009, str.25-30.

² Ibid.

Slika 2: Razvrstavanje poduzetnika po veličini prema Zakonu o računovodstvu

Izvor: Izrada autora prema Zakonu o računovodstvu

2.1.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja – MSFI (engl. International Financial Reporting Standards – IFRS) doneseni su s ciljem harmonizacije računovodstva širom svijeta, velik broj zemalja prihvatio je MSFI kao vlastitu regulativu ili kao temelj za donošenje vlastitih nacionalnih računovodstvenih standarda.

„Kao što je i iz samih naziva MSFI-ja vidljivo, oni obrađuju vrlo složenu problematiku. Pisani su vrlo stručnim jezikom, u pravilu na nekoliko tisuća stranica. Razumljivo je samo po sebi da takvi standardi nisu jednostavni za upotrebu, posebno u malim poduzećima koja si ne mogu priuštiti troškove potrebnog stalnog usavršavanja računovođa. Stoga je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde 2009. godine razvio novi set standarda posebno namijenjenih malim i srednjim poduzećima – MSFI za MSP (engl. IFRS for SMEs). Velik broj zemalja do sada je također prihvatio ove standarde kao vlastito nacionalno računovodstveno rješenje za mala i srednja poduzeća.“³

U Republici Hrvatskoj sukladno Zakonu o računovodstvu MSFI primjenjuju veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa koji su kao takvi klasificirani u Zakonu o računovodstvu, uz njih MSFI mogu primjenjivati i ovisna društva, obveznici HSFI čija matična društva primjenjuju MSFI.

„Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) su standardi i tumačenja koje je donio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB).

Oni obuhvaćaju:

- (a) međunarodne standarde financijskog izvještavanja;
- (b) međunarodne računovodstvene standarde; i
- (c) tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC) ili bivšeg Stalnog odbora za tumačenje (SIC).“⁴

³Žager, L. (2021). Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika., str.160.

⁴Cirkveni Filipović, T. (2020). Hrvatski računovodstveni sustav: (službeni i pročišćeni tekstovi za Hrvatsku) HSFI, MRS, MSFI i Tumačenja, VIII. izdanje, Knjiga III. iz ciklusa: računovodstvo poduzetnika. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str.194.

Trenutno aktualni MSFI obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS) koji su numerirani od broja 1 do 41, i MSFI koji obuhvaćaju ukupno 17 standarda.

Slika 3: **Popis Međunarodnih računovodstvenih standarda – MRS**

MEĐUNARODNI STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA		
MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARDI (MRS)	MRS 1	• Presentiranje financijskih izvještaja
	MRS 2	• Zalihe
	MRS 7	• Izvještaj o novčanim tokovima
	MRS 8	• Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške
	MRS 10	• Događaji nakon datuma bilance
	MRS 12	• Porez na dobit
	MRS 16	• Nekretnine, postrojenja i oprema
	MRS 19	• Primanja zaposlenih
	MRS 20	• Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći
	MRS 21	• Učinci promjena tečaja stranih valuta
	MRS 23	• Troškovi posudbe
	MRS 24	• Objavljivanje povezanih osoba
	MRS 26	• Računovodstvo i izvješćivanje o mirovinskim planovima
	MRS 27	• Nekonsolidirani financijski izvještaji
	MRS 28	• Udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima
	MRS 29	• Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
	MRS 32	• Financijski instrumenti: prezentiranje
	MRS 33	• Zarada po dionici
	MRS 34	• Financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine
	MRS 36	• Umanjenje imovine
MRS 38	• Nematerijalna imovina	
MRS 39	• Financijski instrumenti : priznavanje i mjerenje	
MRS 40	• Ulaganja u nekretnine	
MRS 41	• Poljoprivreda	

Izvor: Izrada autora prema Cirkveni Filipović T. (2020). Hrvatski računovodstveni sustav. IX izdanje. RRiF plus d.o.o.

Slika 4: **Popis Međunarodnih financijskih standarda financijskog izvještavanja – MSFI**

MEĐUNARODNI STANDARDI FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA (MSFI)	MSFI 1	• Prva primjena MSFI-ja
	MSFI 2	• Plaćanje temeljeno na dionicama
	MSFI 3	• Poslovna spajanja
	MSFI 4	• Ugovori o osiguranju
	MSFI 5	• Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
	MSFI 6	• Istraživanje i procjena mineralnih resursa
	MSFI 7	• Financijski instrumenti: objavljivanje
	MSFI 8	• Poslovni segmenti
	MSFI 9	• Financijski instrumenti
	MSFI 10	• Konsolidirani financijski izvještaji
	MSFI 11	• Zajednički poslovi
	MSFI 12	• Objavljivanje udjela u drugim subjektima
	MSFI 13	• Mjerenje fer vrijednosti
	MSFI 14	• Odgođeni porezi
	MSFI 15	• Prihodi na temelju ugovora s kupcima
	MSFI 16	• Najmovi
	MSFI 17	• Ugovori o osiguranju

Izvor: : Izrada autora prema Cirkveni Filipović, T. (2020). Hrvatski računovodstveni sustav. IX izdanje. RRiF plus d.o.o.

MRS - 8 uređuje računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške. Cilj tog standarda je propisati mjerila za odabir i promjenu računovodstvenih politika.

2.1.3. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

U Republici Hrvatskoj sukladno Zakonu o računovodstvu HSFI primjenjuju mikro, mali i srednji poduzetnici koji su kao takvi klasificirani u Zakonu o računovodstvu.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja (HSFI) su standardi i tumačenja koje je donio Odbor za standarde financijskog izvještavanja.

„Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja u skladu s ovim Zakonom i objavljuju se u »Narodnim novinama«.“⁵

Trenutno aktualni HSFI obuhvaćaju 17 pojedinačnih standarda te Okvir i pojmovnik standarda.

Slika 5: Popis hrvatskih standarda financijskog izvještavanja – HSFI

HRVATSKI STANDARDI FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA	HSFI 1	• Financijski izvještaji
	HSFI 2	• Konsolidirani financijski izvještaji
	HSFI 3	• Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške
	HSFI 4	• Događaji nakon datuma bilance
	HSFI 5	• Dugotrajna nematerijalna imovina
	HSFI 6	• Dugotrajna materijalna imovina
	HSFI 7	• Ulaganja u nekretnine
	HSFI 8	• Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
	HSFI 9	• Financijska imovina
	HSFI 10	• Zalihe
	HSFI 11	• Potraživanja
	HSFI 12	• Kapital
	HSFI 13	• Obveze
	HSFI 14	• Vremenska razgraničenja
	HSFI 15	• Prihodi
	HSFI 16	• Rashodi
	HSFI 17	• Poljoprivreda

Izvor: Izrada autora prema Cirkveni Filipović, T. (2020). Hrvatski računovodstveni sustav. IX izdanje. RRiF plus d.o.o.

⁵ Zakon o računovodstvu (Narodne Novine br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20, 114/22, 82/23)

HSFI-3 uređuje računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške.

„Cilj ovog standarda je propisati kriterije za izbor i mijenjanje računovodstvenih politika, zajedno s računovodstvenim postupkom i objavljivanjem promjena računovodstvenih politika, promjena računovodstvenih procjena i ispravljanja pogrešaka. Standard namjerava poboljšati važnost i usporedivost financijskih izvještaja poduzetnika, kao i usporedivost tih financijskih izvještaja kroz razdoblja i u odnosu na financijske izvještaje drugih poduzetnika.“⁶

2.2. Područja primjene računovodstvenih politika

2.2.1. Dugotrajna imovina

2.2.1.1. Dugotrajna nematerijalna imovina

„Nematerijalna imovina je nemonetarna imovina bez fizičkih obilježja koja se može identificirati i od koje će društvo u budućnosti (u razdoblju duljem od 1 godine) ostvarivati učinke u poslovanju, i to na način da ih koristi u proizvodnji ili isporuci dobara i usluga, za iznajmljivanje drugima ili za administrativne svrhe.“⁷

Pod nematerijalnu imovinu spadaju: izdaci za razvoj, patenti, licencije, koncesije, zaštitni znakovi, robne i uslužne marke, franšize, software, ulaganja u prava, goodwill.

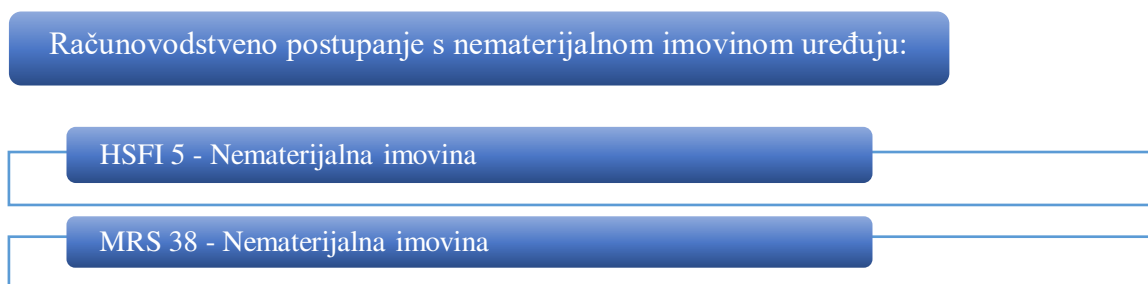
„Goodwill se priznaje kao stavka nematerijalne imovine samo ako je proizašao iz stjecanja udjela u društvu koja se potom spajaju ili pripajaju, i rezultat je tih poslovnih kombinacija. Interno dobiveni goodwill ne priznaje se kao nematerijalna imovina (HSFI 5 t. 5.24. i MRS 38 t. 48.).“⁸

⁶Cirkveni Filipović, T. (2020). Hrvatski računovodstveni sustav: (službeni i pročišćeni tekstovi za Hrvatsku) HSFI, MRS, MSFI i Tumačenja, VIII. izdanje, Knjiga III. iz ciklusa: računovodstvo poduzetnika. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str.33.

⁷Skupina autora. (2021). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja: Knjiga I. XII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str.31.

⁸ Ibid, str.32.

Slika 6: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju nematerijalnu imovinu

Izvor: autor

Uvjeti za priznavanje nematerijalne imovine su mogućnost pouzdanog utvrđivanja troška nabave i vjerojatnost pritjecanja očekivanih budućih ekonomskih koristi poduzetniku na temelju korištenja ove imovine (t.5.18. HSFI-ja 5.).

Da bi se nematerijalna imovina klasificirala kao takva, mora biti zadovoljen i uvjet da ta imovina ima vrijednost koja se može izmjeriti, odnosno da je izražena u novcu.

Dugotrajna nematerijalna imovina početno se vrednuje prema trošku nabave. U trošak nabave uključena je kupovna cijena nakon odbitka trgovačkih popusta, carine, nepovratni porezi i izdatci koji se mogu izravno pripisati stjecanju te imovine.

Nakon početnog priznavanja, dugotrajna nematerijalna imovina se naknadno priznaje prema:

1. Modelu troška ili
2. Modelu revalorizacije

Revalorizacijski model može se primijeniti samo ako za tu nematerijalnu imovinu postoji aktivno tržište.

Dva su postupka revalorizacije:

1. Postupak revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti, kod ovog postupka ispravak vrijednosti se prepravlja razmjerno promjeni bruto knjigovodstvene svote.
2. Postupak revalorizacije neto knjigovodstvene vrijednosti, kod ovog postupka se ispravak vrijednosti isključuje iz bruto knjigovodstvene vrijednosti.

„Učinak revalorizacije prenosi se u revalorizacijsku pričuvu (kapital) društva, a prihod se može priznati samo u slučaju prethodno provedenih troškova (iz revalorizacije). Naknadno

smanjenje nematerijalne imovine evidentira se na teret revalorizacijske pričuve, a iznad te pričuve u rashode razdoblja. Realizacija revalorizacijske pričuve, tj. kada se nematerijalna imovina amortizira, otuđi, povuče iz uporabe ili proda, evidentira se u korist zadržanog dobitka (u bilanci), a ne u prihodima (računu dobitka i gubitka).⁹

⁹ Guzić, Š. (2019). Financijsko izvješćivanje. recenzirana skripta, Zagreb. RRiF Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu., str.89.

Slika 7: Primjer računovodstvenih politika nematerijalne imovine

Nematerijalna imovina

Članak 2.

Nematerijalna imovina obuhvaća nenovčana sredstva koja se mogu identificirati, bez fizičkog obilježja i koje društvo drži za uporabu u proizvodnji roba ili isporuci usluga, za iznajmljivanje drugima ili za administrativne potrebe.

Nematerijalna imovina iskazuje se u bilanci samo ako je vjerojatno da će buduće ekonomske koristi koje se mogu pripisati sredstvu pritjecati u društvo te da se trošak nabave može utvrditi.

Na početku iskazivanja u financijskim izvještajima nematerijalnu imovinu treba iskazati po trošku nabave.

Članak 3.

Amortizacija nematerijalne imovine s određenim vijekom trajanja obračunava se ravnomjernom (linearnom) metodom u procijenjenom vijeku trajanja (u ugovorenom razdoblju korištenja).

(Inačica)

Amortizacija nematerijalne imovine s određenim vijekom trajanja obračunava se razmjerno prihodima od prodaje povezanih roba i usluga.

Članak 4.

Amortizacija nematerijalne imovine neodređenog vijeka trajanja ne obavlja se prema stopama utvrđenim temeljem vijeka trajanja nego se na kraju svakog razdoblja procjenjuje njena vrijednost

Procjena vrijednosti obavlja se kao sadašnja vrijednost budućih novčanih tijekova u razdoblju trajanja nematerijalne imovine određenog vijeka trajanja kamatnom stopom na državne obveznice na 5 godina.

Članak 5.

Amortizacija nematerijalne imovine koja se koristi u proizvodnji prenosi se u vrijednost zaliha nedovršene proizvodnje. Amortizacija nematerijalne imovine koja se koristi u administrativne svrhe priznaje se kao rashod razdoblja.

Članak 6.

Nematerijalna imovina isključuje se iz bilance u slučaju otuđenja ili kada se od nje ne očekuju buduće ekonomske koristi. Dobitci ili gubitci (razlika između prihoda od otuđenja i knjigovodstvene vrijednosti) od otuđenja ili povlačenja nematerijalne imovine priznaju se kao prihod ili rashod u računu dobitka ili gubitka.

Članak 7.

Naknadni izdatak za nematerijalnu imovinu nakon kupnje ili dovršenja priznaje se kao rashod razdoblja u kojem je nastao.

(Inačica)

Naknadni izdatak za nematerijalnu imovinu dodaje se nabavnoj vrijednosti kada se takav izdatak može pouzdano utvrditi i pripisati toj imovini.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

Slika 8: Primjer računovodstvenih politika nematerijalne imovine

Članak 8.

Ako se nematerijalna imovina revalorizira, tada se cijela skupina mora revalorizirati. Povećanje vrijednosti nematerijalne imovine zbog revalorizacije odobrava se izravno glavnici kao revalorizacijska pričuva osim u slučaju kada se nadoknađuje prethodno evidentirani rashod zbog smanjenja revalorizacije istoga sredstva. Smanjenje vrijednosti sredstva evidentira se na teret revalorizacijske pričuve sve do svote revalorizacijske pričuve koja postoji za tu imovinu.

Članak 9.

Nakon početnog priznavanja nematerijalna imovina iskazuje se u poslovnim knjigama i financijskim izvješćima prema trošku nabave umanjenom za ispravak vrijednosti i gubitke od umanjenja.

(Inačica)

Nakon početnog priznavanja nematerijalna imovina iskazuje se prema revaloriziranoj vrijednosti najviše do fer vrijednosti umanjenoj za ispravak i gubitke od umanjenja – alternativni dopušteni postupak.

Članak 10.

U bilanci se iskazuju troškovi razvoja samo u svoti koja će se zajedno s povezanim troškovima moći nadoknaditi budućim prihodima umanjenim za daljnje troškove razvoja, troškove proizvodnje, troškove prodaje i administracije nastale izravno u prodaji proizvoda.

Izdatci za istraživanje (aktivnosti za stjecanje novih spoznaja, ispitivanje mogućnosti primjene alternativnih proizvoda i procesa, postupaka, sustava i sl., oblikovanje i dizajniranje, ocjenjivanje i konačan izbor alternativa novih ili poboljšanih materijala, pronalazaka, proizvoda, postupaka, sustava i sl.) iskazuju se kao rashod razdoblja u kojem su nastali.

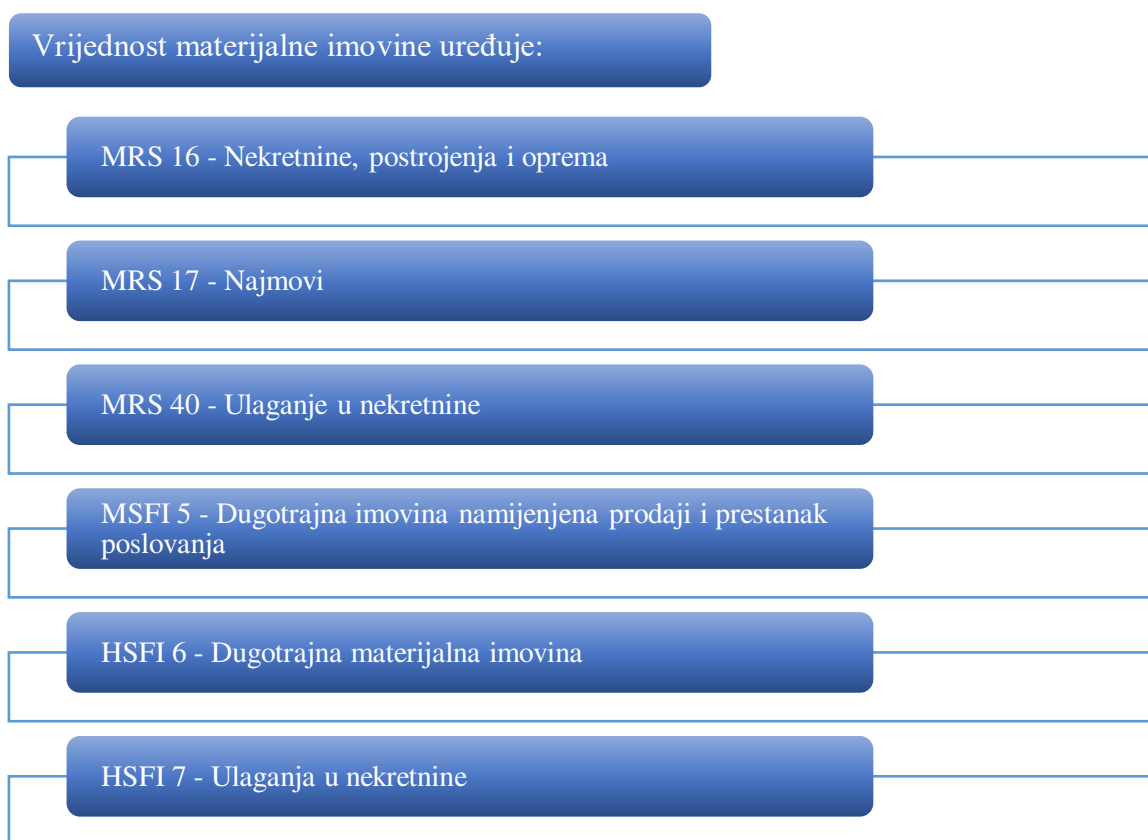
Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

2.2.1.2. Dugotrajna materijalna imovina

Dugotrajna materijalna imovina je imovina koju društvo koristi dulje od jedne godine te služi za proizvodnju proizvoda ili isporuku dobara i usluga, za iznajmljivanje ili za potrebe administracije i uprave.

Dugotrajna materijalna imovina sastoji se od: zemljišta, građevinskih objekata, postrojenja i opreme, alata, pogonskog inventara i transportne imovine, biološke imovine, ulaganja u nekretnine...

Slika 9: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju materijalnu imovinu

Izvor: autor

Vrijednost dugotrajne materijalne imovine početno se utvrđuje po trošku nabave koja uključuje:

- Troškovi demontaže, uklanjanja imovine i obnavljanja mjesta na kojem je imovina smještena
- Troškovi posudbe – u troškove posudbe uključuju se npr. kamate na kredite i zajmove, tečajne razlike nastale posudbama u stranoj valuti

- Prema MSFI moraju se kapitalizirati za kvalificiranu imovinu
- Troškovi posudbe prema MRS-u 23 priznaju se kao troškovi nabave za imovinu za koju treba dulje razdoblje za pripremu za namjeravanu uporabu ili prodaju.
- Prema HSFI 6, trošak posudbe može biti trošak razdoblja, a mogu se kapitalizirati za kvalificiranu imovinu za koju je vrijeme pripreme za namjeravanu uporabu potrebno više od dvanaest mjeseci

„Izravno“ se mogu pripisati nabavi:

- Troškovi zaposlenika koji izravno proizlaze iz izgradnje ili nabave imovine
- Početni troškovi pripreme mjesta
- Početni troškovi isporuke i rukovanja
- Početni troškovi instaliranja i montaže
- Troškovi testiranja ispravnog funkcioniranja pogona nakon odbitka neto koristi od prodaje proizvoda tijekom dovođenja imovine u stanje spremno za uporabu.¹⁰

Nakon početnog priznavanja dugotrajna materijalne imovina naknadno se priznaje po:

1. Modelu troška ili
2. Modelu revalorizacije

Revalorizacijski model se treba provoditi redovito, kada se knjigovodstvena i fer vrijednost bitno razlikuju, kod modela revalorizacije, revalorizacija se provodi za cijelu skupinu.

Dva su postupka revalorizacije:

1. Postupak revalorizacije bruto knjigovodstvene vrijednosti, kod ovog postupka ispravak vrijednosti se prepravlja razmjerno promjeni bruto knjigovodstvene svote
2. Postupak revalorizacije neto knjigovodstvene vrijednosti, kod ovog postupka se ispravak vrijednosti isključuje iz bruto knjigovodstvene vrijednosti

Učinak revalorizacije prenosi se u revalorizacijsku pričuvu društva, a prihod se može priznati samo u slučaju prethodno provedenih troškova (iz revalorizacije). Naknadno smanjenje materijalne imovine evidentira se na teret revalorizacijske pričuve, a iznad te pričuve u

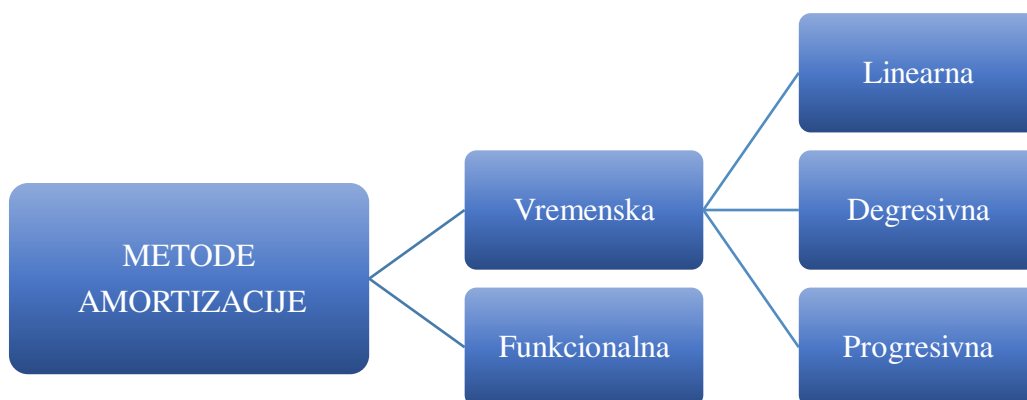
¹⁰ Guzić, Š. (2019). Financijsko izvješćivanje. recenzirana skripta, Zagreb. RRiF Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu. str.91.

rashode razdoblja. Realizacija revalorizacijske pričuve, tj. kada se materijalna imovina amortizira, otuđi, povuče iz uporabe ili proda, evidentira se u korist zadržanog dobitka.

Kod prodaje dugotrajne materijalne imovine prihod ili rashod iskazuje prema neto osnovi, u prihod se priznaje samo razlika između prodajne i knjigovodstvene vrijednosti, navedeni prihod se klasificira kao ostali poslovni prihod.

Amortizacija počinje kad je imovina spremna za uporabu, a prestaje kad je imovina svrstana za prodaju ili do otpisa. Svaki dio pojedine nekretnine, postrojenja i opreme s troškom koji je značajan u odnosu na ukupan trošak nekretnine, postrojenja i opreme treba amortizirati zasebno.

Slika 10: Pregled i podjela metoda amortizacije

Izvor: autor

Linearna metoda odnosno proporcionalna metoda spada u vremensku metodu amortizacije, kod ove metode je odlučujući faktor predviđeni vijek uporabe materijalne ili nematerijalne imovine, kod ove metode iznos amortizacije je jednak tijekom cijelog vijeka uporabe. Ova metoda je najjednostavnija za obračun, te kod nje osnovica i stope amortizacije ostaju nepromijenjene u razdoblju predviđenog vijeka trajanja, te su troškovi amortizacije ravnomjerni.

Degresivna metoda odnosno metoda padajućeg salda isto kao i linearna metoda spada u vremensku metodu amortizacije, i kod ove metode odlučujući faktor je predviđeni vijek uporabe materijalne ili nematerijalne imovine, ali se kod ove metode iznos amortizacije smanjuje tijekom vijeka uporabe imovine, ovdje se polazi od pretpostavke da se imovina na početku uporabe najviše troši jer ima veću produkciju pa je na početku svota amortizacije veća.

Progresivna metoda spada u skupinu vremenske metode amortizacije, kod ove metode polazi se od pretpostavke da je najveće trošenje imovine krajem vijeka trajanja imovine, pa su prema tome i najviši iznosi amortizacije u zadnjim godinama vijeka trajanja, ova metoda nije dozvoljena za korištenje prema računovodstvenim standardima.

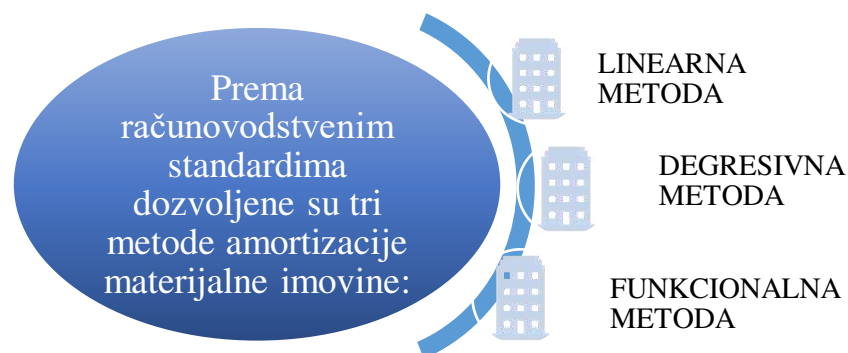
Funkcionalna metoda odnosno metoda obračuna po učinku je metoda koja ne uzima vrijeme kao odlučujući faktor, nego se kod ove metode amortizacija imovine izračunava ovisno o iskorištenju sredstava, kod ove metode ja najvažnije procijeniti što realniji učinak.

Dugotrajna materijalna imovina prestaje se priznavati prilikom otuđenja, kod prodaje, davanja u financijski najam, kod donacija i sl. ili kada se ne očekuju buduće ekonomske koristi od uporabe ili otuđenja.

Prema Zakonu o porezu na dobit u Republici Hrvatskoj dozvoljena je upotreba linearne (proporcionalne) metode obračuna amortizacije, pa ukoliko se društvo odluči u svojim računovodstvenim politikama za neku drugu metodu tada je dužno prilikom sastavljanja porezne prijave poreza na dobit utvrditi trošak amortizacije primjenom linearne metode kako bi se za razliku po potrebi ispravila osnovica poreza na dobit.

Primjenom različitih metoda amortizacije može se doći do različitih iznosa svota amortizacije, kod vremenskih metoda amortizacije ukupna svota amortizacije za cijeli vijek uporabe je ista. Prema tome ovisno o izboru metode amortizacije kroz računovodstvene politike društva, može se utjecati na financijski položaj i uspješnost društva za određeno vremensko razdoblje, ali dugoročno takav utjecaj ne postoji.

Slika 11: Pregled metoda amortizacije prema računovodstvenim standardima

Izvor: autor

Slika 12: Primjer računovodstvenih politika materijalne imovine

Materijalna imovina

Članak 17.

Građevinski objekti, postrojenja, oprema, alati, pogonski i uredski inventar, namještaj i slična materijalna imovina, pri prvom evidentiranju u poslovnim knjigama iskazuje se po troškovima ulaganja (nabave). Trošak pojedine nekretnine, postrojenja i opreme obuhvaća:

- kupovnu cijenu (uključujući carine, uvozne pristojbe, nepovratne poreze, nakon odbitka trgovačkog popusta, PDV ne ulazi u cijenu kod obveznika PDV-a)

- sve troškove koji se izravno mogu pripisati dovođenju sredstava na mjesto i u radno stanje za namjeravanu uporabu (prijevoz, osiguranje, priprema mjesta, instaliranje i montaža)

- početno procijenjene troškove demontaže, uklanjanja sredstva i obnavljanja mjesta na kojem je sredstvo smješteno u okolnostima kada se sredstvo ne koristi za namjeravanu uporabu, a obveza za demontažu nastaje kada je sredstvo nabavljeno.

Članak 18.

Kada je neko sredstvo stečeno u razmjeni za drugo sredstvo (ne slično), tada se trošak nabave utvrđuje po fer vrijednosti stečenog sredstva usklađena za moguća plaćanja ili naplate.

Kada se nekretnina, postrojenje i oprema zamjenjuje za slično sredstvo trošak nabave stečenog sredstva može se utvrditi i kao knjigovodstvena vrijednost otuđenog sredstva usklađena za transfere novca bez nastanka dobitka ili gubitka po toj osnovi.

Članak 19.

Troškovi kamata povezani s nabavom navedenih sredstava priznaju se kao rashod razdoblja u kojem su nastali.

(Inačica)

Troškovi kamata mogu se kapitalizirati samo kod onih sredstva kojima je potrebno znatno razdoblje da bi bili spremni za namjeravanu uporabu ili prodaju.

Mogu se kapitalizirati odnosno uključiti u troškove nabave samo oni troškovi posudbe koji se mogu izravno pripisati stjecanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva.

Članak 20.

U slučaju da društvo izrađuje sredstva za svoje potrebe, bruto knjigovodstvenu svotu činit će troškovi koji se izravno mogu pripisati tom ulaganju, ali najviše do razine tržišnih cijena istih sredstava.

U vrijednost ulaganja ne uključuju se interni profiti, neuobičajene vrijednosti otpada materijala, rada i drugih sredstava.

Troškovi posudbe za izgradnju materijalne imovine za vlastite potrebe kapitaliziraju se samo za imovinu kojoj treba dulje razdoblje za dovođenje u namjeravanu uporabu.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

Slika 13: Primjer računovodstvenih politika materijalne imovine

Članak 21.

Naknadni izdatak koji se odnosi na postojeće materijalno sredstvo dodaje se vrijednosti tog sredstva ako se:

- produžuje vijek uporabe*
- povećava kapacitet*
- znatno poboljšava kvaliteta proizvodnje*
- omogućuje znatno smanjenje prethodno procijenjenih troškova proizvodnje.*

Članak 22.

Ako bitniji sastavni dijelovi nekog postrojenja ili opreme udovoljavaju definiciji sredstava (buduće ekonomske koristi, trošak nabave se može pouzdano utvrditi) vode se posebno.

Pri zamjeni sastavnih dijelova nekretnina, postrojenja i opreme ti se dijelovi iskazuju kao posebna materijalna imovina. Zamijenjeni dijelovi se otpisuju.

Članak 23.

U kasnijim razdobljima nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se prema troškovima nabave umanjenim za ispravak vrijednosti i gubitke od smanjenja.

(Inačica)

U kasnijim razdobljima nekretnine postrojenja i oprema iskazuju se u revaloriziranim vrijednostima koji čine njegovu fer vrijednost na dan revalorizacije umanjenu za amortizaciju i za gubitke od smanjenja.

Članak 24.

Dio rezultata revalorizacije kojim se nadoknađuje prethodno smanjenje vrijednosti istog sredstva provedenog kao rashod treba priznati kao prihod u računu dobitka i gubitka.

Ostali dio revalorizacije evidentira se kao revalorizacijska pričuva.

Članak 25.

Kada se knjigovodstvena vrijednost sredstava materijalne imovine smanji, to se smanjenje provodi na teret revalorizacijske pričuve evidentirana za to sredstvo. Svota smanjenja sredstva iznad revalorizacijske pričuve priznaje se kao rashod razdoblja.

Članak 26.

Nekretnine, postrojenja i oprema koja je povučena iz aktivne uporabe i drži se za prodaju iskazuje se po knjigovodstvenoj vrijednosti ili po fer vrijednosti na dan kada su sredstva povučena iz aktivne uporabe ovisno o tome koja je vrijednost manja.

Članak 27.

Sredstva se isključuju iz bilance kada se trajno povlače iz uporabe ili kada su otuđena.

Dobitci ili gubitci koji se trebaju priznati u računu dobitka ili gubitka utvrđuju se kao razlika između utrška od prodaje i knjigovodstvene vrijednosti otuđene imovine.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

Slika 14: Primjer računovodstvenih politika materijalne imovine

Amortizacija dugotrajne materijalne imovine

Članak 28.

Amortizacija se priznaje kao rashod.

(Inačica)

Amortizacija dugotrajne materijalne imovine koja se koristi za proizvodnju dobara i usluga uračunava se u vrijednost zaliha.

Amortizacija dugotrajne materijalne imovine obračunava se prema linearnoj (ravnomjernoj) metodi.

(Inačica)

Amortizacija dugotrajne materijalne imovine obračunava se prema metodi padajućeg salda.

(Inačica)

Amortizacija nekretnina obračunava se prema linearnoj (ravnomjernoj) metodi.

Amortizacija postrojenja i opreme obračunava se prema metodi jedinice učinaka (funkcionalnoj metodi).

Vijek uporabe procjenjuje se u vrijeme nabave svakog sredstva iz skupine materijalne imovine.

Vijek uporabe utvrđuje se na temelju: očekivane uporabe sredstava, očekivanog fizičkog trošenja, tehničkog starenja, tehničkih karakteristika i sl.

Ulaganja u nekretnine

Članak 29.

Ulaganja u nekretnine koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti (osnovne, pomoćne ili administrativne potrebe) kao što su:

- zemljišta koja se drže u svrhu dugoročnog porasta kapitalne vrijednosti, a ne zbog kratkoročne prodaje tijekom

- zemljišta koja se drže za uporabu u još neutvrđenoj budućnosti

- zgrada koja se posjeduje (u vlasništvu ili financijskom najmu) i koja se daje u najam prema jednom ili više ugovora o operativnom najmu evidentiraju se po trošku nabave. Amortizacija tih nekretnina obavlja se prema čl. 28. ove Odluke.

(Inačica)

Ulaganja u nekretnine koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti (osnovne, pomoćne ili administrativne potrebe) kao što su:

- zemljišta koja se drže u svrhu dugoročnog porasta kapitalne vrijednosti, a ne zbog kratkoročne prodaje tijekom redovitog poslovanja

- zemljišta koja se drže za uporabu u još neutvrđenoj budućnosti

- zgrada koja se posjeduje (u vlasništvu ili financijskom najmu) i koja se daje u najam prema jednom ili više ugovora o operativnom najmu na početku ulaganja evidentiraju se po trošku nabave, a u kasnijim razdobljima prema fer vrijednosti.

Procjena vrijednosti imovine na kraju razdoblja obavlja se prema tržišnim cijenama za ta ili slična sredstva na istoj ili približnoj lokaciji.

Razlika promjene fer vrijednosti iskazuje se kao dobitak (prihod) ili gubitak (rashod) razdoblja u kojem je

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

2.2.1.3. Dugotrajna financijska imovina

Dugotrajna financijska imovina mogu biti udjeli i dionice povezanih društava, zajmovi povezanim društvima, sudjelujući interesi, ulaganja u vrijednosne papire, dani krediti i depoziti te ostala financijska imovina.

Slika 15: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju dugotrajnu financijsku imovinu

Izvor: autor

Financijski instrument je svaki ugovor temeljem kojega nastaje financijska imovina jednog i financijska obveza ili vlasnički instrument drugog društva.

Kod početnog priznavanja financijska imovina evidentira se prema fer vrijednosti koju u tom trenutku predstavlja trošak stjecanja uvećan za transakcijske troškove odnosno troškove koji se mogu izravno pripisati stjecanju te imovine (npr. provizije brokera, pristojbe, naknade poreznim savjetnicima i sl.)

Trgovačko društvo u svojoj bilanci treba priznati (iskazati) financijsku imovinu ili financijsku obvezu samo ako postoji ugovor o tim financijskim instrumentima.

Financijski instrumenti priznaju se na datum trgovanja ili na datum podmirenja. Datum trgovanja predstavlja datum na koji subjekt preuzima obvezu kupnje ili prodaje imovine.

„Obračun“ na datum trgovanja odnosi se na:

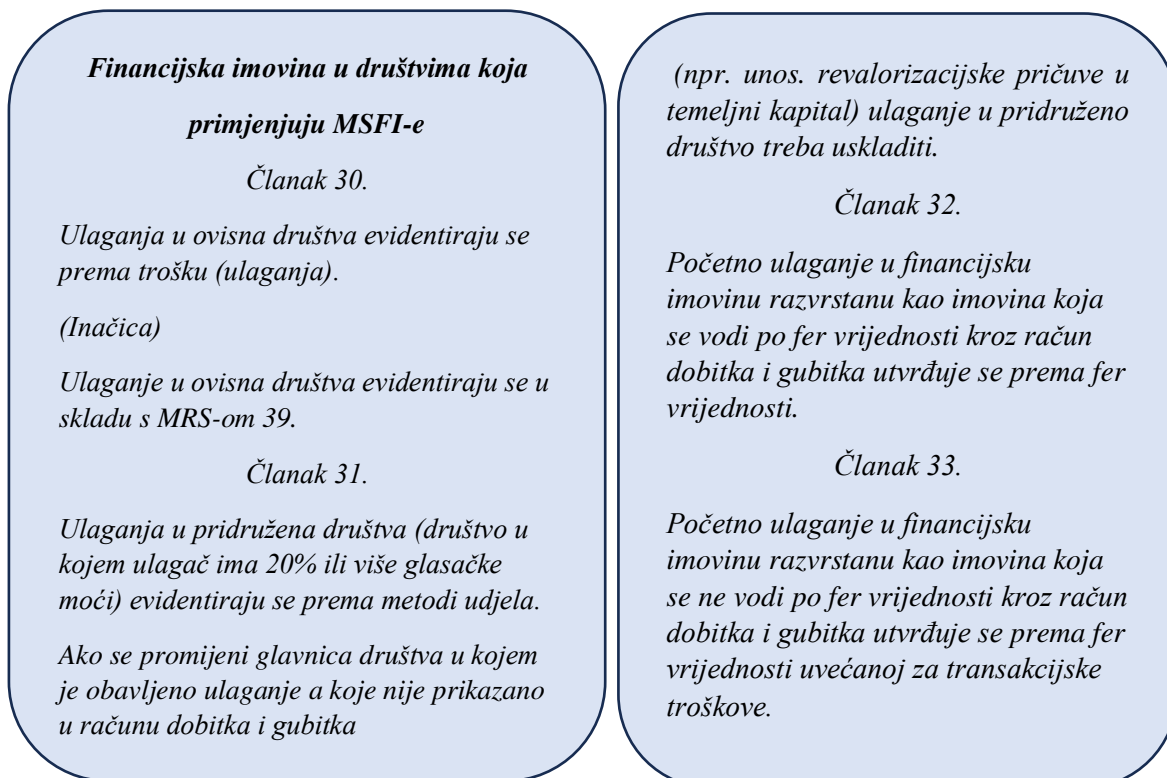
- priznavanje imovine koju je potrebno primiti i obveze koju je potrebno podmiriti na datum trgovanja te
- prestanak priznavanja imovine koja je prodana, priznavanje dobiti ili gubitka od otuđenja i priznavanje potraživanja od kupca za plaćanje na datum trgovanja.¹¹

¹¹ Guzić, Š. (2019). Financijsko izvješćivanje. recenzirana skripta, Zagreb. RRiF Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu. str.106.

Pri početnom priznavanju financijske imovine, imovina se klasificira i vrednuje ovisno o poslovnom modelu društva, načinu upravljanja imovinom i ugovorenim odrednicama novčanog tijeka od te imovine, na sljedeći način:

1. po amortiziranom trošku nabave – financijska imovina vrednuje se po amortiziranom trošku nabave ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - i. imovina se drži u okviru poslovnog modela s ciljem držanja imovine kako bi se prikupili ugovoreni novčani tijekovi i
 - ii. ugovorenim uvjetima financijske imovine na određene dane ostvaruju se novčani tijekovi koji uključuju samo plaćanja glavnice i kamata na ostatak nepodmirene svote glavnice
2. po fer vrijednosti kroz ostali sveobuhvatni dobitak ako se koristi u poslovnom modelu kojemu je cilj ostvaren i prikupljanjem ugovorenih novčanih tijekova i prodajom financijske imovine
3. po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobitku ili gubitku – svi ostali oblici financijske imovine koja se ne drži u jednom od navedenih modela poslovanja vrednuje se po fer vrijednosti kroz izvještaj o dobitku ili gubitku.

Slika 16: Primjer računovodstvenih politika financijske imovine

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

Slika 17: Primjer računovodstvenih politika financijske imovine

Članak 34.

Stjecanje financijske imovine obračunava se danom trgovanja.

(Inačica)

Stjecanje financijske imovine obračunava se danom podmirenja.

Članak 35.

Za imovinu koja je razvrstana u skupinu financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobitka i gubitka - promjena fer vrijednosti priznaje se u računu dobitka i gubitka.

Članak 36.

Promjena fer vrijednosti imovine raspoložive za prodaju provodi se u revalorizacijskim pričuvama koje su oblikovane za tu namjenu.

Članak 37.

Vrijednost zajmova i potraživanja te ulaganja koja se drže do dospijeca utvrđuje po amortiziranom trošku prema metodi efektivnog kamatnjaka.

Vrijednost ulaganja u vlasničke vrijednosne papire koji ne kotiraju na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, kao i derivati koji su povezani i moraju biti podmireni isporukom takvih vlasničkih vrijednosnih papira utvrđuje po trošku stjecanja.

Članak 38.

Promjena fer vrijednosti financijske imovine klasificirane po fer vrijednosti u računu dobitka ili gubitka provodi se u računu dobitka i gubitka kao dobitak ili gubitak (prihod ili rashod) od promjene vrijednosti financijske imovine.

Članak 39.

Promjena fer vrijednosti financijske imovine razvrstane kao imovina raspoloživa za prodaju priznaje se izravno u glavnici sve do prestanka priznavanja financijske imovine kada se kumulativna svota dobitka ili gubitka priznaje u računu dobitka ili gubitka.

Članak 40.

Promjena vrijednosti financijske imovine koja je razvrstana u skupinu potraživanja ili obveza a vodi se po amortiziranom trošku priznaje se u računu dobitka ili gubitka kao tekući rezultat (osim u slučaju kada je ta imovina zaštićena stavka).

Trezorske dionice

Članak 43.

Trezorske (stečene vlastite dionice) trebaju se prikazati kao smanjenje glavnice.

Dobitci ili gubitci od prodaje, izdavanja ili poništenja trezorskih dionica prikazuju se kao promjena glavnice.

Članak 44.

Stečene vlastite dionice i udjeli iskazuju se kao smanjenje kapitala.

Pri kupnji, prodaji, izdavanju ili poništenju vlastitih vlasničkih instrumenata ne priznaje se gubitak ili dobitak u računu dobitka ili gubitka.

Plaćene ili primljene naknade prikazuju se u pričuvama.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

2.2.1.4. Dugotrajna potraživanja

Dugoročna potraživanja sastoje se od: potraživanja od poduzetnika unutar grupe, potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom, potraživanja od kupaca i ostala potraživanja.

Potraživanja se početno mjere po fer vrijednosti. Ako se naplata potraživanja odgađa za dulje vremensko razdoblje (dulje od 1 godine), a nisu ugovorene kamate, ili su ugovorene po stopi koja je niža od tržišne, potraživanje će se priznati u iznosu koji predstavlja sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova diskontiranih primjenom tržišne kamatne stope.

Na svaki sljedeći datum bilance, potraživanja čija se naplata očekuje u razdoblju dužem od godine dana trebaju se evidentirati po amortiziranom trošku primjenom metode efektivne kamatne stope umanjeno za gubitak od umanjenja vrijednosti.

Sva ostala potraživanja mjere se po početno priznatom iznosu umanjeno za naplaćene iznose i umanjenja vrijednosti.

„Potraživanja se priznaju kao imovina kad ona udovoljavaju definiciji imovine.

Poduzetnik će priznati potraživanja u svojoj bilanci samo i isključivo kada poduzetnik postaje jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti.“¹²

Poduzetnik će prestati priznavati potraživanja u bilanci kad:

- je potraživanje naplaćeno,
- su potraživanja prodana,
- su potraživanja otpisana,
- je nastupila zastara, ili
- su potraživanja na drugi način otuđena.

¹²Cirkveni Filipović, T. (2020). Hrvatski računovodstveni sustav: (službeni i pročišćeni tekstovi za Hrvatsku) HSFI, MRS, MSFI i Tumačenja, VIII. izdanje, Knjiga III. iz ciklusa: računovodstvo poduzetnika. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str.86.

2.2.2. *Kratkotrajna imovina*

2.2.2.1. Kratkoročna potraživanja

„Potraživanja su nematerijalni oblik imovine, određeno pravo koje proizlazi iz poslovnih odnosa i odnose se na buduće priljeve novca. To je pravo što ga vjerovnik stječe prema dužniku po osnovi prodaje učinaka (proizvoda ili usluga) ili plasmana sredstava“.¹³

Kratkoročna potraživanja odnose se na potraživanja do 12 mjeseci, a odnose se na: potraživanja od poduzetnika unutar grupe, potraživanja od društava povezanih sudjelujućim interesom, potraživanja od kupaca, potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika, potraživanja od države i drugih institucija i ostala potraživanja.

Kratkoročna potraživanja dio su kratkotrajne imovine društva, kako prema definiciji imovina predstavlja resurs koji je u vlasništvu društva te se od njega očekuje priljev budućih ekonomskih koristi, ako se iz nekog razloga ne mogu očekivati buduće ekonomske koristi tada ta pozicija ne bi trebala biti iskazana kao imovina društva, već bi se u tom slučaju trebalo pristupiti vrijednosnom usklađenju odnosno otpisu imovine.

„Vrijednosno usklađenje je postupak kojim se iskazana vrijednost neke bilančne pozicije svodi na njenu realnu vrijednost. U slučaju potraživanja to je ona vrijednost za koju je razumno očekivati da će biti naplaćena. Iznos koji nije moguće naplatiti izgubljena je vrijednost, izgubljena zarada“.¹⁴

Prema računovodstvenim standardima ukoliko dođe do nesigurnosti naplate potraživanja, ali postoji vjerojatnost da će potraživanje biti naplaćeno u cijelosti ili djelomično kroz razne instrumente osiguranja naplate, tada kod provođenja vrijednosnog usklađenja potraživanja koje je već izvorno priznato u prihode, vrijednosno usklađenje evidentira se kao rashod, što direktno utječe na dobit jer će iskazana dobit biti manja. Potraživanja koja su u potpunosti nenaplativa trebaju se u cijelosti otpisati, što isto direktno utječe na rezultat poslovanja.

¹³Žager, L. (2021). Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika., str. 196.

¹⁴ Ibid. 197-198.

Vrijednosno usklađenje potraživanja ima direktan položaj na rezultat poslovanja, te na iskazanu vrijednost imovine i kapitala u bilanci, jer se vrijednosnim usklađenjem smanjuje i imovina i kapital društva.

Uprava društva bi trebala donositi Odluke o vrijednosnom usklađenju potraživanja koja bi trebala biti u skladu sa računovodstvenim standardima koji uređuju načelo nastanka događaja i načelo opreznosti, stoga bi uprava trebala donositi odluke na temelju analize postojećih potraživanja, utvrditi koliki je rizik naplate pojedinih potraživanja te njihovu starost.

Uprava društva uglavnom se vodi time da se vrijednosno usklađuju i otpisuju potraživanja koja su porezno priznata s motrišta poreza na dobit.

Prema čl. 9. Zakonu o porezu na dobit (NN 148/13, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/22) porezno priznata su:

„(1) Vrijednosna usklađenja po osnovi ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca za isporučena dobra i obavljene usluge, priznaju se kao rashod ako je od dospijeca potraživanja do kraja poreznog razdoblja proteklo više od 60 dana, a ista nisu naplaćena do petnaestog dana prije dana podnošenja porezne prijave. Svote vrijednosnih usklađenja potraživanja od kupaca iskazane u prethodnim poreznim razdobljima kao porezno priznati rashod uključuju se u prihode, ako do trenutka nastupa zastare prava na naplatu nije postupljeno na način propisan u stavku 2. ovoga članka.

(2) Vrijednosno usklađenje potraživanja priznaje se ako je potraživanje evidentirano u poslovnim knjigama kao prihod i ako su obavljene sve radnje za osiguranje naplate duga, pažnjom dobrog gospodarstvenika.

(3) Smatra se da su obavljene radnje iz stavka 2. ovoga članka ako su potraživanja utužena ili se zbog njih vodi ovršni postupak, ako su prijavljena u stečajnom postupku nad dužnikom

ili ako je postignuta nagodba s dužnikom, koji nije povezana osoba, prema posebnom propisu u slučaju stečaja, arbitraže ili mirenja.

(4) Iznimno od odredbe stavka 3. ovoga članka, priznaje se otpis potraživanja od nepovezanih osoba, koja su zastarjela i koja u svakom pojedinom poreznom razdoblju ne prelaze 663,61 euro po pojedinom dužniku koji je obveznik poreza na dobit ili poreza na dohodak po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti. Priznaje se i otpis zastarjelih potraživanja do 26,54 eura od nepovezanih fizičkih osoba čiji dug nije nastao po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti, ako ukupno utvrđeno potraživanje po pojedinoj osobi na zadnji dan poreznog razdoblja ne prelazi taj iznos.“¹⁵

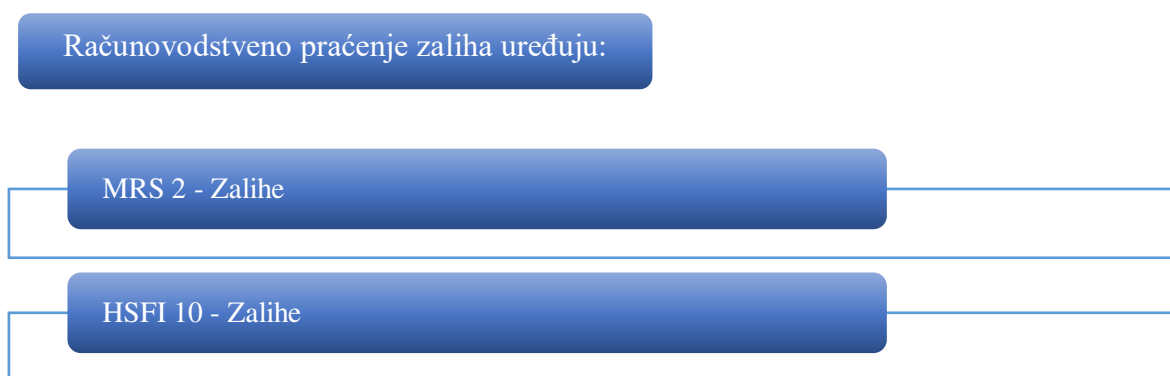
¹⁵ Zakon o porezu na dobit (NN 148/13, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/22), <https://www.zakon.hr/download.htm?id=99> (Pristupljeno: 07.10.2023.)

2.2.2.2. Zalihe

Zalihe obuhvaćaju: sirovine i materijal, proizvodnju u tijeku, gotove proizvode, trgovačku robu i predujmove za zalihe.

„Zalihe su imovina koja se drži za prodaju u redovnom tijeku poslovanja, u procesu proizvodnje za takvu prodaju ili u obliku materijala ili dijelova zaliha koji će biti utrošeni u procesu proizvodnje ili pružanja usluga.“¹⁶

Slika 18: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju zalihe

Izvor: autor

Početno priznavanje zaliha je prema trošku nabave.

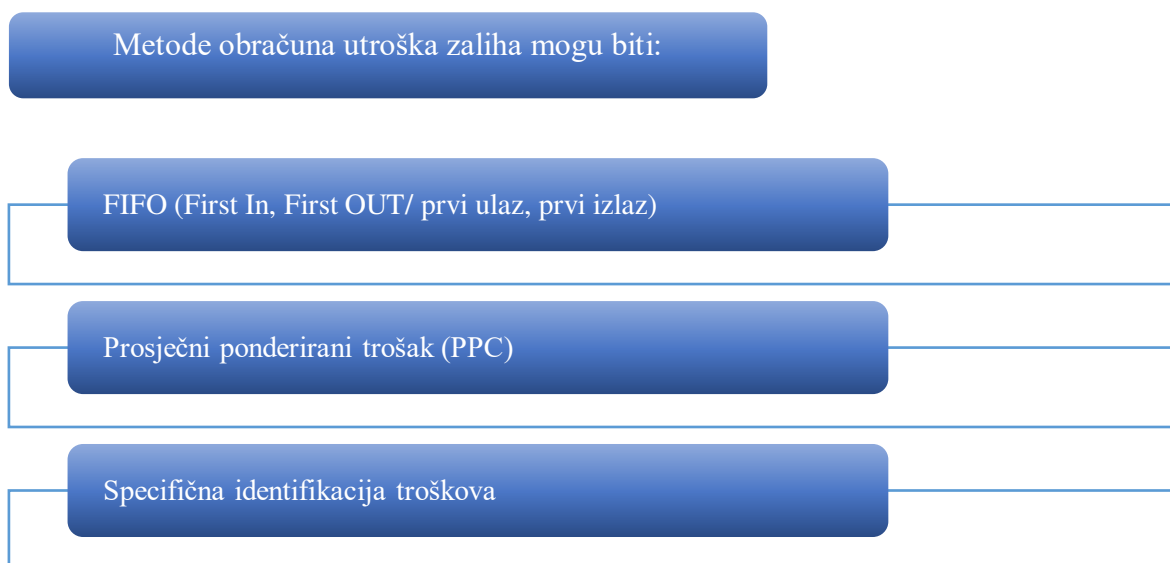
Naknadno priznavanje zaliha je trošak nabave ili neto utrživa vrijednost, ovisno o tome koja svota je niža.

Trošak nabave zaliha čine:

- ⇒ kupovna cijena
- ⇒ uvozne carine
- ⇒ porezi (osim onih koji se mogu povratiti od poreznih vlasti)
- ⇒ troškovi prijevoza
- ⇒ rukovanje zalihama i
- ⇒ drugi troškovi koji se mogu izravno pripisati stjecanju trgovačke robe, materijala i usluge
- ⇒ trgovački i količinski popusti oduzimaju se kod određivanja troška nabave

¹⁶ Guzić, Š. (2019). Financijsko izvješćivanje, recenzirana skripta, Zagreb. RRiF Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu., str.134.

Slika 19: Pregled metoda utroška zaliha

Izvor: autor

FIFO metoda, naziv ove metode potječe od engleskih riječi „first in, first out“, ova metoda naziva se još i metoda redoslijeda. Kod ove metode utrošak materijala ili prodaja robe evidentira se po prvim nabavnim cijenama sve dok se ne utroši cijela količina nabavljena po toj cijeni, nakon toga se evidentira slijedeća nabavna cijena.

Metoda prosječnog ponderiranog troška, kod ove metode utrošak materijala ili prodaja robe evidentira se po prosječnoj cijeni, što znači da se prosječna ponderirana cijena utvrđuje tako da se ukupna vrijednost zaliha materijala ili robe podijeli s količinom, kod novih nabava zaliha i promjene nabavnih cijena materijala ili robe, svaka nova nabava određuje novu prosječnu cijenu po kojoj se evidentira utrošak materijala ili prodaja zaliha.

Metoda specifične identifikacije primjenjuje se kod unikatnih projekata odnosno proizvodnji specifičnih proizvoda. Kod ove metode troškovi zaliha dodaju se pojedinim radnim nalogima vezanim uz specifičan proizvod i ostaju za njih vezani sve do konačnog obračuna troškova proizvodnje.

Slika 20: Primjer računovodstvenih politika zaliha

Zalihe

Članak 45.

Zalihe sirovina, materijala, rezervnih dijelova nedovršene proizvodnje, gotovih proizvoda i robe iskazuju se po trošku (nabave) ili neto vrijednosti koja se može realizirati ovisno o tome koja je niža.

Članak 46.

Troškovi posudbe iskazuju se kao trošak razdoblja.

(Inačica)

Troškovi posudbe uključuju se u troškove nabave zaliha samo u slučaju kada je zalihama potrebno duže razdoblje da bi bile spremne za namjeravanu uporabu ili prodaju.

Članak 48.

Obračun troškova zaliha obavlja se primjenom FIFO metode.

Obračun troškova zaliha koje su nabavljene za posebne projekte primjenjuje se metoda specifične identifikacije.

(Inačica)

Obračun troškova zaliha obavlja se primjenom metode prosječnih ponderiranih cijena.

Obračun troškova zaliha koje su nabavljene za posebne projekte primjenjuje se metoda specifične identifikacije.

Članak 49.

Smanjivanje vrijednosti zaliha provodi se na teret rashoda razdoblja na temelju procjene o oštećenosti, dotrajalosti zaliha i sl., uvijek kada je nadoknadiva vrijednost manja od nabavne vrijednosti.

Smanjivanje vrijednosti zaliha nedovršene proizvodnje, poluproizvoda i gotovih proizvoda obavlja se pri godišnjem popisu.

Smanjivanje vrijednosti zaliha provodi se u slučaju neadekvatne kvalitete izrade, oštećenja ili dotrajalosti zaliha odnosno kada je nadoknadiva vrijednost ispod knjigovodstvene vrijednosti.

Smanjenje vrijednosti zaliha priznaje se kao trošak razdoblja u kojem je nastao.

Članak 50.

Zalihe trgovačke robe u prodavaonicama vode se po prodajnim cijenama s uključenom razlikom u cijeni i porezom na dodanu vrijednost (metoda trgovine na malo).

Roba se evidentira po skupinama koje imaju približno jednake postotke marže. Kada se zalihe prodaju, trošak zaliha utvrđuje se tako da se od prodajne cijene oduzme porez na dodanu vrijednost i uračunana marža. Zalihe trgovačke robe u skladištima vode se po nabavnim cijenama.

(Inačica)

Zalihe trgovačke robe u skladištima vode se po veleprodajnoj cijeni s uključenim porezom na dodanu vrijednost.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

2.2.3. *Prihodi*

„Prihodi su povećanja ekonomskih koristi tijekom računovodstvenog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza, što ima za posljedicu povećanje vlasničkog kapitala, osim povećanja povezanih s uplatama sudionika u kapitalu“. ¹⁷

Prihodi ne djeluju izravno na povećanje glavnice odnosno kapitala, već samo u slučaju kada su u određenom obračunskom razdoblju prihodi veći od rashoda, jer u tom slučaju društvo ostvaruje dobit, ukoliko su u određenom obračunskom razdoblju prihodi manji od rashoda društvo ostvaruje gubitak, što rezultira smanjenjem glavnice odnosno kapitala.

„Priznavanje prihoda moguće je onda kada je vjerojatno:

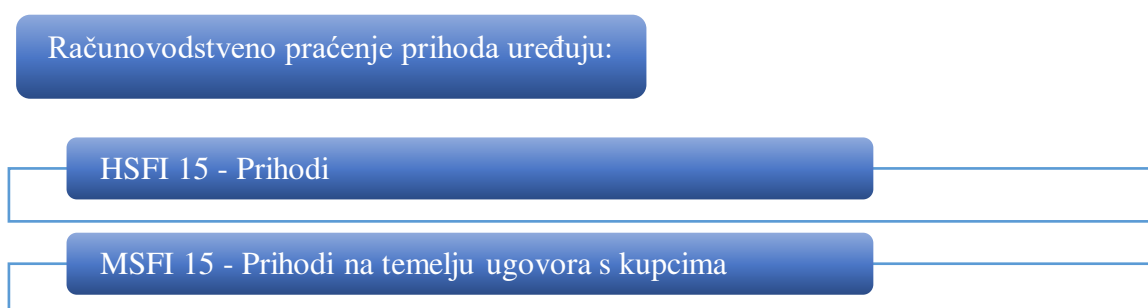
- a) da će buduće ekonomske koristi pritijecati u trgovačko društvo, i
- b) da se ove koristi mogu pouzdano izmjeriti“. ¹⁸

U Računu dobiti i gubitka prihode dijelimo na poslovne prihode i financijske prihode.

Poslovni prihodi nastaju kao posljedica glavnih poslovnih aktivnosti društva, najčešće su to prihodi od prodaje proizvoda, roba i usluga, ovisno o tome kojom djelatnošću se društvo bavi. Poslovni prihodi bi trebali imati najznačajniji udio u ukupnoj strukturi prihoda koje je društvo ostvarilo.

Financijski prihodi se u pravilu pojavljuju kao posljedica ulaganja u financijsku imovinu. Oni se pojavljuju uglavnom kada društva višak raspoloživih novčanih sredstava ulažu u financijske instrumente poput dionica, obveznica ili davanja zajmova.

Slika 21: **Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju prihode**

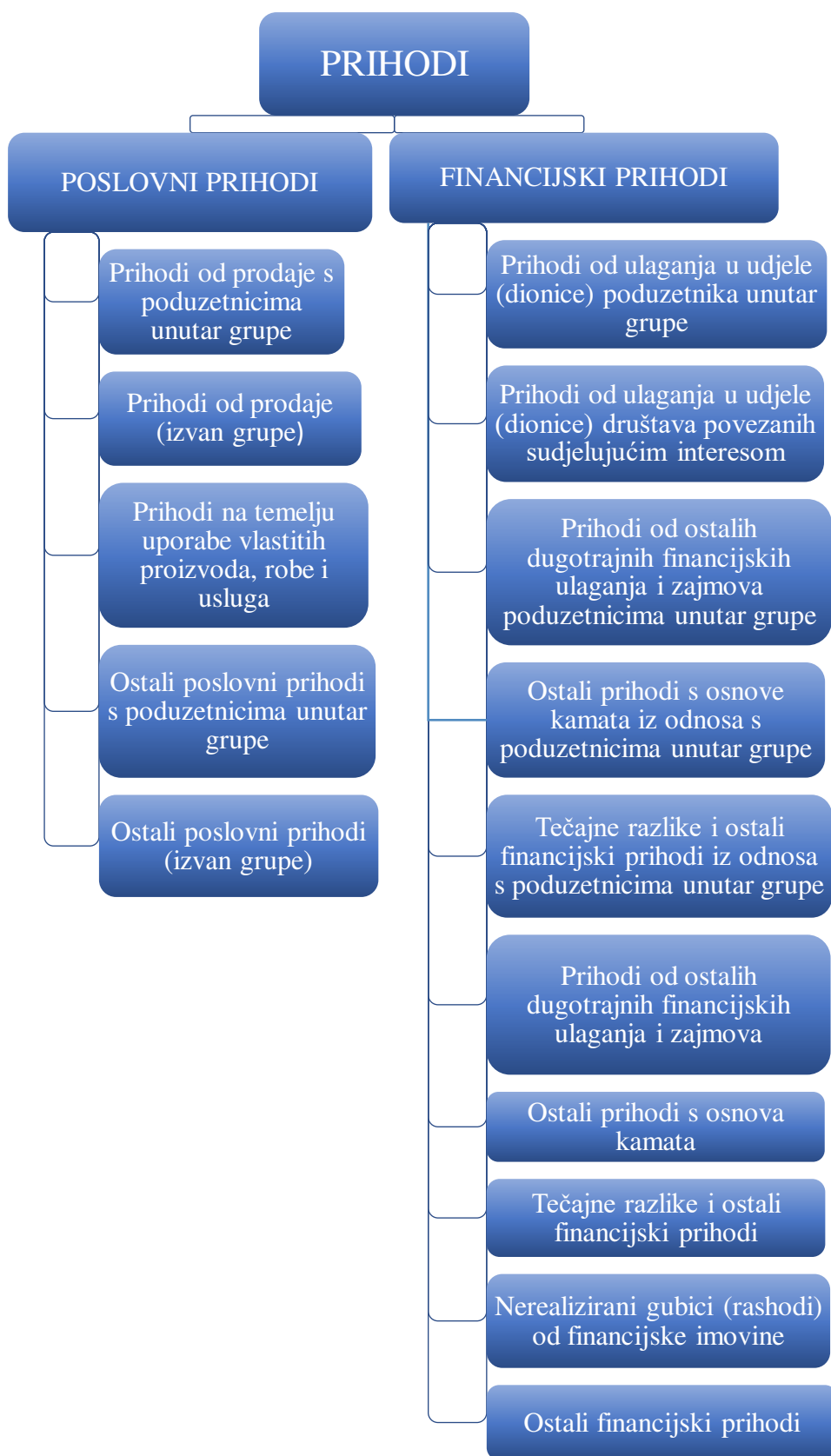

Izvor: autor

¹⁷ Guzić, Š. (2019). Financijsko izvješćivanje. recenzirana skripta, Zagreb. RRiF Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu., str.152.

¹⁸ Skupina autora. (2021). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja: Knjiga I. XII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o., str.1032.

Slika 22: Pregled prihoda razvrstanih prema Računu dobiti i gubitka

Izvor: autor

Slika 23: Primjer računovodstvenih politika prihoda

Metode utvrđivanja prihoda

Članak 85.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe priznaju

se kada (su svi uvjeti ispunjeni):

- 1. su na kupca preneseni svi bitni rizici i koristi od vlasništva nad proizvodima ili robom,*
- 2. prodavatelj ne zadržava sudjelovanje u upravljanju do stupnja koji se može povezati s vlasništvom niti učinkovito kontrolira prodaju proizvoda ili robe,*
- 3. je moguće pouzdano utvrditi svotu prihoda,*
- 4. je vjerojatno da će se prodani proizvodi ili roba naplatiti,*
- 5. je moguće pouzdano utvrditi troškove koji su nastali ili koji će nastati u vezi s prodajom.*

Članak 86.

Prihodi od prodaje usluga, čiji je ishod moguće pouzdano utvrditi, obračunavaju se prema stupnju dovršenosti transakcije na dan bilance.

Prihodi se priznaju kada:

- 1. je moguće pouzdano utvrditi prihode,*
- 2. postoji vjerojatnost naplate,*
- 3. je moguće pouzdano izmjeriti stupanj dovršenosti transakcije,*
- 4. se mogu pouzdano utvrditi troškovi nastali u vezi s tim uslugama i troškovi potrebni za dovršenja usluga.*

Članak 87.

Kada se ishod transakcije koja obuhvaća pružanje usluga ne može pouzdano utvrditi, prihod se priznaje u visini priznatih rashoda za koje se procjenjuje da se mogu nadoknaditi.

Ako je vjerojatno da se neće nadoknaditi nastali troškovi, prihod se ne priznaje, a nastali troškovi priznaju se kao rashod.

Članak 88.

Stupanj dovršenosti transakcije utvrđuje se jednom od metoda (ovisno o kojim je uslugama riječ i ovisno o dostupnosti informacija):

- 1. pregled obavljenog rada,*
- 2. obavljeni poslovi do određenog dana kao udio u ukupnim poslovima,*
- 3. udjelom nastalih troškova u ukupno procijenjenim troškovima.*

Prihodi po osnovi kamata, tantijema i dividendi (naknada ulagačima) priznaju se ako postoji:

- 1. vjerojatnost naplate i*
- 2. pouzdanost utvrđivanja prihoda.*

Članak 89.

Kamate se priznaju u prihode razmjerno vremenu, vrijednosti glavnice i ugovorenoj stopi, prema ugovoru.

(Inačica)

Kamate se priznaju u prihode primjenom efektivnog kamatnjaka.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

Slika 24: Primjer računovodstvenih politika prihoda

Članak 90.

Tantijemi se obračunavaju u prihode prema nastanku događaja sukladno biti odgovarajućeg ugovora.

Članak 91.

Tečajne razlike obračunavaju se po potraživanjima i obvezama iskazanima u devizama u trenutku plaćanja odnosno naplate, a najkasnije na datum bilance pa i u slučaju da nisu dospjela za naplatu.

Članak 92.

Prihodi od dividendi, odnosno naknada ulagačima obračunavaju se nakon što je pravo na naplatu utvrđeno.

U slučaju kada se za iskazivanje vrijednosti ulaganja primjenjuje računovodstvena metoda udjela, prihod se obračunava u razdoblju kada je ostvaren dobitak subjekta u koji je obavljeno ulaganje.

Članak 93.

Društvo ne iskazuje izvanredne stavke prihoda i rashoda u računu dobitka i gubitka.

Ugovori o izgradnji

Članak 94.

Prihode iz ugovora o izgradnji, kada je rezultat ugovora moguće pouzdano utvrditi, treba priznati prema stupnju dovršenosti aktivnosti izgradnje na dan bilance.

Članak 95.

Za ugovore s fiksnom cijenom rezultat ugovora se može pouzdano procijeniti ako je moguće prihod i troškove pouzdano utvrditi te ako postoji vjerojatnost naplate.

Članak 96.

Za ugovore poput troškova plus rezultat ugovora se može pouzdano procijeniti ako postoji vjerojatnost naplate, ako se troškovi koji se mogu pripisati ugovoru mogu jasno identificirati i pouzdano utvrditi.

Članak 97.

Kada se rezultat ugovora o izgradnji ne može sigurno utvrditi prihodi se priznaju samo do svote nastalih troškova iz ugovora za koje je vjerojatno da će biti nadoknađeni.

Ako je naplata neizvjesna, tada se troškovi iz ugovora priznaju kao rashod, a prihodi se ne priznaju.

Državne potpore

Članak 98.

Državne potpore, uključujući i nenovčane potpore, priznaju se u razdoblju u kojem društvo udovoljava danim uvjetima i ako je vjerojatno da će se potpore primiti.

Članak 99.

Državne potpore se priznaju u prihode tijekom razdoblja u kojima će nastati s njima povezani troškovi.

Državne potpore koje se daju za već nastale troškove (gubitke) ili u svrhu pružanja izravne financijske podrške bez daljih povezanih troškova priznaju se u prihode kada je potpora primljena, kao izvanredna stavka ako je to prikladno.

Članak 100.

Državne potpore povezane sa sredstvima, uključujući i nenovčane potpore, priznaju se kao odgođeni prihod u bilanci.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

Slika 25: Primjer računovodstvenih politika prihoda

(Inačica)

Državne potpore povezane sa sredstvima, uključujući i nenovčane potpore, priznaju se tako da se potpora oduzme od knjigovodstvene vrijednosti konkretnog sredstva.

Prihodi od financijske imovine

Članak 103.

Dobitak ili gubitak financijske imovine razvrstane u imovinu po fer vrijednosti u računu dobitka i gubitka priznaje se kao prihod ili rashod razdoblja u kojem je nastao.

Članak 104.

Dobitak ili gubitak imovine raspoložive za prodaju evidentira se kao promjena glavnice (poseban oblik pričuva) do prestanka priznavanja financijske imovine kada se priznaju u računu dobitka i gubitka.

Gubitak od umanjenja vrijednosti te financijske imovine priznaje se u računu dobitka i gubitka odmah.

Kamata obračunana efektivnim kamatnjakom priznaje se u računu dobitka i gubitka.

Dividenda od financijske imovine raspoložive za prodaju priznaje se u računu dobitka i gubitka kada je utvrđeno pravo na naplatu.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

2.2.4. *Rashodi*

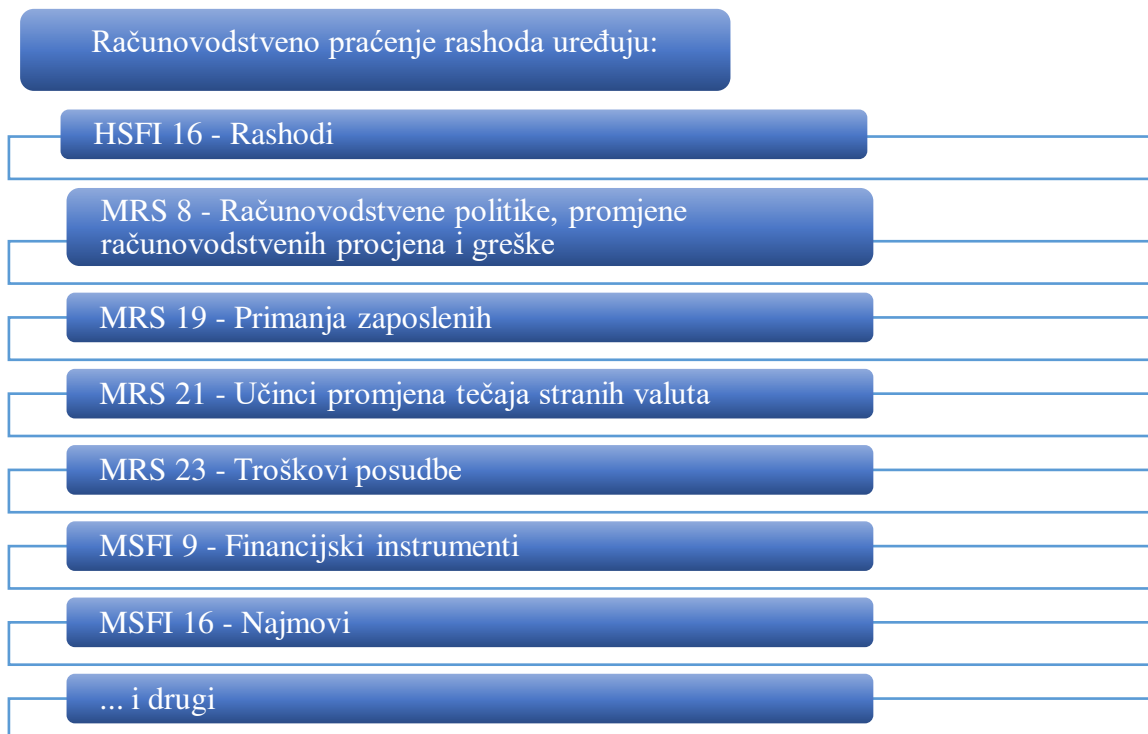
„Prema HSFI-u 16, rashodi su smanjenja ekonomskih koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja imovine ili stvaranja obveza što za posljedicu ima smanjenje kapitala, osima smanjenja dijela kapitala koji je u svezi raspodjelom sudionicima u kapitalu.“¹⁹

Priznavanje rashoda moguće je onda kada je vjerojatno:

- a) da će smanjenje budućih ekonomskih koristi utjecati na smanjenje imovine ili povećanje obveza, što znači da se rashodi evidentiraju istodobno s povećanjem obveza ili smanjenjem imovine.
- b) da se vrijednost tih koristi može pouzdano utvrditi

U rashode obično spadaju troškovi sadržani u prodanim proizvodima, robama i/ili uslugama, oni se u pravilu trebaju nadoknaditi iz prihoda, jer ukoliko su rashodi poslovanja veći od prihoda tada društvo posluje sa gubitkom. Najveći dio rashoda trebao bi proizlaziti iz redovitih aktivnosti društva.

Slika 26: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju rashode

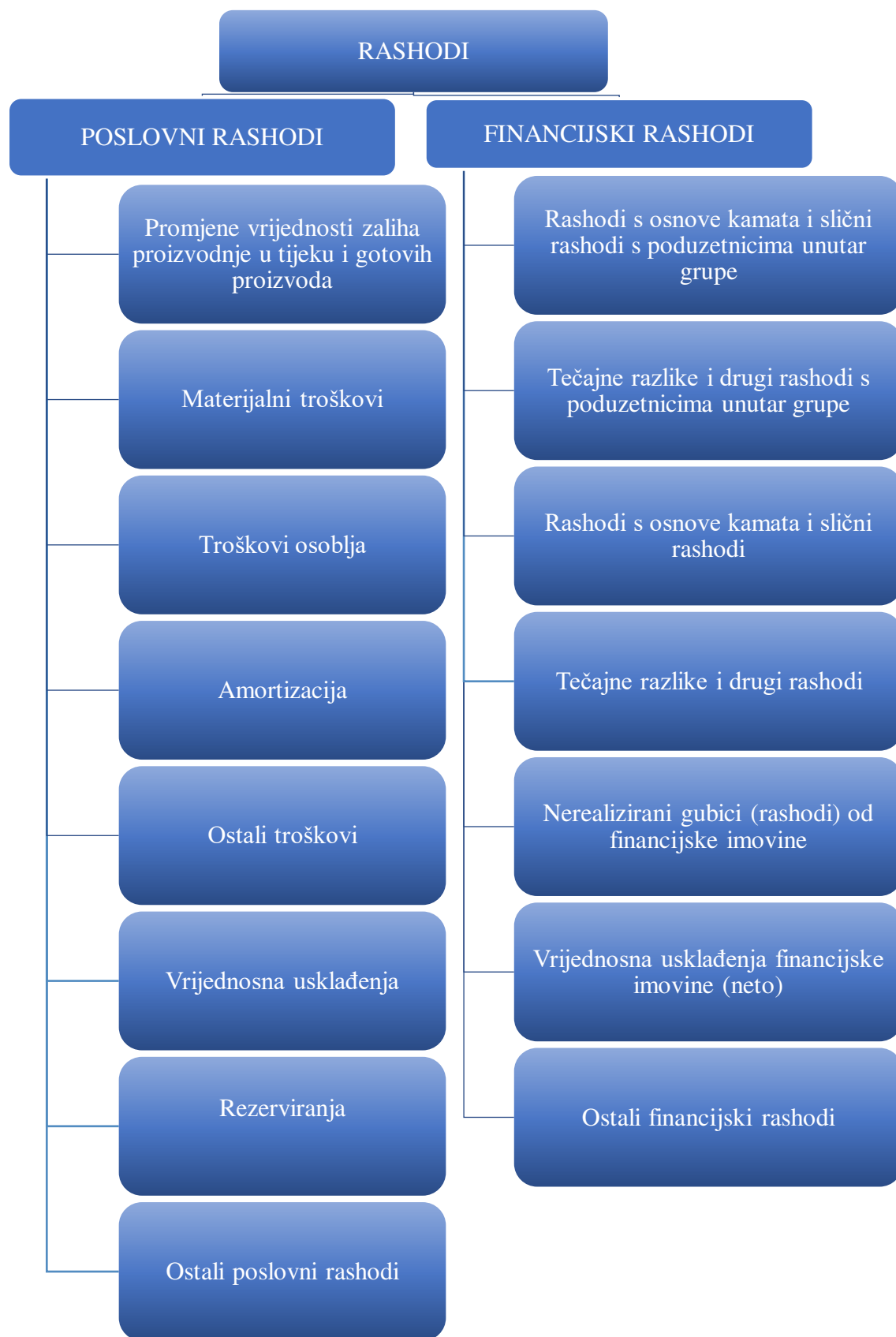

Izvor: autor

¹⁹ Guzić, Š. (2019). Financijsko izvješćivanje. recenzirana skripta, Zagreb. RRiF Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu., str.181.

U Računu dobiti i gubitka rashode dijelimo na poslovne rashode i financijske rashode.

Slika 27: Pregled rashoda razvrstanih prema Računu dobiti i gubitka

Izvor: autor

Slika 28: **Primjer računovodstvenih politika rashoda**

Dugoročna rezerviranja za rizike i troškove

Članak 52.

Društvo priznaje rezerviranja u svoti od 1% prihoda proizvoda (usluga) "a", 0,5% prihoda, proizvoda (usluga) "b", 0,7% prihoda proizvoda (usluga) "c".....20

Uprava na kraju svake godine provjerava svotu rezerviranja i usklađuje ih na najbolju moguću procjenu.

Članak 53.

Rezerviranje se ukida u trenutku nastanka stvarnog troška odnosno u trenutku isteka jamstvenog roka za proizvode (usluge). Za te nastale troškove u vezi s rezerviranjem tereti se račun rezerviranja, a samo za neiskorištenu svotu, poslije protoka roka za rezerviranje, odobrava se prihod.

Rezerviranje se priznaje samo za izdatke za koje je namijenjeno na početku rezerviranja.

Članak 54.

Rezerviranja za restrukturiranje (prodaja ili napuštanje proizvodne linije, zatvaranje poslovnih sjedišta u zemlji, premještanje poslovnih aktivnosti, reorganizacije koje imaju utjecaja na prirodu i glavno obilježje poslovanja društva) uz ispunjenje općih uvjeta za rezerviranje moguće je kad se donese detaljan plan restrukturiranja.

Rezervirati se mogu samo izravni izdatci koji proistječu iz restrukturiranja koji su tim restrukturiranjem nužno određeni i izdatci koji nisu dio uobičajenih aktivnosti društva.

Članak 55.

Ako subjekt ima štetni ugovor (ugovor s poteškoćama), sadašnja obveza prema takvom ugovoru treba se utvrditi i priznati kao rezerviranje.

Rezerviranja za mirovine i slične troškove mogu se provoditi sukladno sustavu mirovinskog osiguranja i prema mirovinskim planovima društva.

Društvo provodi rezerviranja i za primanja zaposlenih ako postoji obveza na dan bilance za dugoročna kao i za kratkoročna primanja zaposlenih kao što su pravo na neiskorišteni godišnji odmor uz obvezu obračuna plaće prema ostvarenim učincima kako bi se teret korištenja godišnjih odmora povezao s odgovarajućim učincima.

Troškovi posudbe

Članak 75.

Troškovi posudbe iskazuju se kao rashod razdoblja u kojem su nastali.

(Inačica)

Troškovi posudbe kapitaliziraju se (pripisuju troškovima nabave) odnosno (stjecanju, izgradnji, proizvodnji) kvalificirane imovine (imovine kojoj je potrebno dulje vrijeme da bi bila spremna za namjeravanu uporabu ili prodaju).

Članak 76.

Ako su izvori sredstava posuđeni izravno za nabavu (stjecanje, izgradnju, proizvodnju) neke imovine, tada se troškovi posudbe prihvatljivi za kapitalizaciju određuju kao stvarni troškovi posudbe nastali tim posuđivanjem.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

Slika 29: Primjer računovodstvenih politika rashoda

Članak 77.

Troškovi posudbe iz prethodnog članka smanjuju se za prihod od ulaganja pribavljenih sredstava.

Članak 78.

Kada se troškovi posudbe za kapitalizaciju određuju iz troškova posudbe za opće namjene, takav trošak se treba utvrditi kao ponderirani prosjek troškova posudbe u tom razdoblju.

Članak 79.

Početak kapitalizacije troškova posudbe počinje: kada nastanu izdatci za imovinu; kada nastanu troškovi posudbe; kad su u tijeku aktivnosti za pripremu imovine za namjeravanu uporabu.

Prestanak kapitalizacije troškova veže se s dovršenjem svih bitnih aktivnosti povezanih s namjeravanom uporabom kvalificiranog sredstva.

Smanjenje imovine

Članak 80.

Temeljem informacija o tržišnim vrijednostima, tehnološkim novostima, tržišnim kamatnjacima, zastarjelosti, fizičkom oštećenju i sl., a na dan bilance provjerava se vrijednost imovine i potreba njezina smanjenja.

Ako je knjigovodstvena vrijednost sredstva veća od nadoknadive vrijednosti odnosno od vrijednosti u uporabi, tada se knjigovodstvena vrijednost smanjuje i iskazuje kao gubitak od smanjenja imovine.

Članak 81.

Kada je sredstvo prethodno revalorizirano gubitak od smanjenja provodi se na teret revalorizacijske pričuve kao da je riječ o smanjenju revalorizacije.

Članak 82.

Nakon priznanja gubitka od smanjenja imovine amortizaciju tog sredstva treba uskladiti u budućim razdobljima tako da se na sustavan način rasporedi preostala vrijednost sredstva na ostatak vijeka trajanja.

Članak 83.

Ako se u sljedećim razdobljima promijene procjene gubitka od smanjenja imovine, tada se obavlja ispravak gubitka od smanjenja imovine.

Ispravak se bilježi kao povećanje knjigovodstvene vrijednosti sredstva do njegove nadoknadive vrijednosti, ali ne više od knjigovodstvene vrijednosti koja bi bila da je sredstvo redovito amortizirano i da nije bilo gubitka od smanjenja imovine.

Takvo povećanje knjigovodstvene vrijednosti imovine treba se priznati u prihode u računu dobitka i gubitka, ako je riječ o sredstvima koja nisu revalorizirana u ranijim razdobljima.

(Inačica)

Takvo povećanje knjigovodstvene vrijednosti imovine treba se priznati kao revalorizacija za sredstva koja su revalorizirana u ranijim razdobljima.

U slučajevima iz st. 1. do 3. ovoga članka valja uskladiti amortizaciju za buduća razdoblja tako da se nova vrijednost rasporedi na preostali koristan vijek sukladno odredbama ove Odluke o amortizaciji.

Izvor: Guzić, Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, br.05/2007, str. 27-38.

2.3. Utjecaj računovodstvenih politika na rezultat poslovanja

Kod donošenja i usvajanja računovodstvenih politika uprava društva trebala bi voditi računa o tome da su donesene i usvojene računovodstvene politike usko povezane sa cjelokupnom poslovnom politikom društva i da moraju biti sukladne ostvarenju ciljeva društva.

Kod donošenja računovodstvenih politika uprava treba voditi računa o udjelu određene pozicije u ukupnoj strukturi imovine, obveza, prihoda ili rashoda, te da je cilj kod odabira između ponuđenih alternativa računovodstvenih politika što realnije prikazivanje financijskog položaja i uspješnost poslovanja društva.

„Iako je primarna svrha računovodstvenih politika odabrati one metode i postupke koji u datim okolnostima omogućavaju iskazivanje što realnijeg rezultata poslovanja ponekad se zloupotrebom određenih načela mogu stvoriti skriveni dobitci ili gubitci. Stoga, budući da se izabranom računovodstvenom politikom može utjecati na vrijednost pozicija financijskih izvještaja, a samim time i na njihovu kvalitetu, prilikom razmatranja financijskog položaja i uspješnosti poslovanja svakako treba voditi računa i o računovodstvenim politikama temeljem kojih su ti izvještaji sastavljeni“.²⁰

Kod donošenja računovodstvenih politika treba voditi računa o tome da su procjene pozicija financijskih izvještaja temeljno pitanje računovodstvenih politika.

Bitno je napomenuti da uz računovodstvene politike na temeljnu komponentu kvalitete financijskih izvještaja utječu i računovodstvene procjene.

„Računovodstvene procjene predstavljaju usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti neke imovine ili obveze, ili svote trošenja neke imovine tijekom vremena nastalo procjenom sadašnjeg stanja i očekivanih budućih koristi i obveza povezanih s tom imovinom i obvezama“.²¹

Ponekad radi fer i istinitog financijskog izvještavanja postoje razlozi za promjenama računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena. Ukoliko dođe do promjene računovodstvene politike ta promjena primjenjuje se retroaktivno, na početno stanje

²⁰Žager, L. (2021). Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika., str.153.

²¹Cirkveni Filipović, T. (2018). Računovodstvene procjene. Računovodstvo, revizija i financije, XVIII, (1), str.205-211.

najranije prikazanog razdoblja, te se navedeno usklađivanje obično provodi na stavci zadržane dobiti.

„Promjena računovodstvene politike je promjena modela utvrđivanja vrijednosti pojedinih stavaka u poslovnim knjigama, dok je promjena računovodstvene procjene npr. promjena usklađivanja knjigovodstvene vrijednosti neke imovine ili obveze, ili svote trošenja neke imovine tijekom vremena nastalo procjenom sadašnjeg stanja i očekivanih budućih koristi i obveza povezanih s tom imovinom i obvezama“.²²

Npr. kada poduzetnik pri naknadnom utvrđivanju vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme primjeni model revalorizacije umjesto modela troška to se smatra promjenom računovodstvene politike, dok s druge strane utvrđivanje korisnog vijeka trajanja i promjena amortizacijskih stopa pri obračunu amortizacije odnosi se na promjenu računovodstvene procjene.

Bitno je napomenuti da promjena računovodstvene politike utječe na rezultat poslovanja tekućeg razdoblja i prethodnih razdoblja, dok promjena računovodstvene procjene utječe ponekada samo na rezultat poslovanja tekućeg razdoblja, a ponekada i na rezultat tekućeg i budućih razdoblja.

„Promjena računovodstvenih politika prema zahtjevima HSFI-ja 3 odnosno MRS-a 8 moguća je samo ako je:

- a) promjena zahtijevana HSFI-jima odnosno MSFI-jima ili Tumačenjima ili
- b) ako promjena rezultira financijskim izvješćima koja pružaju pouzdanije i značajnije informacije o učincima transakcija, drugih događaja ili uvjeta na financijski položaj, financijsku uspješnost ili novčane tokove društva“.²³

²²Cirkveni Filipović, T. (2018). Računovodstvene procjene. Računovodstvo, revizija i financije, XVIII, (1), str. 205-211.

²³ Ibid.

Primjer utjecaja računovodstvenih politika i procjena na rezultat poslovanja društva na primjerima hipotetskih društava :

U ovom primjeru biti će prikazano poslovanje odnosno rezultat poslovanja EBITDA, EBIT i neto dobit četiriju hipotetskih dioničkih društava koja se bave istom proizvodnom djelatnošću, te ostvaruju istu količinu proizvodnje i prodaje, te iste prihode od prodaje, uz različite primjene računovodstvenih politika iz područja dugotrajne materijalne imovine, potraživanja, obračuna zaliha i troškova rezerviranja.

Za troškove amortizacije uzet će se troškovi amortizacije u prvoj godini poslovanja.

Slijedeći podaci zajednički su svim društvima:

Tablica 1: Pregled podataka hipotetskih društava na temelju kojih će se izračunati EBIT, EBITDA i NETO DOBIT

BROJ ZAPOSLENIH	
Zaposleni u upravi i administraciji	120
Zaposleni u proizvodnji	80
KAPITAL	
Knjigovodstvena vrijednost glavnice	600.000,00€
Broj dionica	20.000 kom
Knjigovodstvena vrijednost dionice	30,00 €
Tržišna vrijednost dionice	45,00 €
Tržišna kapitalizacija društva	900.000,00€
OBVEZE	
Dugoročne obveze iznose	2.200.000,00€
Kratkoročne obveze iznose	200.000,00 €
DUGOTRAJNA IMOVINA	
Poslovna zgrada uprava i administracija	1.000.000,00€
Poslovna zgrada uprava i administracija - procijenjena vrijednost za društva koja primjenjuju metodu revalorizacije 01.01.2023.	1.500.000,00€
Poslovna zgrada proizvodnja	1.500.000,00€
Poslovna zgrada proizvodnja - procijenjena vrijednost za društva koja primjenjuju metodu revalorizacije 01.01.2023.	2.250.000,00€
Postrojenje u proizvodnji	200.000,00€
Uredski namještaj uprava i administracija	50.000,00€

NOVAC NA RAČUNU I BLAGAJNI	250.000,00 €
-----------------------------------	--------------

ZALIHE MATERIJALA

Nabavljeno 10.01.2023. 10.000 kom materijala X po 10,00€/kom

Nabavljeno 20.01.2023. 15.000 kom materijala X po 9,00 €/kom

Nabavljeno 10.01.2023. 20.000 kom materijala Y po 15,00€/kom

Nabavljeno 20.01.2023. 30.000 kom materijala Y po 12,00 €/kom

**Za proizvodnju 1 kom proizvoda XY potrebno je
3 kom materijala X, i 5 kom materija Y**

ZALIHE GOTOVIH PROIZVODA

Proizvedeno 30.01.2023. 6.000 kom proizvoda XY

Prodano 01.02.2023. 5.000 kom proizvoda XY

Prodajna cijena proizvoda XY bez PDV-a 300,00 €/kom

POTRAŽIVANJA OD KUPACA sa uračunatim PDV-om 25 %	1.875.000,00 €
Potraživanja od kupaca nedospjela	1.250.000,00 €
Potraživanja od kupaca dospjela od 0-30 dana	250.000,00 €
Potraživanja od kupaca dospjela 31-60 dana	125.000,00 €
Potraživanja od kupaca dospjelo preko 60 dana	250.000,00 €

RASHODI

POSLOVNI RASHODI

Ostali vanjski troškovi	156.000,00 €
Troškovi osoblja uprave i administracije	107.201,00 €
a) Neto plaće i nadnice	60.000,00 €
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	32.018,00 €
c) Doprinosi na plaće	15.183,00 €
Troškovi osoblja proizvodnje	118.133,00 €
a) Neto plaće i nadnice	72.000,00 €
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	29.402,00 €
c) Doprinosi na plaće	16.731,00 €
Ostali troškovi	88.000,00 €
Ostali poslovni rashodi	16.000,00 €

FINANCIJSKI RASHODI

Rashodi s osnove kamata	8.000,00 €
--------------------------------	------------

Izvor: autor

Tablica 2: Pregled sažetka računovodstvenih politika koje društva primjenjuju

	A d.d.	B d.d.	C d.d.	D d.d.
DUGOTRAJNA IMOVINA				
Poslovna zgrada uprava i administracija	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno po modelu troška, naknadno po modelu revalorizacije	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška
Poslovna zgrada proizvodnja	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno po modelu troška, naknadno po modelu revalorizacije	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška
Metoda obračuna amortizacije i korisni vijek trajanja građevina	LINEARNA METODA vijek trajanja 20 godina (5% stopa amortizacije)	LINEARNA METODA vijek trajanja 10 godina (10% stopa amortizacije)	LINEARNA METODA vijek trajanja 20 godina (5% stopa amortizacije)	DEGRESIVNA METODA vijek trajanja 10 godina, (aritmetička metoda)
Postrojenja u proizvodnji	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška
Uredski namještaj uprava i administracija	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška	Početno i naknadno priznavanje po modelu troška
Metoda obračuna amortizacije i korisni vijek trajanja postrojenja i opreme	LINEARNA METODA vijek trajanja 10 godina (10% stopa amortizacije)	LINEARNA METODA vijek trajanja 5 godina (20% stopa amortizacije)	LINEARNA METODA vijek trajanja 8 godina (12,5% stopa amortizacije)	DEGRESIVNA METODA vijek trajanja 5 godina, (aritmetička metoda)
POTRAŽIVANJA OD KUPACA				
Potraživanja od kupaca dospjela od 0-30 dana				Stopa vrijednosnog usklađenja 2 %
Potraživanja od kupaca dospjela od 31-60 dana		Stopa vrijednosnog usklađenja 10 %	Stopa vrijednosnog usklađenja 5 %	Stopa vrijednosnog usklađenja 5 %
Potraživanja od kupaca dospjela preko 60 dana	Stopa vrijednosnog usklađenja 10 %	Stopa vrijednosnog usklađenja 15 %	Stopa vrijednosnog usklađenja 10 %	Stopa vrijednosnog usklađenja 10 %
OBRAČUN UTROŠKA ZALIHA PO METODI	FIFO	PPC	PPC	FIFO
REZERVIRANJA				
Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	1% od ukupne vrijednosti prodaje	1,5 % od ukupne vrijednosti prodaje	1,5 % od ukupne vrijednosti prodaje	2 % od ukupne vrijednosti prodaje

Izvor: autor

Tablica 3: **Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva A d.d.**

A d.d.				
Poslovna zgrada UPRAVA I ADMINISTRACIJA		Nabavna vrijednost 1.000.000,00€		
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 20 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				1.000.000,00 €
1	5%	50.000,00 €	50.000,00 €	950.000,00 €
2	5%	50.000,00 €	100.000,00 €	900.000,00 €
3	5%	50.000,00 €	150.000,00 €	850.000,00 €
4	5%	50.000,00 €	200.000,00 €	800.000,00 €
5	5%	50.000,00 €	250.000,00 €	750.000,00 €
6	5%	50.000,00 €	300.000,00 €	700.000,00 €
7	5%	50.000,00 €	350.000,00 €	650.000,00 €
8	5%	50.000,00 €	400.000,00 €	600.000,00 €
9	5%	50.000,00 €	450.000,00 €	550.000,00 €
10	5%	50.000,00 €	500.000,00 €	500.000,00 €
11	5%	50.000,00 €	550.000,00 €	450.000,00 €
12	5%	50.000,00 €	600.000,00 €	400.000,00 €
13	5%	50.000,00 €	650.000,00 €	350.000,00 €
14	5%	50.000,00 €	700.000,00 €	300.000,00 €
15	5%	50.000,00 €	750.000,00 €	250.000,00 €
16	5%	50.000,00 €	800.000,00 €	200.000,00 €
17	5%	50.000,00 €	850.000,00 €	150.000,00 €
18	5%	50.000,00 €	900.000,00 €	100.000,00 €
19	5%	50.000,00 €	950.000,00 €	50.000,00 €
20	5%	50.000,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 4: **Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva B d.d.**

B d.d.				
Poslovna zgrada UPRAVA I ADMINISTRACIJA		Nabavna vrijednost 1.000.000,00€		
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 10 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				1.000.000,00 €
1	10%	100.000,00 €	100.000,00 €	900.000,00 €
2	10%	100.000,00 €	200.000,00 €	800.000,00 €
3	10%	100.000,00 €	300.000,00 €	700.000,00 €
4	10%	100.000,00 €	400.000,00 €	600.000,00 €
5	10%	100.000,00 €	500.000,00 €	500.000,00 €
6	10%	100.000,00 €	600.000,00 €	400.000,00 €
7	10%	100.000,00 €	700.000,00 €	300.000,00 €
8	10%	100.000,00 €	800.000,00 €	200.000,00 €
9	10%	100.000,00 €	900.000,00 €	100.000,00 €
10	10%	100.000,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 5: **Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva C d.d.**

Poslovna zgrada UPRAVA I ADMINISTRACIJA		Nabavna vrijednost 1.000.000,00€		Revalorizacijska vrijednost		1.500.000,00 €		
Početno priznavanje imovine po metodi troška nabave, naknadno priznavanje po metodi revalorizacije								
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				Procijenjeni korisni vijek trajanja: 20 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Knjigovodstvena vrijednost po trošku stjecanja	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Revalorizirana knjigovodstvena vrijednost	Razlika u svoti amortizacije
0				1.000.000,00 €			1.500.000,00	
1	5%	50.000,00 €	50.000,00 €	950.000,00 €	75.000,00 €	75.000,00 €	1.425.000,00 €	25.000,00 €
2	5%	50.000,00 €	100.000,00 €	900.000,00 €	75.000,00 €	150.000,00 €	1.350.000,00 €	25.000,00 €
3	5%	50.000,00 €	150.000,00 €	850.000,00 €	75.000,00 €	225.000,00 €	1.275.000,00 €	25.000,00 €
4	5%	50.000,00 €	200.000,00 €	800.000,00 €	75.000,00 €	300.000,00 €	1.200.000,00 €	25.000,00 €
5	5%	50.000,00 €	250.000,00 €	750.000,00 €	75.000,00 €	375.000,00 €	1.125.000,00 €	25.000,00 €
6	5%	50.000,00 €	300.000,00 €	700.000,00 €	75.000,00 €	450.000,00 €	1.050.000,00 €	25.000,00 €
7	5%	50.000,00 €	350.000,00 €	650.000,00 €	75.000,00 €	525.000,00 €	975.000,00 €	25.000,00 €
8	5%	50.000,00 €	400.000,00 €	600.000,00 €	75.000,00 €	600.000,00 €	900.000,00 €	25.000,00 €
9	5%	50.000,00 €	450.000,00 €	550.000,00 €	75.000,00 €	675.000,00 €	825.000,00 €	25.000,00 €
10	5%	50.000,00 €	500.000,00 €	500.000,00 €	75.000,00 €	750.000,00 €	750.000,00 €	25.000,00 €
11	5%	50.000,00 €	550.000,00 €	450.000,00 €	75.000,00 €	825.000,00 €	675.000,00 €	25.000,00 €
12	5%	50.000,00 €	600.000,00 €	400.000,00 €	75.000,00 €	900.000,00 €	600.000,00 €	25.000,00 €
13	5%	50.000,00 €	650.000,00 €	350.000,00 €	75.000,00 €	975.000,00 €	525.000,00 €	25.000,00 €
14	5%	50.000,00 €	700.000,00 €	300.000,00 €	75.000,00 €	1.050.000,00 €	450.000,00 €	25.000,00 €
15	5%	50.000,00 €	750.000,00 €	250.000,00 €	75.000,00 €	1.125.000,00 €	375.000,00 €	25.000,00 €
16	5%	50.000,00 €	800.000,00 €	200.000,00 €	75.000,00 €	1.200.000,00 €	300.000,00 €	25.000,00 €
17	5%	50.000,00 €	850.000,00 €	150.000,00 €	75.000,00 €	1.275.000,00 €	225.000,00 €	25.000,00 €
18	5%	50.000,00 €	900.000,00 €	100.000,00 €	75.000,00 €	1.350.000,00 €	150.000,00 €	25.000,00 €
19	5%	50.000,00 €	950.000,00 €	50.000,00 €	75.000,00 €	1.425.000,00 €	75.000,00 €	25.000,00 €
20	5%	50.000,00 €	1.000.000,00 €	0,00 €	75.000,00 €	1.500.000,00 €	0,00 €	

Izvor: autor

Tablica 6: **Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva D d.d.**

D d.d.				
Poslovna zgrada UPRAVA I ADMINISTRACIJA				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: DEGRESIVNA METODA (aritmetička metoda padajućeg salda)				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 10 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				1.000.000,00 €
1	18%	181.800,00 €	181.800,00 €	818.200,00 €
2	16%	160.000,00 €	341.800,00 €	658.200,00 €
3	15%	150.000,00 €	491.800,00 €	508.200,00 €
4	13%	130.000,00 €	621.800,00 €	378.200,00 €
5	11%	110.000,00 €	731.800,00 €	268.200,00 €
6	9%	90.000,00 €	821.800,00 €	178.200,00 €
7	7%	70.000,00 €	891.800,00 €	108.200,00 €
8	5%	50.000,00 €	941.800,00 €	58.200,00 €
9	4%	40.000,00 €	981.800,00 €	18.200,00 €
10	2%	18.200,00 €		0,00 €

Izvor: autor

Formula za izračun amortizacije degresivnom metodom prema aritmetičkoj metodi padajućeg salda

$$Amortizacijska\ stopa = \frac{v - (n - 1)}{2(v + 1) / 2}$$

v = vijek trajanja imovine

n = godina za koju se obračunava amortizacija

Tablica 7: **Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva A d.d.**

A d.d.				
Poslovna zgrada PROIZVODNJA		nabavna vrijednost 1.500.000,00€		
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 20 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				1.500.000,00 €
1	5%	75.000,00 €	75.000,00 €	1.425.000,00 €
2	5%	75.000,00 €	150.000,00 €	1.350.000,00 €
3	5%	75.000,00 €	225.000,00 €	1.275.000,00 €
4	5%	75.000,00 €	300.000,00 €	1.200.000,00 €
5	5%	75.000,00 €	375.000,00 €	1.125.000,00 €
6	5%	75.000,00 €	450.000,00 €	1.050.000,00 €
7	5%	75.000,00 €	525.000,00 €	975.000,00 €
8	5%	75.000,00 €	600.000,00 €	900.000,00 €
9	5%	75.000,00 €	675.000,00 €	825.000,00 €
10	5%	75.000,00 €	750.000,00 €	750.000,00 €
11	5%	75.000,00 €	825.000,00 €	675.000,00 €
12	5%	75.000,00 €	900.000,00 €	600.000,00 €
13	5%	75.000,00 €	975.000,00 €	525.000,00 €
14	5%	75.000,00 €	1.050.000,00 €	450.000,00 €
15	5%	75.000,00 €	1.125.000,00 €	375.000,00 €
16	5%	75.000,00 €	1.200.000,00 €	300.000,00 €
17	5%	75.000,00 €	1.275.000,00 €	225.000,00 €
18	5%	75.000,00 €	1.350.000,00 €	150.000,00 €
19	5%	75.000,00 €	1.425.000,00 €	75.000,00 €
20	5%	75.000,00 €	1.500.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 8: **Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva B d.d.**

B d.d.				
Poslovna zgrada PROIZVODNJA nabavna vrijednost 1.500.000,00€				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 10 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				1.500.000,00 €
1	10%	150.000,00 €	150.000,00 €	1.350.000,00 €
2	10%	150.000,00 €	300.000,00 €	1.200.000,00 €
3	10%	150.000,00 €	450.000,00 €	1.050.000,00 €
4	10%	150.000,00 €	600.000,00 €	900.000,00 €
5	10%	150.000,00 €	750.000,00 €	750.000,00 €
6	10%	150.000,00 €	900.000,00 €	600.000,00 €
7	10%	150.000,00 €	1.050.000,00 €	450.000,00 €
8	10%	150.000,00 €	1.200.000,00 €	300.000,00 €
9	10%	150.000,00 €	1.350.000,00 €	150.000,00 €
10	10%	150.000,00 €	1.500.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 9: **Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva C d.d.**

Poslovna zgrada PROIZVODNJA		Nabavna vrijednost 1.500.000,00€		Revalorizacijska vrijednost		2.250.000,00 €		
Početno priznavanje imovine po metodi troška nabave, naknadno priznavanje po metodi revalorizacije								
Metoda obračuna: LINEARNA METODA			Procijenjeni korisni vijek trajanja: 20 godina					
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Knjig. vrijednost po trošku stjecanja	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Revalorizirana knjigovodstvena vrijednost	Razlika u svoti amortizacije
0				1.500.000,00 €			2.250.000,00	
1	5%	75.000,00 €	75.000,00 €	1.425.000,00 €	112.500,00 €	112.500,00 €	2.137.500,00 €	37.500,00 €
2	5%	75.000,00 €	150.000,00 €	1.350.000,00 €	112.500,00 €	225.000,00 €	2.025.000,00 €	37.500,00 €
3	5%	75.000,00 €	225.000,00 €	1.275.000,00 €	112.500,00 €	337.500,00 €	1.912.500,00 €	37.500,00 €
4	5%	75.000,00 €	300.000,00 €	1.200.000,00 €	112.500,00 €	450.000,00 €	1.800.000,00 €	37.500,00 €
5	5%	75.000,00 €	375.000,00 €	1.125.000,00 €	112.500,00 €	562.500,00 €	1.687.500,00 €	37.500,00 €
6	5%	75.000,00 €	450.000,00 €	1.050.000,00 €	112.500,00 €	675.000,00 €	1.575.000,00 €	37.500,00 €
7	5%	75.000,00 €	525.000,00 €	975.000,00 €	112.500,00 €	787.500,00 €	1.462.500,00 €	37.500,00 €
8	5%	75.000,00 €	600.000,00 €	900.000,00 €	112.500,00 €	900.000,00 €	1.350.000,00 €	37.500,00 €
9	5%	75.000,00 €	675.000,00 €	825.000,00 €	112.500,00 €	1.012.500,00 €	1.237.500,00 €	37.500,00 €
10	5%	75.000,00 €	750.000,00 €	750.000,00 €	112.500,00 €	1.125.000,00 €	1.125.000,00 €	37.500,00 €
11	5%	75.000,00 €	825.000,00 €	675.000,00 €	112.500,00 €	1.237.500,00 €	1.012.500,00 €	37.500,00 €
12	5%	75.000,00 €	900.000,00 €	600.000,00 €	112.500,00 €	1.350.000,00 €	900.000,00 €	37.500,00 €
13	5%	75.000,00 €	975.000,00 €	525.000,00 €	112.500,00 €	1.462.500,00 €	787.500,00 €	37.500,00 €
14	5%	75.000,00 €	1.050.000,00 €	450.000,00 €	112.500,00 €	1.575.000,00 €	675.000,00 €	37.500,00 €
15	5%	75.000,00 €	1.125.000,00 €	375.000,00 €	112.500,00 €	1.687.500,00 €	562.500,00 €	37.500,00 €
16	5%	75.000,00 €	1.200.000,00 €	300.000,00 €	112.500,00 €	1.800.000,00 €	450.000,00 €	37.500,00 €
17	5%	75.000,00 €	1.275.000,00 €	225.000,00 €	112.500,00 €	1.912.500,00 €	337.500,00 €	37.500,00 €
18	5%	75.000,00 €	1.350.000,00 €	150.000,00 €	112.500,00 €	2.025.000,00 €	225.000,00 €	37.500,00 €
19	5%	75.000,00 €	1.425.000,00 €	75.000,00 €	112.500,00 €	2.137.500,00 €	112.500,00 €	37.500,00 €
20	5%	75.000,00 €	1.500.000,00 €	0,00 €	112.500,00 €	2.250.000,00 €	0,00 €	

Izvor: autor

Tablica 10: **Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva D d.d.**

D d.d.				
Poslovna zgrada PROIZVODNJA				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: DEGRESIVNA METODA (aritmetička metoda padajućeg salda)				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 10 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				1.500.000,00 €
1	18%	272.700,00 €	272.700,00 €	1.227.300,00 €
2	16%	240.000,00 €	512.700,00 €	987.300,00 €
3	15%	225.000,00 €	737.700,00 €	762.300,00 €
4	13%	195.000,00 €	932.700,00 €	567.300,00 €
5	11%	165.000,00 €	1.097.700,00 €	402.300,00 €
6	9%	135.000,00 €	1.232.700,00 €	267.300,00 €
7	7%	105.000,00 €	1.337.700,00 €	162.300,00 €
8	5%	75.000,00 €	1.412.700,00 €	87.300,00 €
9	4%	60.000,00 €	1.472.700,00 €	27.300,00 €
10	2%	27.300,00 €		

Izvor: autor

Tablica 11: **Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva A d.d.**

A d.d.				
POSTROJENJE U PROIZVODNJI Nabavna vrijednost 200.000,00€				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 10 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				200.000,00 €
1	10%	20.000,00 €	20.000,00 €	180.000,00 €
2	10%	20.000,00 €	40.000,00 €	160.000,00 €
3	10%	20.000,00 €	60.000,00 €	140.000,00 €
4	10%	20.000,00 €	80.000,00 €	120.000,00 €
5	10%	20.000,00 €	100.000,00 €	100.000,00 €
6	10%	20.000,00 €	120.000,00 €	80.000,00 €
7	10%	20.000,00 €	140.000,00 €	60.000,00 €
8	10%	20.000,00 €	160.000,00 €	40.000,00 €
9	10%	20.000,00 €	180.000,00 €	20.000,00 €
10	10%	20.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 12: **Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva B d.d.**

B d.d.				
POSTROJENJE U PROIZVODNJI		Nabavna vrijednost 200.000,00€		
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 5 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				200.000,00 €
1	20%	40.000,00 €	40.000,00 €	160.000,00 €
2	20%	40.000,00 €	80.000,00 €	120.000,00 €
3	20%	40.000,00 €	120.000,00 €	80.000,00 €
4	20%	40.000,00 €	160.000,00 €	40.000,00 €
5	20%	40.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 13: **Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva C d.d.**

C d.d.				
POSTROJENJE U PROIZVODNJI		Nabavna vrijednost 200.000,00€		
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 8 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				200.000,00 €
1	12,50%	25.000,00 €	25.000,00 €	175.000,00 €
2	12,50%	25.000,00 €	50.000,00 €	150.000,00 €
3	12,50%	25.000,00 €	75.000,00 €	125.000,00 €
4	12,50%	25.000,00 €	100.000,00 €	100.000,00 €
5	12,50%	25.000,00 €	125.000,00 €	75.000,00 €
6	12,50%	25.000,00 €	150.000,00 €	50.000,00 €
7	12,50%	25.000,00 €	175.000,00 €	25.000,00 €
8	12,50%	25.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 14: **Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva D d.d.**

D d.d.				
POSTROJENJE U PROIZVODNJI				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: DEGRESIVNA METODA (aritmetička metoda padajućeg salda)				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 5 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				200.000,00 €
1	33%	66.000,00 €	66.000,00 €	134.000,00 €
2	27%	54.000,00 €	120.000,00 €	80.000,00 €
3	20%	40.000,00 €	160.000,00 €	40.000,00 €
4	13%	26.000,00 €	186.000,00 €	14.000,00 €
5	7%	14.000,00 €	200.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 15: **Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINSTRACIJA društva A d.d.**

A d.d.				
Nabavna vrijednost 50.000,00€				
UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 10 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				50.000,00 €
1	10%	5.000,00 €	5.000,00 €	45.000,00 €
2	10%	5.000,00 €	10.000,00 €	40.000,00 €
3	10%	5.000,00 €	15.000,00 €	35.000,00 €
4	10%	5.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €
5	10%	5.000,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €
6	10%	5.000,00 €	30.000,00 €	20.000,00 €
7	10%	5.000,00 €	35.000,00 €	15.000,00 €
8	10%	5.000,00 €	40.000,00 €	10.000,00 €
9	10%	5.000,00 €	45.000,00 €	5.000,00 €
10	10%	5.000,00 €	50.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 16: **Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA društva B d.d.**

B d.d.				
Nabavna vrijednost 50.000,00€				
UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 5 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				50.000,00 €
1	20%	10.000,00 €	10.000,00 €	40.000,00 €
2	20%	10.000,00 €	20.000,00 €	30.000,00 €
3	20%	10.000,00 €	30.000,00 €	20.000,00 €
4	20%	10.000,00 €	40.000,00 €	10.000,00 €
5	20%	10.000,00 €	50.000,00 €	0,00 €

Izvor: autor

Tablica 17: **Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA društva C d.d.**

C d.d.				
Nabavna vrijednost 50.000,00€				
UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: LINEARNA METODA				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 8 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				50.000,00 €
1	12,50%	6.250,00 €	6.250,00 €	43.750,00 €
2	12,50%	6.250,00 €	12.500,00 €	37.500,00 €
3	12,50%	6.250,00 €	18.750,00 €	31.250,00 €
4	12,50%	6.250,00 €	25.000,00 €	25.000,00 €
5	12,50%	6.250,00 €	31.250,00 €	18.750,00 €
6	12,50%	6.250,00 €	37.500,00 €	12.500,00 €
7	12,50%	6.250,00 €	43.750,00 €	6.250,00 €
8	12,50%	6.250,00 €	50.000,00 €	0,00 €

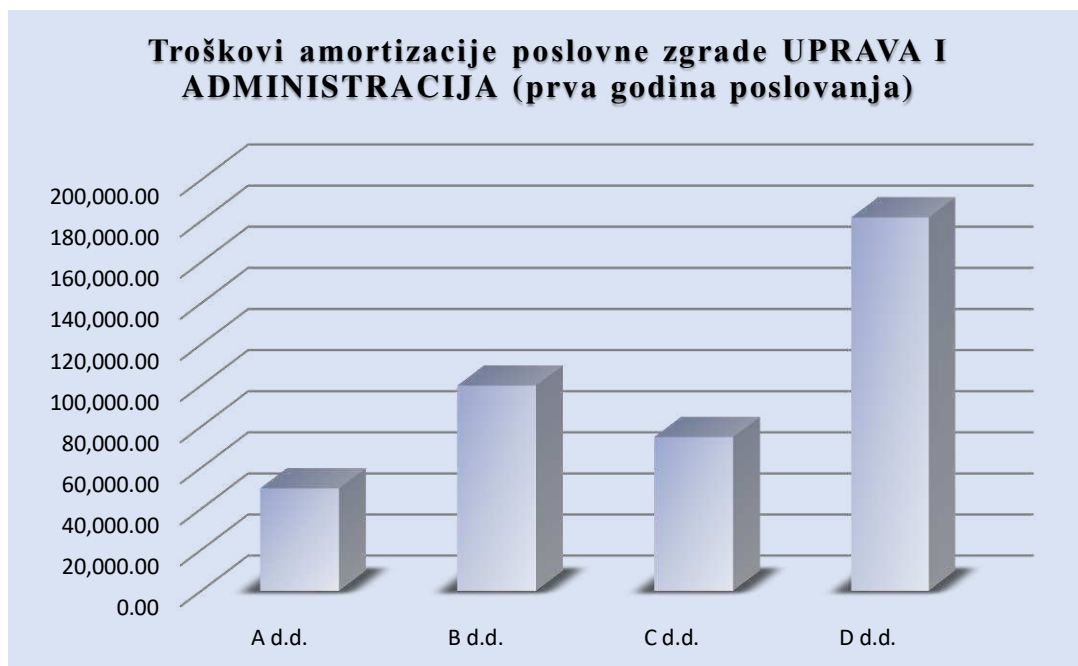
Izvor: autor

Tablica 18: **Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA** društva **D d.d.**

D d.d.				
Nabavna vrijednost 50.000,00€				
UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA				
Početno i naknadno priznavanje imovine po metodi troška nabave				
Metoda obračuna: DEGRESIVNA METODA (aritmetička metoda padajućeg salda)				
Procijenjeni korisni vijek trajanja: 5 godina				
Godina	Stopa amortizacije	Svota godišnje amortizacije	Akumulirana amortizacija	Sadašnja knjigovodstvena vrijednost
0				50.000,00 €
1	33%	16.500,00 €	16.500,00 €	33.500,00 €
2	27%	13.500,00 €	30.000,00 €	20.000,00 €
3	20%	10.000,00 €	40.000,00 €	10.000,00 €
4	13%	6.500,00 €	46.500,00 €	3.500,00 €
5	7%	3.500,00 €	50.000,00 €	0,00 €

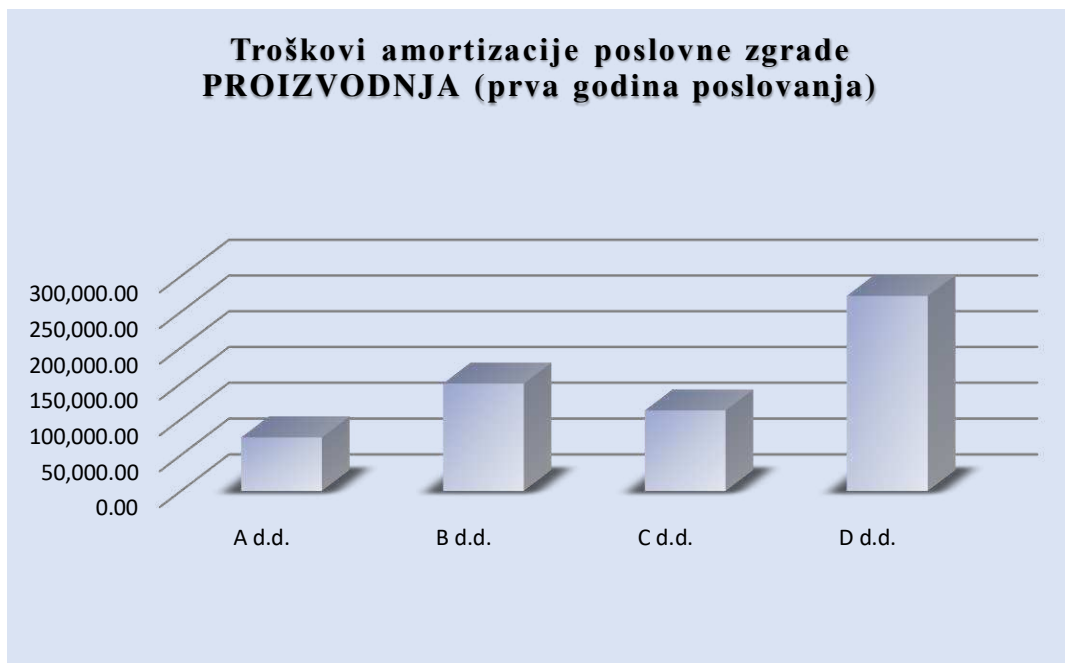
Izvor: autor

Grafikon 1: **Prikaz troškova amortizacije poslovne zgrade UPRAVA I ADMINISTRACIJA (prva godina poslovanja)**

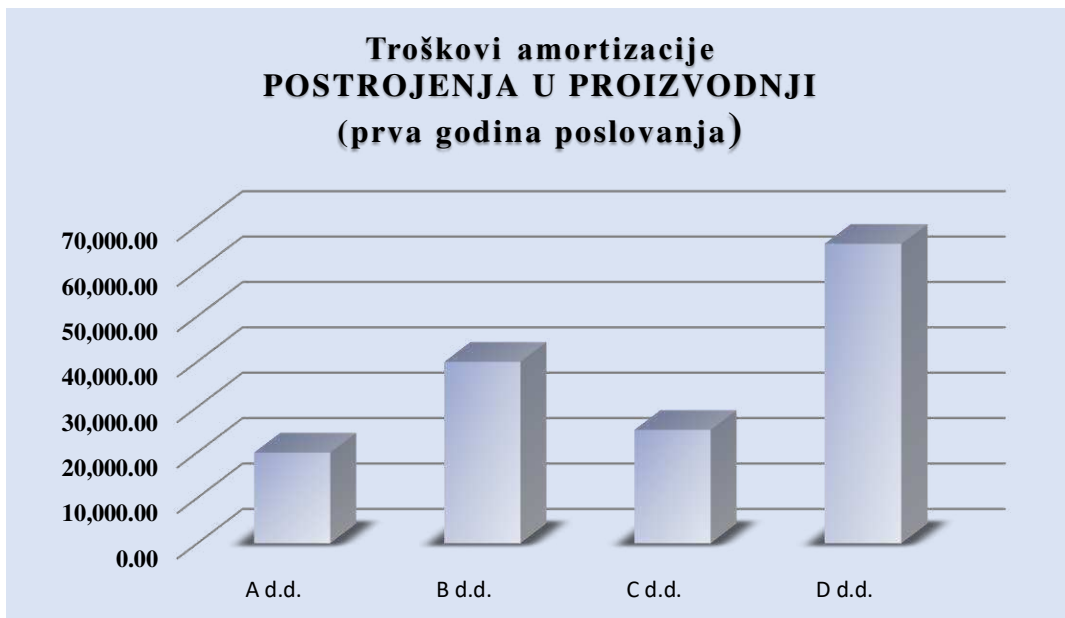
Izvor: autor

Grafikon 2: Prikaz troškova amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJA (prva godina poslovanja)

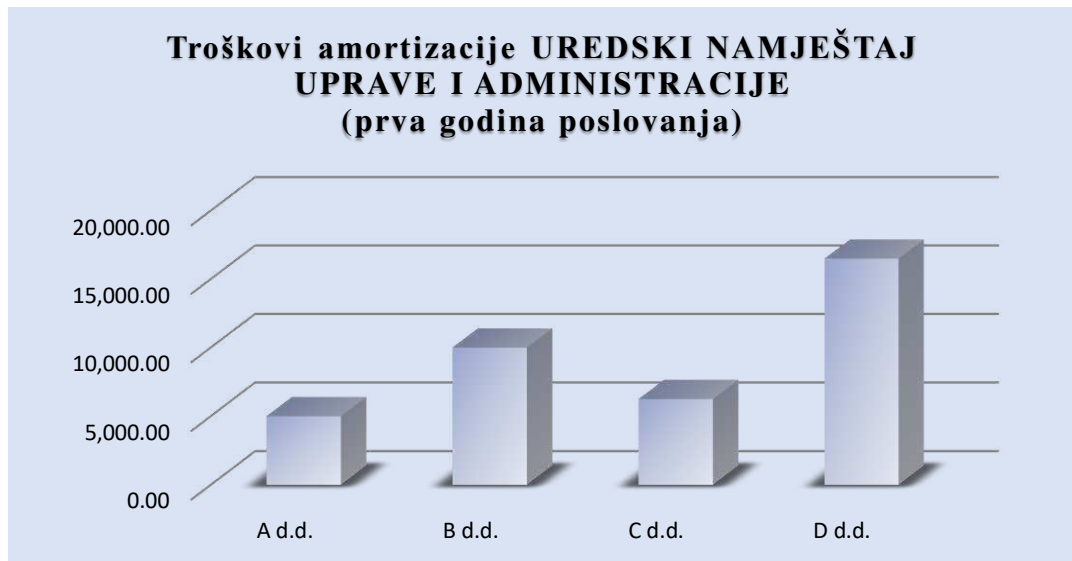
Izvor: autor

Grafikon 3: Prikaz troškova amortizacije POSTROJENJA U PROIZVODNJI (prva godina poslovanja)

Izvor: autor

Grafikon 4: Prikaz troškova amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA (prva godina poslovanja)

Izvor: autor

Prema gore iskazanim grafičkim prikazima vidljivo je da na jednaku nabavnu vrijednost imovine kod primjene različitih računovodstvenih politika i procjena društva mogu utjecati na visinu rashoda poslovanja, cijenu koštanja proizvoda, te na rezultat poslovanja i financijski položaj društva.

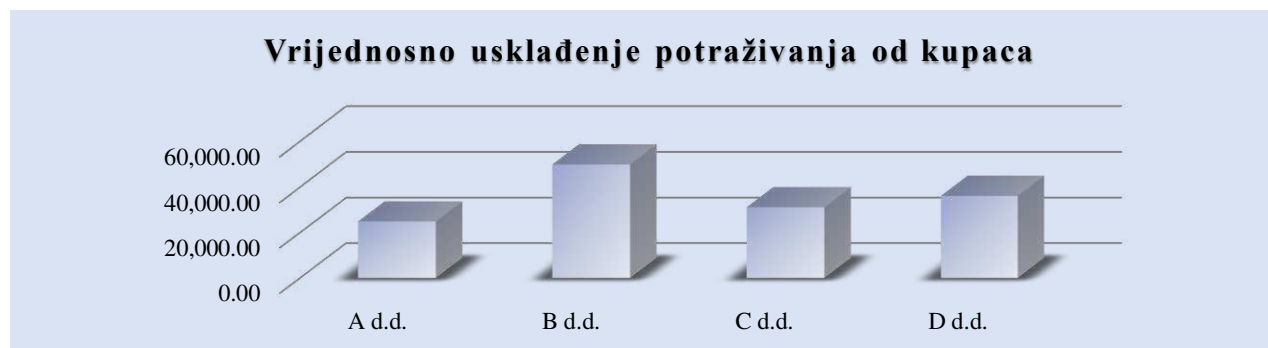
Tablica 19: Izračun vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca

VRIJEDNOSNO USKLAĐENJE POTRAŽIVANJA

	Iznos potraživanja	A d.d.		B d.d.		C d.d.		D d.d.	
		Stopa	Iznos €	Stopa	Iznos €	Stopa	Iznos €	Stopa	Iznos €
Potraživanja od kupaca dospjela od 0-30 dana	250.000,00	0%	0,00	0%	0,00	0%	0,00	2%	5.000,00
Potraživanja od kupaca dospjela od 31-60 dana	125.000,00	0%	0,00	10%	12.500,00	5%	6.250,00	5%	6.250,00
Potraživanja od kupaca dospjela preko 60 dana	250.000,00	10%	25.000,00	15%	37.500,00	10%	25.000,00	10%	25.000,00
Sveukupno iznos vrijednosnog usklađenja			25.000,00		50.000,00		31.250,00		36.250,00
Od toga porezno priznato vrijednosno usklađenje prema Zakonu o porez na dobit			25.000,00		37.500,00		25.000,00		25.000,00

Izvor: autor

Grafikon 5: Prikaz visine vrijednosnog usklađenja primjenom različitih računovodstvenih politika i procjena

Izvor: autor

Tablica 20: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu A d.d. primjenom FIFO metode kod obračuna utroška zaliha

Materijal X								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	10.000		10.000	10,00	100.000,00		10.000,00
20.01.2023	Primka 2	15.000		25.000	9,00	135.000,00		235.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		10.000		10,00		100.000,00	
30.01.2023			8.000		9,00		72.000,00	
Stanje 31.12.	UKUPNO	25.000	18.000	7.000	9,00	235.000,00	172.000,00	63.000,00

Materijal Y								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	20.000		20.000	15,00	300.000,00		300.000,00
20.01.2023	Primka 2	30.000		50.000	12,00	360.000,00		660.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		20.000		15,00		300.000,00	
30.01.2023			10.000		12,00		120.000,00	
Stanje 31.12.	UKUPNO	50.000	30.000	20.000	12,00	660.000,00	420.000,00	240.000,00

Izračun troškova za proizvod XY	6 000 kom
DIREKTNI TROŠKOVI	710.133,00 €
Sirovine i materijal	592.000,00 €
Plaća	118.133,00 €
OPĆI TROŠKOVI PROIZVODNJE	95.000,00 €
Amortizacija	95.000,00 €
UKUPNO CIJENA KOŠTANJA	805.133,00 €
Cijena koštanja proizvoda XY kom	134,19 €

Izvor: autor

Tablica 21: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu B d.d. primjenom metode prosječnog ponderiranog troška kod obračuna utroška zaliha

Materijal X								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	10.000		10.000	10,00	100.000,00		10.000,00
20.01.2023	Primka 2	15.000		25.000	9,00	135.000,00		235.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		18.000		9,40		169.200,00	65.800,00
Stanje 31.12.	UKUPNO	25.000	18.000	7.000	9,40	235.000,00	169.200,00	65.800,00

Materijal Y								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	20.000		20.000	15,00	300.000,00		300.000,00
20.01.2023	Primka 2	30.000		50.000	12,00	360.000,00		660.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		30.000		13,20		396.000,00	
Stanje 31.12.	UKUPNO	50.000	30.000	20.000	13,20	660.000,00	396.000,00	264.000,00

Obračun troškova za proizvod XY 6 000 kom	
DIREKTNI TROŠKOVI	683.333,00 €
Sirovine i materijal	565.200,00 €
Plaća	118.133,00 €
OPĆI TROŠKOVI PROIZVODNJE	190.000,00 €
Amortizacija	190.000,00 €
UKUPNO CIJENA KOŠTANJA	873.333,00 €
Cijena koštanja proizvoda XY kom	145,56 €

Izvor: autor

Tablica 22: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu C d.d. primjenom metode prosječnog ponderiranog troška kod obračuna utroška zaliha

Materijal X								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	10.000		10.000	10,00	100.000,00		10.000,00
20.01.2023	Primka 2	15.000		25.000	9,00	135.000,00		235.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		18.000		9,40		169.200,00	65.800,00
Stanje 31.12.	UKUPNO	25.000	18.000	7.000	9,40	235.000,00	169.200,00	65.800,00

Materijal Y								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	20.000		20.000	15,00	300.000,00		300.000,00
20.01.2023	Primka 2	30.000		50.000	12,00	360.000,00		660.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		30.000		13,20		396.000,00	
Stanje 31.12.	UKUPNO	50.000	30.000	20.000	13,20	660.000,00	396.000,00	264.000,00

Obračun troškova za proizvod XY		6 000 kom
DIREKTNI TROŠKOVI		683.333,00 €
Sirovine i materijal		565.200,00 €
Plaća		118.133,00 €
OPĆI TROŠKOVI PROIZVODNJE		137.500,00 €
Amortizacija		137.500,00 €
UKUPNO CIJENA KOŠTANJA		820.833,00 €
Cijena koštanja proizvoda XY kom		136,81 €

Izvor: autor

Tablica 23: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu D d.d. primjenom FIFO metode kod obračuna utroška zaliha

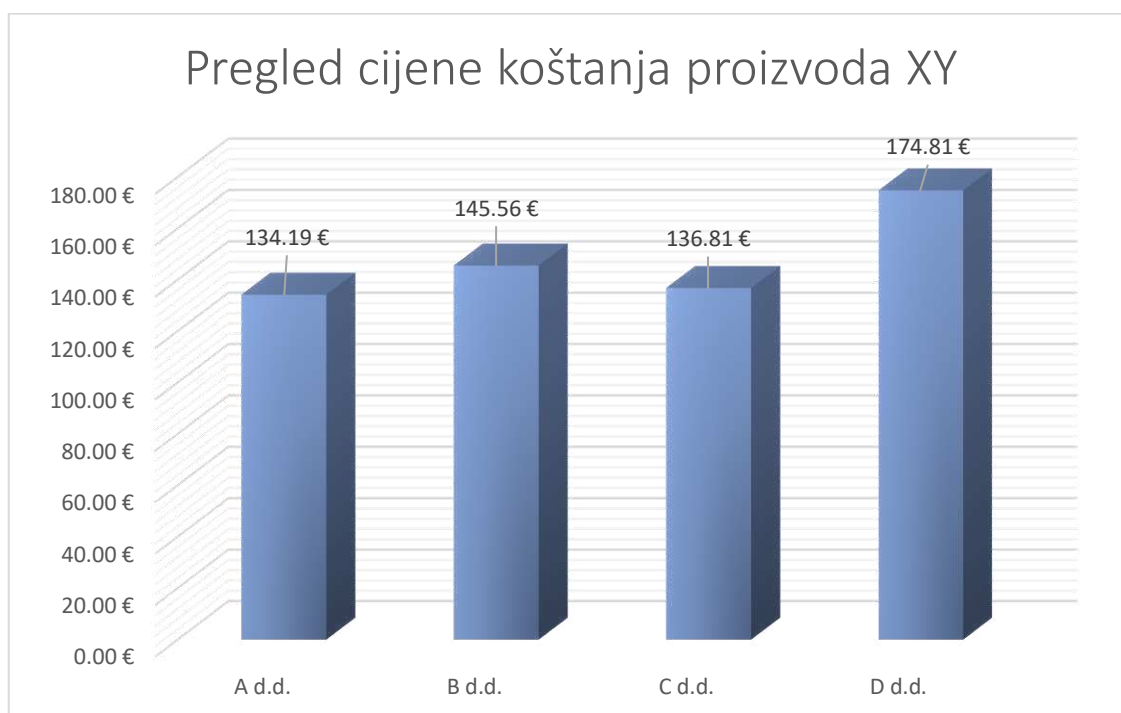
Materijal X								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	10.000		10.000	10,00	100.000,00		10.000,00
20.01.2023	Primka 2	15.000		25.000	9,00	135.000,00		235.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		10.000		10,00		100.000,00	
30.01.2023			8.000		9,00		72.000,00	
Stanje 31.12.	UKUPNO	25.000	18.000	7.000	9,00	235.000,00	172.000,00	63.000,00

Materijal Y								
Datum	Opis	Ulaz kom	Izlaz kom	Stanje kom	Cijena €	Duguje €	Potražuje €	Saldo €
10.01.2023	Primka 1	20.000		20.000	15,00	300.000,00		300.000,00
20.01.2023	Primka 2	30.000		50.000	12,00	360.000,00		660.000,00
30.01.2023	Izdatnica 1		20.000		15,00		300.000,00	
30.01.2023			10.000		12,00		120.000,00	
Stanje 31.12.	UKUPNO	50.000	30.000	20.000	12,00	660.000,00	420.000,00	240.000,00

Obračun troškova za proizvod XY 6 000 kom	
DIREKTNI TROŠKOVI	710.133,00 €
Sirovine i materijal	592.000,00 €
Plaća	118.133,00 €
OPĆI TROŠKOVI PROIZVODNJE	338.700,00 €
Amortizacija	338.700,00 €
UKUPNO CIJENA KOŠTANJA	1.048.833,00 €
Cijena koštanja proizvoda XY kom	174,81 €

Izvor: autor

Grafikon 6: Pregled cijene koštanja proizvoda XY po društvima

Izvor: autor

Prema iskazanom grafičkom prikazu može se uočiti kako je bez obzira na to što su sva društva imala jednaku nabavnu vrijednost imovine i zaliha, primjenom različitih računovodstvenih politika i procjena zbog različitog korištenja metoda amortizacije i procijenjenog vijeka trajanja imovine koja se koristi u procesu proizvodnje, te zbog različite primjene metode utroška zaliha, cijena koštanja proizvoda različita je kod svih društava, te samim time u društvima dolazi do različitog iskazivanja poslovnog rezultata, ali i vrijednosti zaliha gotovih proizvoda na kraju obračunskog razdoblja.

Tablica 24: Pregled troškova rezerviranja u jamstvenim rokovima

Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima				
Godišnja prodaja iznos 1.500.000,00 bez PDV-a				
	A d.d.	B d.d.	C d.d.	D d.d.
	1%	1,5 %	1,5 %	2 %
	od ukupne vrijednosti prodaje	od ukupne vrijednosti prodaje	od ukupne vrijednosti prodaje	od ukupne vrijednosti prodaje
Iznos rezerviranja	15.000,00 €	22.500,00 €	22.500,00 €	30.000,00 €

Izvor: autor

Tablica 25: Račun dobiti i gubitka društvo A d.d.

A d.d.	
	Iznos €
POSLOVNI PRIHODI	1.500.000,00
Prihodi od prodaje	1.500.000,00
POSLOVNI RASHODI	1.133.151,00
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-134.183,00
Materijalni troškovi	748.000,00
a) Troškovi sirovina i materijala	592.000,00
b) Troškovi prodane robe	0,00
c) Ostali vanjski troškovi	156.000,00
Troškovi osoblja	225.334,00
a) Neto plaće i nadnice	132.000,00
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	61.420,00
c) Doprinosi na plaće	31.914,00
Amortizacija	150.000,00
Ostali troškovi	88.000,00
Vrijednosno usklađivanje	25.000,00
Rezerviranja	15.000,00
Ostali poslovni rashodi	16.000,00
FINANCIJSKI RASHODI	8.000,00
Kamate	8.000,00
UKUPNI PRIHODI	1.500.000,00
UKUPNI RASHODI	1.141.151,00
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	358.849,00
Dobit prije oporezivanja	358.849,00
Gubitak prije oporezivanja	0,00
POREZ NA DOBIT 18%*	64.592,82
NETO DOBIT	294.256,18
EBIT	366.849,00
EBITDA	516.849,00
*društvo nema porezno nepriznatih rashoda temeljem Zakona o porezu na dobit	

Izvor: autor

Tablica 26: **Bilanca društva A d.d. na dan 31.12.**

		€
AKTIVA		
A)	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00
B)	DUGOTRAJNA IMOVINA	2.600.000,00
I.	NEMATERIJALNA IMOVINA	0,00
II.	MATERIJALNA IMOVINA	2.600.000,00
	Građevinski objekti	2.375.000,00
	Postrojenja i oprema	225.000,00
III.	DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV.	POTRAŽIVANJA	0,00
V.	ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0,00
C)	KRA TKOTRAJNA IMOVINA	2.825.933,00
I.	ZALIHE	437.183,00
	Sirovine i materijal	303.000,00
	Gotovi proizvodi	134.183,00
II.	POTRAŽIVANJA	2.138.750,00
	Potraživanja od kupaca	1.850.000,00
	Potraživanja od države za poreze	288.750,00
III.	KRA TKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV.	NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	250.000,00
D)	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	0,00
E)	UKUPNO AKTIVA	5.425.933,00
F)	IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00
PASIVA		
A)	KAPITAL I REZERVE	894.256,18
I.	TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	600.000,00
II.	KAPITALNE REZERVE	0,00
III.	REZERVE IZ DOBITI	0,00
IV.	REVALORIZACIJSKE REZERVE	0,00
V.	REZERVE FER VRIJEDNOSTI I OSTALO	0,00
VI.	ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	0,00
VII.	DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	294.256,18
	Dobit poslovne godine	294.256,18
	Gubitak poslovne godine	0,00
VIII	MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	0,00
B)	REZERVIRANJA	15.000,00
	Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	15.000,00
C)	DUGOROČNE OBVEZE	2.200.000,00
D)	KRA TKOROČNE OBVEZE	2.316.676,82
	Obveze prema dobavljačima	1.651.750,00

	Obveze prema zaposlenicima	132.000,00
	Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	532.926,82
E)	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	0,00
F)	UKUPNO – PASIVA	5.425.933,00
G)	IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00

Izvor: autor

Tablica 27: Račun dobiti i gubitka društvo B d.d.

B d.d.	
	Iznos €
POSLOVNI PRIHODI	1.500.000,00
Prihodi od prodaje	1.500.000,00
POSLOVNI RASHODI	1.277.501,00
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-145.533,00
Materijalni troškovi	721.200,00
a) Troškovi sirovina i materijala	565.200,00
b) Troškovi prodane robe	0,00
c) Ostali vanjski troškovi	156.000,00
Troškovi osoblja	225.334,00
a) Neto plaće i nadnice	132.000,00
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	61.420,00
c) Doprinosi na plaće	31.914,00
Amortizacija	300.000,00
Ostali troškovi	88.000,00
Vrijednosno usklađivanje	50.000,00
Rezerviranja	22.500,00
Ostali poslovni rashodi	16.000,00
FINANCIJSKI RASHODI	8.000,00
Kamate	8.000,00
UKUPNI PRIHODI	1.500.000,00
UKUPNI RASHODI	1.285.501,00
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	214.499,00
Dobit prije oporezivanja	214.499,00
Gubitak prije oporezivanja	
POREZ NA DOBIT 18% *	40.859,82
NETO DOBIT	173.639,18
EBIT	222.499,00
EBITDA	522.499,00

* povećanje porezne osnovice sukladno Zakonu o porezu na dobit za porezno nepriznati rashod vrijednosnog usklađenja u svoti od 12.500,00 €

Izvor: autor

Tablica 28: **Bilanca društva B d.d. na dan 31.12.**

	€
AKTIVA	
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	2.450.000,00
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0,00
II. MATERIJALNA IMOVINA	2.450.000,00
Građevinski objekti	2.250.000,00
Postrojenja i oprema	200.000,00
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV. POTRAŽIVANJA	0,00
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0,00
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.839.083,00
I. ZALIHE	475.333,00
Sirovine i materijal	329.800,00
Gotovi proizvodi	145.533,00
II. POTRAŽIVANJA	2.113.750,00
Potraživanja od kupaca	1.825.000,00
Potraživanja od države za poreze	288.750,00
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	250.000,00
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	0,00
E) UKUPNO AKTIVA	5.289.083,00
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00
PASIVA	
A) KAPITAL I REZERVE	773.639,20
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	600.000,00
II. KAPITALNE REZERVE	0,00
III. REZERVE IZ DOBITI	0,00
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	0,00
V. REZERVE FER VRIJEDNOSTI I OSTALO	0,00
VI. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	0,00
VII. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	173.639,20
Dobit poslovne godine	173.639,20
Gubitak poslovne godine	0,00
VIII. MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	0,00
B) REZERVIRANJA	22.500,00
Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	22.500,00
C) DUGOROČNE OBVEZE	2.200.000,00
D) KRATKOROČNE OBVEZE	2.292.943,80
Obveze prema dobavljačima	1.651.750,00

	Obveze prema zaposlenicima	132.000,00
	Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	509.193,80
E)	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	0,00
F)	UKUPNO – PASIVA	5.289.083,00
G)	IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00

Izvor: autor

Tablica 29: Račun dobiti i gubitka društvo C d.d.

C d.d.	
	Iznos €
POSLOVNI PRIHODI	1.500.000,00
Prihodi od prodaje	1.500.000,00
POSLOVNI RASHODI	1.186.251,00
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-136.783,00
Materijalni troškovi	721.200,00
a) Troškovi sirovina i materijala	565.200,00
b) Troškovi prodane robe	0,00
c) Ostali vanjski troškovi	156.000,00
Troškovi osoblja	225.334,00
a) Neto plaće i nadnice	132.000,00
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	61.420,00
c) Doprinosi na plaće	31.914,00
Amortizacija	218.750,00
Ostali troškovi	88.000,00
Vrijednosno usklađivanje	31.250,00
Rezerviranja	22.500,00
Ostali poslovni rashodi	16.000,00
FINANCIJSKI RASHODI	8.000,00
Kamate	8.000,00
UKUPNI PRIHODI	1.500.000,00
UKUPNI RASHODI	1.194.251,00
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	305.749,00
Dobit prije oporezivanja	305.749,00
Gubitak prije oporezivanja	
POREZ NA DOBIT 18% *	67.409,82
NETO DOBIT	238.339,18
EBIT	313.749,00
EBITDA	532.499,00

* povećanje porezne osnovice sukladno Zakonu o porezu na dobit za porezno nepriznati rashod vrijednosnog usklađenja u svoti od 6.250,00 € i troškove amortizacije s osnove revalorizacije u svoti od 62.500,00€

Izvor: autor

Tablica 30: **Bilanca društva C d.d. na dan 31.12.**

		€
AKTIVA		
A)	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00
B)	DUGOTRAJNA IMOVINA	3.781.250,00
I.	NEMATERIJALNA IMOVINA	0,00
II.	MATERIJALNA IMOVINA	3.781.250,00
	Građevinski objekti	3.562.500,00
	Postrojenja i oprema	218.750,00
III.	DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV.	POTRAŽIVANJA	0,00
V.	ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0,00
C)	KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.849.083,00
I.	ZALIHE	466.583,00
	Sirovine i materijal	329.800,00
	Gotovi proizvodi	136.783,00
II.	POTRAŽIVANJA	2.132.500,00
	Potraživanja od kupaca	1.843.750,00
	Potraživanja od države za poreze	288.750,00
III.	KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV.	NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	250.000,00
D)	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	0,00
E)	UKUPNO AKTIVA	6.630.333,00
F)	IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00
PASIVA		
A)	KAPITAL I REZERVE	1.863.339,20
I.	TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	600.000,00
II.	KAPITALNE REZERVE	0,00
III.	REZERVE IZ DOBITI	0,00
IV.	REVALORIZACIJSKE REZERVE	962.500,00
V.	REZERVE FER VRIJEDNOSTI I OSTALO	0,00
VI.	ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	62.500,00
VII.	DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	238.339,20
	Dobit poslovne godine	238.339,20
	Gubitak poslovne godine	0,00
VIII.	MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	0,00
B)	REZERVIRANJA	22.500,00
	Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	22.500,00
C)	DUGOROČNE OBVEZE	2.413.750,00
	Ostale dugoročne obveze	2.200.000,00
	Odgodena porezna obveza	213.750,00

D)	KRATKOROČNE OBVEZE	2.330.743,80
	Obveze prema dobavljačima	1.651.750,00
	Obveze prema zaposlenicima	132.000,00
	Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	546.993,80
E)	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	0,00
F)	UKUPNO – PASIVA	6.630.333,00
G)	IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00

Izvor: autor

Tablica 31: Račun dobiti i gubitka društvo D d.d.

D d.d.	
	Iznos €
POSLOVNI PRIHODI	1.500.000,00
Prihodi od prodaje	1.500.000,00
POSLOVNI RASHODI	1.505.801,00
Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-174.783,00
Materijalni troškovi	748.000,00
a) Troškovi sirovina i materijala	592.000,00
b) Troškovi prodane robe	0,00
c) Ostali vanjski troškovi	156.000,00
Troškovi osoblja	225.334,00
a) Neto plaće i nadnice	132.000,00
b) Troškovi poreza i doprinosa iz plaća	61.420,00
c) Doprinosi na plaće	31.914,00
Amortizacija	537.000,00
Ostali troškovi	88.000,00
Vrijednosno usklađivanje	36.250,00
Rezerviranja	30.000,00
Ostali poslovni rashodi	16.000,00
FINANCIJSKI RASHODI	8.000,00
Kamate	8.000,00
UKUPNI PRIHODI	1.500.000,00
UKUPNI RASHODI	1.513.801,00
DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-13.801,00
Dobit prije oporezivanja	
Gubitak prije oporezivanja	-13.801,00
POREZ NA DOBIT 18% *	36.350,82
GUBITAK NAKON OPOREZIVANJA	-50.151,82
EBIT	-5.801,00
EBITDA	531.199,00

* povećanje porezne osnovice sukladno Zakonu o porez na dobit za porezno nepriznati rashod vrijednosnog usklađenja u svoti od 11.250,00 € i troškove amortizacije s osnove viših poreznih stopa od porezno dopuštenih stopa u svoti od 204.500,00 €

Izvor: autor

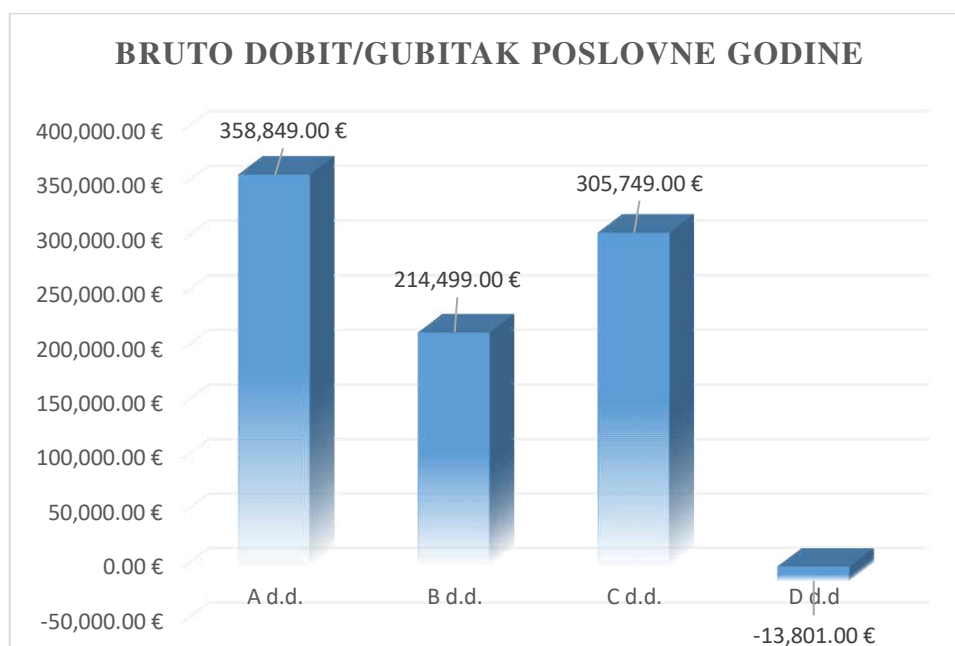
Tablica 32: **Bilanca društva D d.d. na dan 31.12.**

		€
AKTIVA		
A)	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00
B)	DUGOTRAJNA IMOVINA	2.213.000,00
I.	NEMATERIJALNA IMOVINA	0,00
II.	MATERIJALNA IMOVINA	2.213.000,00
	Građevinski objekti	2.045.500,00
	Postrojenja i oprema	167.500,00
III.	DUGOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV.	POTRAŽIVANJA	0,00
V.	ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0,00
C)	KRATKOTRAJNA IMOVINA	2.855.283,00
I.	ZALIHE	477.783,00
	Sirovine i materijal	303.000,00
	Gotovi proizvodi	174.783,00
II.	POTRAŽIVANJA	2.127.500,00
	Potraživanja od kupaca	1.838.750,00
	Potraživanja od države za poreze	288.750,00
III.	KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA IMOVINA	0,00
IV.	NOVAC U BANC I BLAGAJNI	250.000,00
D)	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	0,00
E)	UKUPNO AKTIVA	5.068.283,00
F)	IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00
PASIVA		
A)	KAPITAL I REZERVE	549.848,20
I.	TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	600.000,00
II.	KAPITALNE REZERVE	0,00
III.	REZERVE IZ DOBITI	0,00
IV.	REVALORIZACIJSKE REZERVE	0,00
V.	REZERVE FER VRIJEDNOSTI I OSTALO	0,00
VI.	ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	0,00
VII.	DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE	-50.151,80
	Dobit poslovne godine	0,00
	Gubitak poslovne godine	-50.151,80
VIII.	MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES	0,00
B)	REZERVIRANJA	30.000,00
	Rezerviranja za troškove u jamstvenim rokovima	30.000,00
C)	DUGOROČNE OBVEZE	2.200.000,00
	Ostale dugoročne obveze	2.200.000,00
	Odgodena porezna obveza	0,00

D)	KRATKOROČNE OBVEZE	2.288.434,80
	Obveze prema dobavljačima	1.651.750,00
	Obveze prema zaposlenicima	132.000,00
	Obveze za poreze, doprinose i slična davanja	504.684,80
E)	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	0,00
F)	UKUPNO – PASIVA	5.068.283,00
G)	IZVANBILANČNI ZAPISI	0,00

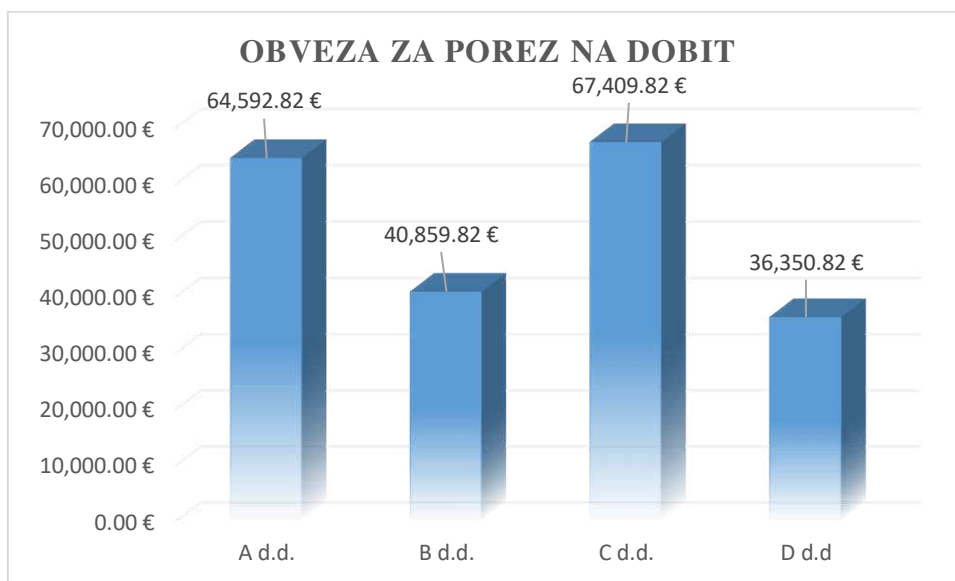
Izvor: autor

Grafikon 7: Pregled bruto dobitka/gubitka poslovne godine

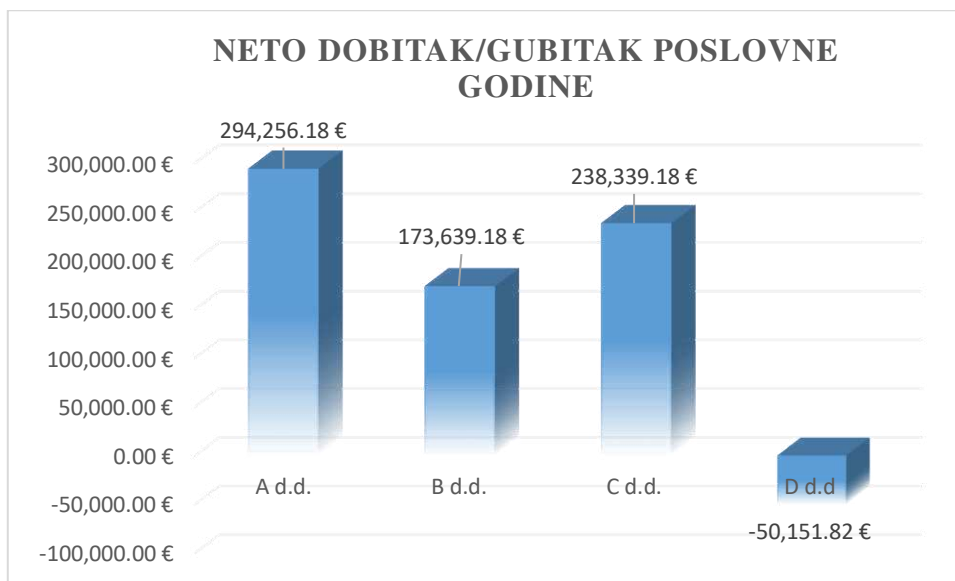
Izvor: autor

Grafikon 8: Pregled obveze za porez na dobit na temelju rezultata poslovanja

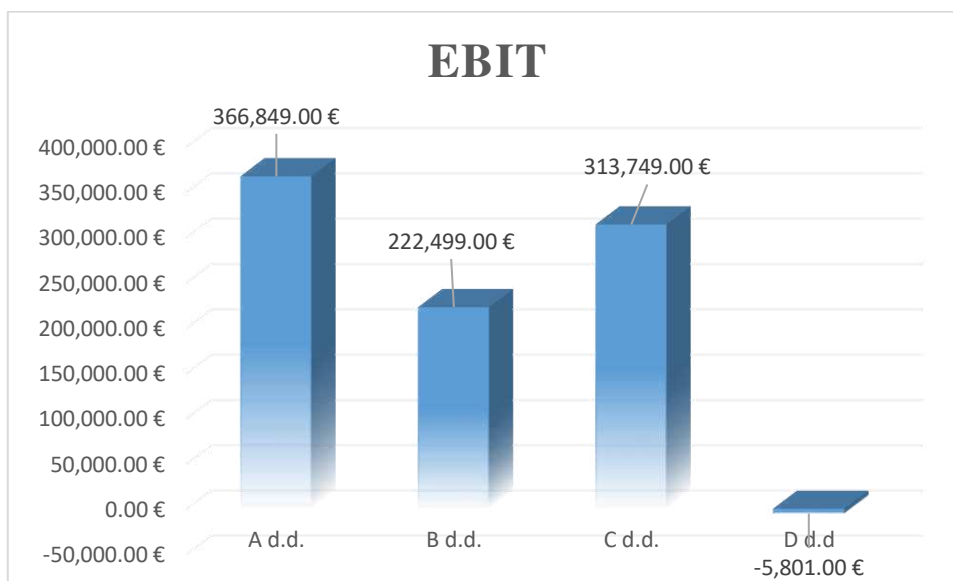
Izvor: autor

Grafikon 9: Pregled neto dobitka/gubitka poslovne godine

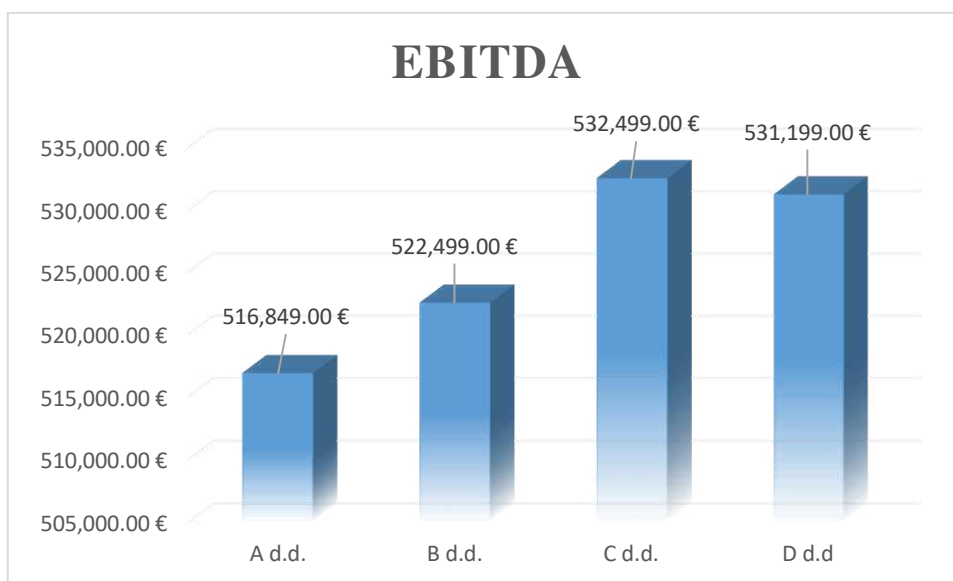
Izvor: autor

Grafikon 10: Pregled EBIT (Earnings before interest, taxes)

Izvor: autor

Grafikon 11: EBITDA (Earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization)

Izvor: autor

Prema gore iskazanim grafičkim prikazima uočavamo da se zbog učinka primjene različitih računovodstvenih politika i procjena, bruto dobit društava koja imaju iste resurse i jednaku količinu prodaje uz iste prodajne cijene poprilično razlikuju. Društvo A d.d. ostvarilo je najveću bruto dobit u svoti od 358.849,00 € dok je društvo D d.d. ostvarilo bruto gubitak prije oporezivanja u svoti od 13.801,00 €.

Sva društva imala su iskazanu obvezu poreza na dobit, najvišu svotu imalo je društvo C d.d., društvo D d.d. bez obzira što je ostvarilo gubitak imalo je obvezu poreza na dobit u

svoti od 36.350,82 €, navedena svota se ne razlikuje znatno od iznosa poreza na dobit koji bi trebala platiti društva A d.d. i B d.d. koja su temeljem primijenjenih računovodstvenih politika i procjena imala znatno bolji rezultat poslovanja. Društvo A d.d. ostvarilo je bruto dobit u svoti od 358.849,00 €, a društvo B d.d. ostvarilo je bruto dobit u svoti od 214.499,00 €, društvo D d.d. poslovalo je sa gubitkom te je obvezom poreza na dobit još i povećalo gubitak poslovanja, pa je on nakon oporezivanja iznosio 50.151,82 €.

Kod pokazatelja EBIT najveća razlika je između društva A d.d. koje je imalo zaradu prije kamata i poreza u svoti od 366.849,00 €, dok je društvo D d.d. imalo gubitak prije kamata i poreza u svoti od -5.801,00 €.

Kod pokazatelja EBITDA najveća razlika je između društva A d.d. koje je imalo zaradu prije kamata, poreza i amortizacije u svoti od 516.849,00 €, i društva C d.d. koje je imalo zaradu prije kamata, poreza i amortizacije u svoti od 532.499,00 €.

3. METODE VREDNOVANJA DRUŠTVA

Procjena društva ima važnu ulogu u mnogim područjima financija, ona je preduvjet pametnom odlučivanju prilikom ulaganja u portfelj, kod spajanja i akvizicija, te nizu drugih poslovnih transakcija kao što je u svrhu poreza na nasljedstva, brakorazvodnih parnica, ulaganja u društva i sl.

Kod procesa vrednovanja (valuacije) društva postoje dva različita pogleda na proces vrednovanja. „Na jednom su kraju oni koji vjeruju da je dobro napravljena valuacija teška znanost u kojoj ima malo prostora za analitičke poglede ili ljudsku grešku. Na drugom kraju su oni koji osjećaju da je valuacija više umjetnost u kojoj okretni analitičari mogu manipulirati brojkama kako bi proizveli željeni rezultat.“²⁴

Prema Damodaranu društava se mogu vrednovati na jedan od četiri načina:

- **Procjena na osnovi imovine** - gdje procjenjujemo koliko trenutno vrijedi imovina u vlasništvu društva, gdje koristimo izbor između likvidacijske vrijednosti ili troška zamjene
- **Procjena na temelju modela diskontiranog novčanog toka** koji diskontiraju buduće novčane tokove po vrijednosti kapitala društva
- **Pristup relativne valuacije koji baziraju vrijednost na multiplikatorima**, gdje možemo koristiti ili vrijednost kapitala društva ili vrijednost društva kao mjeru vrijednosti i staviti je u odnos s brojnim varijablama specifičnim za društvo poput zarada, knjigovodstvene vrijednosti, prodajom ...
- **Pristup određivanja vrijednosti modelom uvjetnih potraživanja** koji koriste valuaciju uvjetnih potraživanja kroz različite opcije kao što su opcije odgode, opcije širenja ili opcije likvidacije.

U praksi nailazimo na raznovrsne metode za procjenu vrijednosti društva kako bi se utvrdila stvarna vrijednost društava, svaka od tih metoda polazi od dva moguća temelja, jedan od njih je vrijednost imovine koju društvo posjeduje, ovdje se radi o pristupu temeljenom na imovini i spada pod statičke metode vrednovanja društva, drugi temelj su očekivani prihodi, budući poslovni rezultati i budući novčani tijekovi koji spadaju pod dinamičke metode procjene vrijednosti poduzeća.

²⁴Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.2.

3.1. Statičke metode vrednovanja društva

Statičke metode vrednovanja društva polaze od pristupa vrednovanja temeljenom na imovini, gdje se gleda postojeće stanje društva, trenutne financijske pozicije, te se ne uvažava potencijal stvaranja novih proizvoda ili usluga i budućih zarada.

Ovisno o razlozima za procjenu vrijednosti društva i konkretnoj situaciji u kojoj se društvo trenutno nalazi, mogu se primijeniti slijedeće vrste statičkih metoda:

1. Knjigovodstvena vrijednost društva
2. Ispravljena knjigovodstvena vrijednost društva
3. Zamjenska vrijednost
4. Likvidacijska vrijednost

3.1.1. Knjigovodstvena vrijednost društva

Knjigovodstvena vrijednost društva predstavlja razliku između knjigovodstvene vrijednosti imovine društva (aktive) i knjigovodstvenih vrijednosti obveza društva (kratkoročnih i dugoročnih obveza) iskazanih u bilanci društva. Ova metoda provodi se na temelju bilance, jednom od temeljnih financijskih izvještaja društva. Bilanca predstavlja stanje imovine, kapitala i obveza društva na određeni dan, te je rezultat povijesnih događaja koji ukoliko je proteklo više vremena od iskazivanja nekog poslovnog događaja iskazanog u bilanci može znatno odstupati od stvarnih odnosno tržišnih vrijednosti, pa se iz navedenog smatra da je to ujedno i glavni nedostatak ove metode, jer vrijednosti iskazane po povijesnim vrijednostima mogu znatno odstupati od stvarnih odnosno tržišnih vrijednosti.

Kod ove metode primjena različitih računovodstvenih politika i procjena unutar društava mogu imati značajan utjecaj na podcijenjenost ili precijenjenost pojedinih pozicija unutar bilance te samim time dolazi do odstupanja knjigovodstvenih od tržišnih vrijednosti.

Formula za izračun knjigovodstvene vrijednosti poduzeća glasi:²⁵

$$V_k = I_k - O_k$$

V_k = knjigovodstvena vrijednost predmeta analize

I_k = knjigovodstvena vrijednost imovine u bilanci stanja poduzeća

O_k = knjigovodstvena vrijednost obveza u bilanci stanja poduzeća

²⁵ Bendeković, J., Lasić, V. (1991). Vrednovanje imovine i poslovanje poduzeća. Zagreb. Ekonomski institut Zagreb., str. 15.

3.1.2. *Ispravljena knjigovodstvena vrijednost društva*

Metoda ispravljene knjigovodstvene vrijednosti koristi se kada podaci iz bilance ne daju stvarnu vrijednost imovine pa ih je potrebno prilagoditi onoj vrijednosti koja bi bila najbliža stvarnoj odnosno tržišnoj vrijednosti, npr. u društvu mogu postojati zemljišta ili građevinski objekti koji su podcijenjeni ili oprema koja je precijenjena. Postoje stavke koje se možda ne nalaze u bilanci a mogu smanjiti vrijednost društva poput sudskih sporova u tijeku, dok s druge strane mogu postojati stavke koje mogu povećati vrijednost društva poput zaključenih kupoprodajnih ugovora, stoga analitičari trebaju obratiti veliku pažnju na sve elemente koji se nalaze u bilanci ali i na elemente koji nisu sastavni dio bilance.

3.1.3. *Zamjenska vrijednost*

Metoda zamjenske vrijednosti koristi se kada želimo utvrditi koliki iznos je potreban da bi se postojeća imovina zamijenila istom ili sličnom imovinom. Kod ove metode može se pojaviti problem rekonstrukcije postojećih postrojenja i opreme prema istim konstrukcijskim svojostima jer veliki dio imovine podložan je tehnološkom zastarijevanju i sl.

“U procjeni zamjenske vrijednosti poduzeća polazi se od ovih pretpostavki :

- ⇒ poduzeće se nastoji prodati u normalnom roku, pa i za procjenu troška nabave nove imovine ima dovoljno vremena
- ⇒ za vrednovanje imovine i obveza poduzeća koriste se tržišne cijene
- ⇒ tržišne su cijene one cijene koje vrijede u vrijeme procjenjivanja vrijednosti poduzeća
- ⇒ implicitno se u vrijednost poduzeća uključuje samo nova imovina, što znači da se u obzir ne uzima neotpisana, već samo nabavna vrijednost osnovnih sredstava“²⁶

Formula za izračun zamjenske vrijednosti glasi:²⁷

$$V_z = Z - O$$

V_z = zamjenska vrijednost poduzeća

Z = zamjenska vrijednost sredstava (imovine) poduzeća

O = tržišna vrijednost obveza (duga) poduzeća

²⁶Bendeković, J., Lasić, V. (1991). Vrednovanje imovine i poslovanje poduzeća. Zagreb. Ekonomski institut Zagreb., str. 15.

²⁷ Ibid. str.27.

3.1.4. Likvidacijska vrijednost

Metoda likvidacijske vrijednosti polazi od simulacije stečaja i likvidacije društva, kod ove metode polazna pretpostavka je da će društvo prestati s radom, a njegova se imovina prodati radi podmirivanja obveza prema vjerovnicima. Metoda likvidacijske vrijednosti nije pogodna metoda za procjenu vrijednosti društva koje se prodaje kao pravna osoba ili tehnološka cjelina. Kod procjene likvidacijske vrijednosti propisuje se imovina koja se može prodati, te procjenjuje njena tržišna cijena. Kod obveza, onima iz bilance dodaju se troškovi zbrinjavanja zaposlenih, kao i troškovi likvidacije. U većini slučajeva likvidacijska vrijednost društva mala je u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost.

Formula za izračun likvidacijske vrijednosti glasi:

$$V_1 = L - O$$

V_1 = likvidacijska vrijednost društva

L = likvidacijska vrijednost sredstava (imovine) društva

O = tržišna vrijednost obveza (duga) društva

3.2. Dinamičke metode vrednovanja društva

Dinamičke metode vrednovanja društva polaze od pristupa vrednovanja temeljenom na budućim prihodima i novčanim tokovima društva uzimajući u obzir i rizik.

„Kod procjene vrijednosti poduzeća dinamičkim metodama, potrebno je imati na umu sljedeće pretpostavke od kojih one polaze:

- ⇒ poslovni subjekt nastavlja s poslovanjem u budućnosti
- ⇒ na tržištu je prisutna dostatna konkurencija
- ⇒ inputi i outputi se procjenjuju po tržišnim cijenama
- ⇒ tržišne cijene su stalne (nema utjecaja inflacije)
- ⇒ promjene relativnih cijena uzimaju se u obzir
- ⇒ vodi se računa o vremenskim preferencijama vlasnika²⁸

Dinamičke metode mogu se podijeliti u dvije skupine:

1. Procjena vrijednosti metodama diskontiranih novčanih tokova i
2. Procjena vrijednosti metodom multiplikatora

²⁸Kopun, V., Slade, J. (1991). Metode procjene vrijednosti i ocjene boniteta poduzeća. Zagreb: Kopun i Kopun., str. 60.

3.2.1. Procjena vrijednosti društva metodama diskontiranih novčanih tokova

Kod procjene vrijednosti imovine ili društva koja se procjenjuje najbitnije je odabrati model koji odgovara karakteristikama imovine koja se procjenjuje.

Metoda diskontiranih novčanih tokova (DCF metoda, eng. *discounted cash flow method*) koristi se kod stabilnih društava koja namjeravaju nastaviti poslovati odnosno kod *going – concern* društava.

„Osnovna je pretpostavka DCF modela da svaka imovina ima svoju intrinzičnu vrijednost – dakle vrijednost imovine temeljenu na budućim koristima od vlasništva – koja se može procijeniti na temelju novčanog toka, rasta i rizika poduzeća“²⁹

Model sadašnje vrijednosti diskontiranih novčanih tokova je najpoznatiji i u praksi najčešće korišten model, ovaj model sastoji se od dvije inačice koje se razlikuju prema načinu izračuna slobodnih novčanih tokova, a to su : slobodni novčani tok društvu i slobodni novčani tok glavnici, ovaj model se uglavnom koristi kod profitabilnih društava, ova metoda se temelji na očekivanim budućim zaradama i prognozi očekivanih budućih novčanih tokova koji se diskontiranjem svode na sadašnju vrijednost.

Metoda diskontiranih dividendi primjenjiva je kod društava koja isplaćuju dividende, a razlikujemo model konstantnih dividendi i model konstantnog rasta dividendi (Gordonov model).

„Sa konzistentnim pretpostavkama rasta i duga trebali bismo dobiti istu vrijednost kapitala koristeći pristup tvrtke (gdje valuiramo tvrtku i oduzimamo namireni dug) i koristeći pristup kapitala (gdje direktno valuiramo kapital). Za tvrtke koje imaju stabilnu zaduženost (tj. imaju omjere duga za koje se ne očekuje promjena u razdoblju valuacije), malo se može birati između modela u smislu inputa potrebnih za valuaciju. Koristimo omjer duga za procjenu slobodnih novčanih tijekova kapitala u modelu valuacije kapitala i za procjenu troška financiranja u modelu valuacije tvrtke. Pod ovim okolnostima, trebamo ostati uz model koji nam intuitivno bolje odgovara.“³⁰

²⁹ Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb., str.105-106.

³⁰ Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str .654.

Slika 30: Modeli diskontiranog novčanog tijeka

Izvor: Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije drugo izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.654.

3.2.1.1. Metoda diskontiranih dividendi

Ukoliko je društvo nestabilno po pitanju zaduženosti, ima previše ili premalo duga, tada je pristup procjene kapitala mnogo jednostavniji, pošto ne trebamo projicirati novčane tijekomove iz plaćanja kamata i glavnice, te je manje osjetljiv na moguće greške u procjeni promjene duga.

„Model diskontiranja dividende trebali bismo uzeti pod slijedećim okolnostima:

- Ne možemo precizno procijeniti novčane tijekomove, ili zato što imamo nedostatne i kontradiktorne informacije o plaćanju duga u reinvestiranju ili zato što imamo problema s definiranjem sadržaja duga.
- Postoje značajna ograničenja za otkupe dionica i druge vidove gotovinskih povrata te imamo malo ili uopće nemamo kontrolu nad time što uprava tvrtke čini s novcem. U tom slučaju, jedini su novac koji možemo očekivati od našeg ulaganja u dionice dividende koje uprava odluči isplatiti.“³¹

Kod većine procjena modelom diskontiranja dividendi koriste se tekuća financijska izvješća društva i koriste se zarade iz tih izvješća kao osnova za projekcije. Kod nekih društava podaci iz tekućih financijskih društava ne bi se trebali koristiti kao osnova za procjenu ukoliko društvo ima npr. negativne zarade ili ako su zarade abnormalno visoke ili niske u odnosu na povijesna izvješća društva. Ponekada kada su zarade negativne ili abnormalne može se pristupiti procjeni na način da se tekuće zarade zamijene s normaliziranim zaradama, koje u tom slučaju procjenjujemo na temelju povijesti poslovanja društva ili industrijskog prosjeka, te se tada procjena društva provodi na temelju tih normaliziranih zarada. Kod društava za koja se pretpostavlja da se zarade neće brzo vratiti na normalne razine, ili za koje se pretpostavlja da će negativne zarade biti dugoročna pojava u tom slučaju se ne koristi pristup normaliziranju zarada jer bi rezultat toga mogao biti da će društvo biti precijenjeno, u tom slučaju je bolje primijeniti model likvidacijske vrijednosti.

³¹Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.654-655.

Ovaj model se češće koristi za određivanje vrijednosti po dionici, i primjenjiv je kod društava koja isplaćuju dividende, pa razlikujemo:

1. Model konstantnih dividendi - ovaj model primjenjuje se kada društvo isplaćuje dobit u obliku dividendi, te ne zadržava dobit za reinvestiranje.

„Ako se pretpostavi da vlasnike dionica očekuje uvijek isti iznosi dividendi u svakoj budućoj godini, vrijednost promatranog poduzeća se računa po formuli:“³²

$$P_0 = \frac{D}{k_s}$$

gdje je:

P_0 – sadašnja vrijednost dioničke glavnice

D – iznos dividende po dionici

k_s – zahtijevana stopa povrata na uloženi kapital

$D_1 = D_2 = D_3 = \dots = D_t$

2. Model konstantnog rasta dividendi - ovaj model primjenjiv je kod društava koja redovito isplaćuju dividende, te kod kojih dividende konstantno rastu i kod kojih je očekivani prinos na dionice veći od stope rasta dividendi. „Formula za izračun glasi:“³³

$$P_0 = \frac{D_0(1+g)}{k_s - g} = \frac{D_1}{k_s - g}$$

gdje je:

P_0 – sadašnja vrijednost dioničke glavnice

D_0 – dividenda na kraju prethodne godine

D_1 – dividenda koja se očekuje za jedno razdoblje unaprijed

k_s – zahtijevana stopa povrata na dioničku glavniciu

g – stopa rasta dividendi u budućnosti

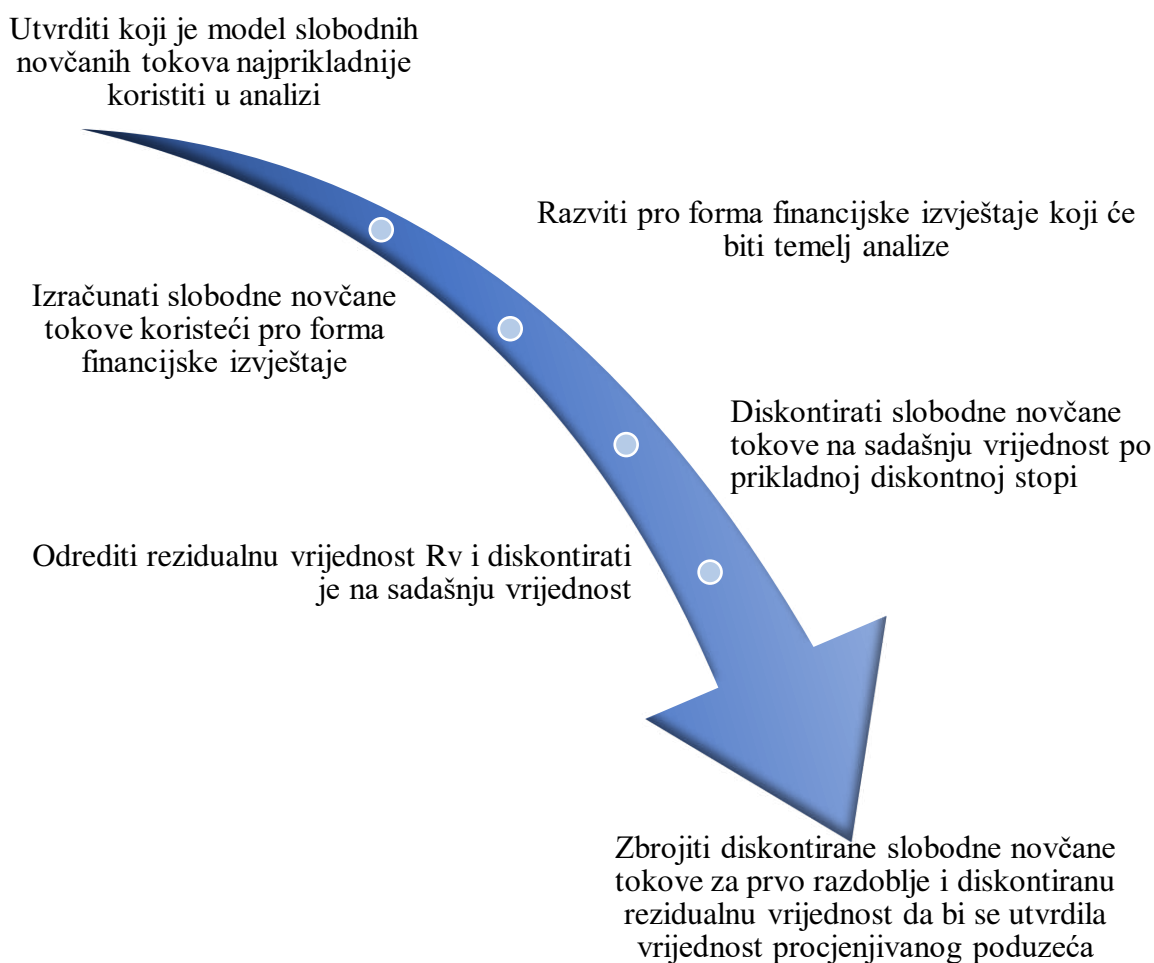
³² Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić, M. (2015). Financijski menadžment. IX. Izdanje. Zagreb: RRIF Plus d.o.o., str. 137.

³³ Ibid.

3.2.1.2. Metoda diskontiranih novčanih tijekova

„Procjena vrijednosti metodom diskontiranih novčanih tokova (DCF metoda, *eng. discounted cash flow method*) temelji se na pro forma prognozi očekivanih budućih novčanih tokova procjenjivanog poduzeća koji se diskontiranjem svode na sadašnju vrijednost.“³⁴

Slika 31: Osnovni koraci pri procjeni vrijednosti DCF metodom

Izvor: Izrada autora prema Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje, O. (2012): Procjena vrijednosti poduzeća

³⁴Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb., str.105.

Kako bi izračunali koliko društvo vrijedi danas, potrebno je diskontirati odnosno svesti na sadašnju vrijednost sve očekivane slobodne novčane tokove društvu.

„Slobodni novčani tok poduzeću predstavlja iznos novca preostao nakon kupnje i prodaje proizvoda poduzeća, pružanja usluga, plaćanja operativnih troškova te provođenja kratkoročnih (u obrtni kapital) i dugoročnih (kapitalnih) investicija. Taj je novac dostupan kreditorima i vlasnicima poduzeća. Novac koji stoji na raspolaganju običnim dioničarima poduzeća nakon podmirenja troška duga predstavlja slobodan novčani tok običnoj glavnici.“³⁵

Dva su osnovna modela slobodnih novčanih tokova :

1. Slobodni novčani tokovi poduzeću V_p (eng. *free cash flow to firm – FCFF*)

Slobodni novčani tok za dioničare investitore (eng. FCFF) =

Zarade prije kamata i poreza (eng. EBIT – Earnings before interest and taxes)

- Porezna davanja

= Zarade prije kamata i nakon poreza (eng. NOPLAT)

+ Nenovčani troškovi (amortizacija, vrijednosna usklađenja i sl.)

- Ulaganje u povećanje radnog kapitala

- Ulaganje u fiksni kapital poduzeća (eng. CAPEX)

2. Slobodni novčani tokovi glavnici V_g (eng. *free cash flow to equity – FCFE*)

Slobodni novčani tok za dioničare poduzeća (eng. FCFE) =

Zarade prije kamata i poreza (eng. EBIT – Earnings before interest and taxes)

- Kamate

- Porezna davanja

= Zarade nakon kamata i nakon poreza

+ Nenovčani troškovi (amortizacija, vrijednosna usklađenja i sl.)

+ Neto povećanje dugova

- Ulaganje u povećanje radnog kapitala

- Ulaganje u fiksni kapital poduzeća (eng. CAPEX)

³⁵Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb., str. 114.

3.2.2. Procjena vrijednosti metodama multiplikatora

Kod procjene vrijednosti društava primjenom relativne metode valuacije treba donijeti odluku koji će se multiplikator koristiti u procjeni, te hoćemo li do tog multiplikatora doći korištenjem sektora ili cjelokupnog tržišta.

Odluka o korištenom multiplikatoru može imati veliki utjecaj na razliku u procjeni vrijednosti društva, postoje tri moguća pristupa u vrednovanju pomoću multiplikatora, to su: multiplikatori s osnove ostvarenog profita odnosno zarada, multiplikatori s osnove ostvarenih prihoda, i multiplikatori s osnove imovine odnosno knjigovodstvene vrijednosti.

Multiplikatore je lako koristiti, ali ih je i lako zloupotrijebljivati, zato je preporučljivo dosljedno definirati i jednako mjeriti korištene multiplikatore u svim društvima koja se uspoređuju, zatim je potrebno analizirati korišteni multiplikator i razumjeti na čemu se on zasniva, te kako promjene tih osnova utječu na multiplikator, još jedan od bitnih koraka kod primjene procjene temeljem multiplikatora je pronalazak društava za usporedbu.

„Za usporedbu vrijednosti sličnih tvrtki na tržištu, moramo standardizirati vrijednosti na neki način, svodeći ih na zajedničku varijablu. Općenito, vrijednosti se mogu standardizirati u odnosu na zarade koje tvrtke generiraju, knjigovodstvenu vrijednost ili trošak zamjene same tvrtke do prihoda koje tvrtke generiraju ili do mjera specifičnih za tvrtke u sektoru.“³⁶

Multiplikatori knjigovodstvene vrijednosti, zarada i prihoda mogu se izračunati za društva u svim sektorima i na cjelokupnom tržištu, dok postoje neki multiplikatori koji su specifični za sektor.

„Jedan je od ključnih provjera multiplikatora ispitivanje jesu li brojnik i nazivnik dosljedno definirani. Ako je brojnik multiplikatora vrijednost kapitala, onda i nazivnik također mora biti vrijednost kapitala. Ako je brojnik vrijednost tvrtke, i nazivnik također mora biti vrijednost tvrtke.“³⁷

Uzmimo primjer omjera P/E (cijene po dionici i zarada), to je dobro definiran multiplikator jer je brojnik cijena po dionici koja predstavlja vrijednost kapitala, a nazivnik su zarade koje isto predstavljaju vrijednost kapitala.

³⁶ Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.236.

³⁷ Ibid str.239.

Primjer loše definiranog multiplikatora može biti omjer P/EBITDA (cijena po dionici i novčani tok generiran iz operativne imovine, prije poreza i investiranja). „Brojnik u ovom multiplikatoru je vrijednost kapitala, a nazivnik je mjera zarade tvrtke. Ako neke tvrtke na popisu nemaju duga, a druge su značajno zadužene, ove posljednje će izgledati jeftino na osnovi cijene „prema EBITDA-i“, dok u stvari, mogu biti precijenjene ili na korektnoj cijeni.“³⁸

Kod primjene metoda multiplikatora treba voditi računa i o računovodstvenim standardima društava koja se uspoređuju, jer različiti računovodstveni standardi mogu rezultirati vrlo različitim zaradama i knjigovodstvenim vrijednostima društva, iz tog razloga su usporedbe multiplikatora među društvima na različitim tržištima, s primjenom različitih računovodstvenih standarda vrlo teški, pa čak i kada društva primjenjuju iste računovodstvene standarde zbog različitih primjena računovodstvenih politika i procjena društva mogu imati različite visine zarada i vrijednosti imovine.

„Dvije su osnovne skupine multiplikatora prema načinu izračuna, i to:

1. **Multiplikatori na vrijednost poduzeća** – izražavaju vrijednost cijeloga poduzeća u odnosu na veličinu koja je relevantna svim kreditorima i vlasnicima poduzeća. Najčešće se izračunavaju prema prihodima od prodaje i operativnoj dobiti.
2. **Multiplikatori na vrijednost obične glavnice** – izražavaju vrijednost na koju polažu pravo dioničari poduzeća (uglavnom nazvanu tržišna kapitalizacija ili cijena) u odnosu na veličinu relevantnu isključivo dioničarima, onu koja ostaje nakon što su svi ostali polagatelji prava (kreditori, manjinski vlasnici i sl.) podmireni. Najčešće se računaju na neto dobit i knjigovodstvenu vrijednost obične glavnice (*eng. book value*)³⁹

³⁸ Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.239.

³⁹ Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb., str.156.

„Vrijednost poduzeća (eng. *enterprise value*) određuje se kao ukupna tržišna vrijednost svih izvora financiranja poduzeća, uključujući običnu i povlaštenu glavnice te dug. Matematički se može iskazati slijedećom formulom⁴⁰:

$$\begin{aligned} \text{EV} &= \text{tržišna kapitalizacija obične glavnice} \\ &+ \text{tržišna kapitalizacija povlaštene glavnice} \\ &+ \text{tržišna vrijednost dugoročnog i kratkoročnog duga} \\ &- \text{novac} \end{aligned}$$

EV = Vrijednost poduzeća

U multiplikatore vrijednosti poduzeća ubrajamo:

- 1. Multiplikator EV/EBITDA (Vrijednost poduzeća / Zarada prije kamata, poreza, amortizacije i deprecijacije)**
- 2. Multiplikator EV/EBIT (Vrijednost poduzeća / Zarada prije kamata i poreza)**
- 3. Multiplikator EV/S (Vrijednost poduzeća / Prihodi od prodaje)**

Multiplikatori vrijednosti kapitala fokusiraju se na vrednovanje društava ili njihove operativne imovine u brojniku, te mjeru prihoda, zarada ili knjigovodstvene vrijednosti u nazivniku.

„Tržišna vrijednost kapitala može se izračunati na bazi jedne dionice ili kao agregatna vrijednost (tržišna kapitalizacija). Budući da se zadnja izračunava množenjem broja izdanih dionica cijenom dionice, može se činiti da efekti korištenja jedne umjesto druge za multiplikatore nemaju posljedice, ali postoje uvjeti pod kojima se razlikuju. Jedan je kad postoji više razreda dionica u istoj tvrtki, kojima se trguje po različitim cijenama. Tržišna će kapitalizacija uključiti tržišne vrijednosti svih izdanih dionica , dok će tržišna cijena odraziti samo razred razmatranih dionica.“

⁴⁰Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb., str.163.

U multiplikatore kapitala ubrajamo:

1. **Multiplikator P/E (Tržišna vrijednost kapitala / Zarada)**
2. **Multiplikator P/B (Tržišna vrijednost kapitala / Knjigovodstvena vrijednost kapitala)**
3. **Multiplikator P/S (Tržišna vrijednost kapitala / Prihodi od prodaje)**

3.2.2.1. Multiplikator EV/EBITDA i multiplikator EV/EBIT

Multiplikator EV/EBITDA izračunava se stavljanjem u omjer vrijednost poduzeća i dobiti prije kamata, poreza, amortizacije i deprecijacije (eng. *Earnings before interest, taxes, depreciation and amortization* – EBITDA).

$$EV/EBITDA = \frac{EV \text{ (Vrijednost poduzeća)}}{EBITDA \text{ (Zarada prije kamata, poreza, amortizacije i deprecijacije)}}$$

Ovaj multiplikator koristi se kod društava sa visokim udjelom dugotrajne imovine, jer dobit prije kamata, poreza i amortizacije nije narušena iznosima amortizacije.

$$EV/EBIT = \frac{EV \text{ (Vrijednost poduzeća)}}{EBIT \text{ (Zarada prije kamata i poreza)}}$$

Multiplikator EV/EBIT je često narušen razinom amortizacije.

EV/EBITDA i EV/EBIT su često korišteni jer nisu narušeni financijskom polugom odnosno dugom, te mogu biti primjenjivi kod društava koja posluju s gubitkom nakon oporezivanja, u slučaju da je dobit prije kamata, poreza i amortizacije, kao i dobit prije kamata i poreza pozitivna.

3.2.2.2. *Multiplikator EV/ S*

Multiplikator EV/Prihod od prodaje izračunava se stavljanjem u omjer vrijednost poduzeća i prihoda od prodaje, gdje je moguće staviti u omjer ukupnu vrijednost poduzeća i ukupne prihode od prodaje, kao i vrijednost poduzeća po dionici sa prihodima od prodaje po dionici.

$$EV/S = \frac{\text{Vrijednost poduzeća}}{\text{Prihod od prodaje}} = \frac{\text{Vrijednost poduzeća po dionici}}{\text{Prihod od prodaje po dionici}}$$

Jedna od važnijih prednosti korištenja ovog multiplikatora je primjenjivost čak i kod financijski nestabilnih društava, s obzirom na to da je prihod od prodaje uvijek pozitivna veličina, te je manje podložan manipulacijama s osnove primjene računovodstvenih politika i procjena u odnosu na npr. dobiti ili knjigovodstvene vrijednosti.

Multiplikator EV/S često se koristi kod procjene društava u zrelih i cikličkim industrijama, te za procjenu start-up društava koja još nemaju povijesne poslovne rezultate.

Sudionici tržišta kapitala umjesto EV/S multiplikatora često koriste P/S multiplikator, zbog jednostavnosti izračuna i dostupnosti svih potrebnih varijabli za izračun. Upotreba EV/S je prikladnija jer je prihod od prodaje kategorija koja se nalazi iznad kamata te se kao takva dijeli na vjerovnike i dioničare društva, što znači da ju je bolje staviti u odnos s vrijednošću poduzeća koja obuhvaća i neto dug poduzeća nego u odnos s vrijednošću glavnice.

3.2.2.3. *Multiplikator P/E*

Multiplikator zarada predstavlja omjer cijene i zarade (P/E), ovo je najčešće korišten multiplikator kod procjene vrijednosti društva.

„Pri kupnji dionica uobičajeno je gledati plaćenu cijenu kao multiplikator zarada po dionici (EPS) koje kompanija generira. Omjer cijene i zarade može se procijeniti korištenjem trenutnih zarada po dionici, što rezultira trenutnim P/E, korištenjem zarada u protekla četiri kvartala što rezultira prošlim P/E ili korištenjem očekivanih zarada po dionici u slijedećoj godini što daje budući P/E.“⁴¹

⁴¹Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.236.

P/E multiplikator predstavlja omjer tržišne kapitalizacije (umnožak cijene dionice i broja izdanih dionica) i neto dobiti društva, odnosno omjer cijene po dionici i dobiti po dionici (EPS – eng. *earnings per share*)

$$P/E = \frac{\text{Tržišna kapitalizacija}}{\text{Neto dobit}} = \frac{\text{Cijena dionice}}{\text{Neto dobit po dionici}}$$

Ukoliko društvo posluje s gubitkom ovaj multiplikator je neupotrebljiv.

Zbog velikog utjecaja računovodstvenih standarda te primijenjenih računovodstvenih politika i procjena na rezultat poslovanja društva, ovaj multiplikator može narušiti usporedivost P/E multiplikatora među društvima.

3.2.2.4. Multiplikator P/B

„Računovodstvena procjena knjigovodstvene vrijednosti određena je računovodstvenim pravilima i na nju značajno utječe originalna cijena plaćena za imovinu i svaki računovodstveni ispravak (kao što je deprecijacija) napravljen od tada. Investitori često gledaju odnos između cijene koje plaćaju za dionicu i knjigovodstvene vrijednosti kapitala (ili neto vrijednosti) kao mjeru precijenjenosti ili podcijenjenosti dionice; omjer cijene i knjigovodstvene vrijednosti može se razlikovati između industrija, ovisno opet o potencijalu rasta i kvaliteti ulaganja unutar industrije. Pri valuaciji poslovanja procjenjujemo ovaj omjer putem tržišne vrijednosti tvrtke ili vrijednosti poduzeća (bez novca) i knjigovodstvene vrijednosti ukupne imovine ili financiranja (radije nego samo kapitala).⁴²

P/B multiplikator predstavlja omjer tržišne kapitalizacije (umnožak cijene dionice i broja izdanih dionica) i knjigovodstvene vrijednosti obične glavnice društva.

$$P/B = \frac{\text{Tržišna kapitalizacija}}{\text{Knjigovodstvena vrijednost obične glavnice}} \\ = \frac{\text{Cijena dionice}}{\text{Knjigovodstvena vrijednost obične glavnice po dionici}}$$

⁴²Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.237.

Ovaj multiplikator je moguće koristiti i u slučaju da društvo posluje s gubitkom, pošto je knjigovodstvena vrijednost obične glavnice društva najčešće pozitivna.

Utjecaj računovodstvenih standarda te primijenjenih računovodstvenih politika i procjena mogu imati veliki utjecaj na ovaj multiplikator te navesti na pogrešan zaključak, pošto različite primjene računovodstvenih politika i procjena među društvima mogu dovesti do znatnih razlika između knjigovodstvenih vrijednosti društava.

„P/B multiplikator može analitičare navesti na pogrešan zaključak, ako se uspoređuju poduzeća s velikim razlikama u veličini imovine, s obzirom na to da do njih može doći i zbog primjene različitih poslovnih modela – npr. poduzeće koje veći dio svoje proizvodnje prepušta vanjskim podugovaračima, odnosno obavlja outsourcing, imat će manju imovinsku bazu, nižu knjigovodstvenu vrijednost obične glavnice i viši P/B multiplikator od njemu usporedivog poduzeća koje outsourcing nije implementiralo.“⁴³

3.2.2.5. *Multiplikator P/S*

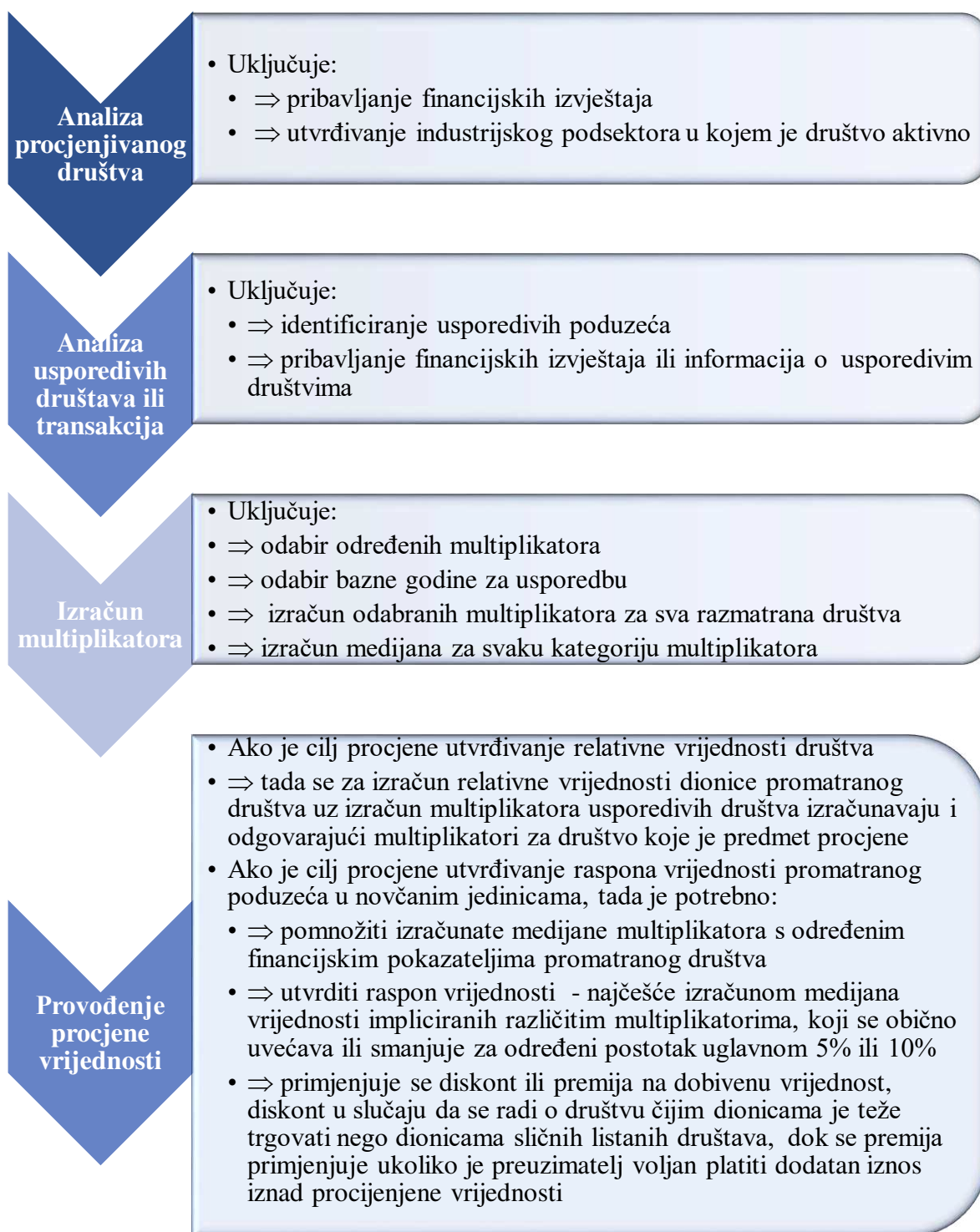
Multiplikator prihoda je u odnosu na multiplikatore zarada i multiplikatore knjigovodstvene vrijednosti pod manjim utjecajem računovodstvenih politika društva. P/S multiplikator predstavlja omjer tržišne kapitalizacije (umnožak cijene dionice i broja izdanih dionica) i prihoda od prodaje. Prednost korištenja ovog multiplikatora je u tome što je lakše uspoređivati društva na različitim tržištima koja posluju u različitim računovodstvenim sustavima, nego kod usporedbe multiplikatora zarada ili knjigovodstvene vrijednosti.

$$P/S = \frac{\text{Tržišna kapitalizacija}}{\text{Prihod od prodaje}} = \frac{\text{Cijena dionice}}{\text{Prihod od prodaje po dionici}}$$

Primjena ovog multiplikatora je moguća i kada društva posluju sa gubitkom pošto je prihod od prodaje uvijek pozitivna veličina, ovaj multiplikator je jednostavan za izračun jer uglavnom ima uvijek dostupne potrebne varijable za izračun.

⁴³Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb., str.162.

Slika 32: Koraci kod procesa procjene vrijednosti metodom multiplikatora :

Izvor: Izrada autora prema Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje, O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća

4. IZRAČUN ODABRANIH MULTIPLIKATORA USPOREDIVIH DRUŠTAVA

Kod procjene vrijednosti društva primjenom multiplikatora, multiplikatori se obično koriste u spoju s usporedivim društvima kako bi se odredila vrijednost društva ili njenog kapitala.

„Usporediva je tvrtka ona koja ima slične novčane tijekove, potencijal rasta i rizik kao tvrtka koju valuiramo. Bilo bi idealno kada bismo mogli valuirati tvrtku uvidom u cijenu identične tvrtke – u smislu rizika, rasta i novčanih tijekova. U ovoj definiciji nema komponente koja se odnosi na industriju ili sektor kojem tvrtka pripada. Dakle, telekomunikacijska se tvrtka može uspoređivati sa softverskom tvrtkom ako su identične u smislu novčanih tijekova, rasta i rizika. Međutim, u većini analiza analitičari definiraju usporedive tvrtke kao druge tvrtke u djelatnosti ili djelatnostima u kojima je tvrtka koju se valuirala.“⁴⁴

Za izračun multiplikatora usporedivih društava odabrana su slijedeća društva :

1. AD PLASTIK dioničko društvo za proizvodnju dijelova i pribora za motorna vozila i proizvoda iz plastičnih masa
2. Dalekovod, dioničko društvo za inženjering, proizvodnju i izgradnju
3. ERICSSON NIKOLA TESLA, dioničko društvo za proizvodnju telekomunikacijskih sustava i uređaja
4. KONČAR - Distributivni i specijalni transformatori d.d. za proizvodnju
5. KONČAR ELEKTROINDUSTRIJA d.d.

Navedena društva odabrana su prema industriji u kojoj posluju, geografskoj regiji kojoj pripadaju, financijskih podataka i podataka o njihovoj trenutnoj tržišnoj kapitalizaciji, riziku kroz beta koeficijent koji je kod svih navedenih društava manji od 1, što znači da dionice navedenih društava imaju manji rizik od cijelog tržišta. Beta koeficijent dionica navedenih društava izračunat je usporedbom indeksa CROBEXindustrija za razdoblje 2022. godine.

Na temelju priklopljenih podataka usporedivih društava izračunati će se medijan za svaku kategoriju slijedećih multiplikatora: P/E, P/B, P/S, EV/EBITDA i EV/EBIT, te će se dobiveni medijan tada uspoređivati sa hipotetskim društvima iz primjera u drugom poglavlju ovog rada.

⁴⁴ Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o., str.247

Tablica 33: **Prikaz podataka usporedivih društava**

Naziv trgovačkog društva	Naziv djelatnosti	Broj zaposlenih	Prihod od prodaje	Neto dobit	Troškovi kamata	Porez na dobit	Amortizacija
AD PLASTIK dioničko društvo za proizvodnju dijelova i pribora za motorna vozila i proizvoda iz plastičnih masa	2932, Proizvodnja ostalih dijelova i pribora za motorna vozila	1983	108.185.945 €	-9.730.971 €	498.241 €	1.086.867 €	12.207.048 €
Dalekovod , dioničko društvo za inženjering, proizvodnju i izgradnju	4222, Gradnja vodova za električnu struju i telekomunikacije	1088	136.644.767 €	846.639 €	627.248 €	792.753 €	3.979.295 €
ERICSSON NIKOLA TESLA , dioničko društvo za proizvodnju telekomunikacijskih sustava i uređaja	6201, Računalno programiranje	3538	297.575.685 €	15.816.577 €	209.835 €	1.736.943 €	6.527.706 €
KONČAR - Distributivni i specijalni transformatori d.d. za proizvodnju	2711, Proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora	815	254.050.169 €	23.147.389 €	348.663 €	1.519.145 €	4.068.352 €
KONČAR ELEKTROINDUSTRIJA d.d.	2711, Proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora	4826	703.872.321 €	49.128.011 €	1.728.316 €	4.428.827 €	16.906.364 €

Izvor: <https://zse.hr/hr/cijene-vrijednosnih-papira/36> ; <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>;
https://www.ericsson.hr/documents/20181/302088/ETK_gi_2022_HR.pdf/0ee9beb0-4094-451c-b163-473d5d1b5d8a;
<https://www.dalekovod.hr/EasyEdit/UserFiles/financije/2022/1Y%202022/dlkv-fs2022hrvfinal.pdf>; <https://www.adplastik.hr/investitori/izvjestaji>; <https://koncar-dst.hr/investitori/godisnja-financijska-izvjesca/>; <https://www.koncar.hr/wp-content/uploads/2023/04/Konsolidirano-godisnje-izvjesce-za-KONCAR-Grupu-2022.pdf>
[Pristupljeno: 19.11.2023.]

Tablica 34: Prikaz podataka usporedivih društava

Naziv trgovačkog društva	Ukupna aktiva	Kratkoročne obveze	Dugoročne obveze	Novac	Neto dug	EBITDA	Beta indeks
AD PLASTIK dioničko društvo za proizvodnju dijelova i pribora za motorna vozila i proizvoda iz plastičnih masa	180.972.991 €	51.479.196 €	25.696.197 €	4.047.913 €	73.127.480 €	2.974.318 €	0,9784
Dalekovod , dioničko društvo za inženjering, proizvodnju i izgradnju	129.641.781 €	54.704.227 €	9.195.302 €	3.783.795 €	60.115.734 €	5.453.182 €	0,5971
ERICSSON NIKOLA TESLA , dioničko društvo za proizvodnju telekomunikacijskih sustava i uređaja	166.591.546 €	103.755.790 €	5.021.833 €	69.871.657 €	38.905.966 €	22.554.118 €	0,4205
KONČAR - Distributivni i specijalni transformatori d.d. za proizvodnju	191.827.460 €	86.742.186 €	14.308.713 €	8.584.113 €	92.466.786 €	27.564.404 €	0,5334
KONČAR ELEKTROINDUSTRIJA d.d.	801.398.235 €	285.264.317 €	55.665.406 €	57.262.725 €	283.666.998 €	67.762.692 €	0,3293

Izvor: <https://zse.hr/hr/cijene-vrijednosnih-papira/36> ; <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>;
https://www.ericsson.hr/documents/20181/302088/ETK_gi_2022_HR.pdf/0ee9beb0-4094-451c-b163-473d5d1b5d8a;
<https://www.dalekovod.hr/EasyEdit/UserFiles/financije/2022/1Y%202022/dlkv-fs2022hrvfinal.pdf>; <https://www.adplastik.hr/investitori/izvjestaji>; <https://koncar-dst.hr/investitori/godisnja-financijska-izvjesca/>; <https://www.koncar.hr/wp-content/uploads/2023/04/Konsolidirano-godisnje-izvjesce-za-KONCAR-Grupu-2022.pdf>
[Pristupljeno: 19.11.2023.]

Tablica 35: Prikaz podataka usporedivih društava

Naziv trgovačkog društva	Oznaka dionice	Knjig. vrijednost dionice	Vrijednost dionica na dan 16.11.2023	Broj dionica	Temeljni kapital	Tržišna kapitalizacija na dan 16.11.2023
AD PLASTIK d.d. za proizvodnju dijelova i pribora za motorna vozila i proizvoda iz plastičnih masa	ADPL	13,00 €	14,40 €	4.199.584	54.594.592,00 €	60.474.009,60 €
Dalekovod, d.d. za inženjering, proizvodnju i izgradnju	DLKV	1,00 €	2,60 €	41.247.193	41.247.193,00 €	107.242.701,80 €
ERICSSON NIKOLA TESLA, d.d. za proizvodnju telekomunikacijskih sustava i uređaja	ERNT-R-A	13,27 €	200,00 €	1.331.650	17.674.030,00 €	266.330.000,00 €
KONČAR - Distributivni i specijalni transformatori d.d. za proizvodnju	KODT	40,00 €	865,00 €	388.376	15.535.040,00 €	335.945.240,00 €
	KODT 2	40,00 €	875,00 €	122.856	4.914.240,00 €	107.499.000,00 €
KONČAR - ELEKTROINDUSTRIJA, d.d.	KOEI	62,00 €	184,00 €	2.572.119	159.471.378,00 €	473.269.896,00 €

Izvor: <https://zse.hr/hr/cijene-vrijednosnih-papira/36> ; <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do>;
https://www.ericsson.hr/documents/20181/302088/ETK_gi_2022_HR.pdf/0ee9beb0-4094-451c-b163-473d5d1b5d8a;
<https://www.dalekovod.hr/EasyEdit/UserFiles/financije/2022/1Y%202022/dlkv-fs2022hrvfinal.pdf>; <https://www.adplastik.hr/investitori/izvjestaji>; <https://koncar-dst.hr/investitori/godisnja-financijska-izvjesca/>; <https://www.koncar.hr/sites/default/files/dokumenti/financijski-izvjestaji/2023-12/Konsolidirano-godisnje-izvjesce-za-KONCAR-Grupu-2022.pdf> [Pristupljeno: 19.11.2023.]

Tablica 36: Izračun odabranih multiplikatora za usporediva društva

	P/E	P/B	P/S	EV/EBITDA	EV/EBIT	EV/S
AD PLASTIK d.d.	nije primjenjivo	1,11 €	0,56 €	44,92 €	8,80 €	1,23 €
Dalekovod d.d.	126,67 €	2,60 €	0,78 €	30,69 €	17,74 €	1,22 €
ERICSSON NIKOLA TESLA d.d.	16,84 €	15,07 €	0,89 €	13,53 €	10,50 €	1,03 €
KONČAR - Distributivni i specijalni transformatori d.d.	19,16 €	21,69 €	1,75 €	19,44 €	16,94 €	2,11 €
KONČAR ELEKTROINDUSTRIJA d.d.	9,63 €	2,97 €	0,67 €	11,17 €	8,94 €	1,08 €
Medijan:	18,00 €	2,97 €	0,78 €	19,44 €	10,50 €	1,22 €

Izvor: autor

Tablica 37: Podaci hipotetskih društava predmeta procjene na temelju primjera iz drugog poglavlja

	Tržišna kapitalizacija	Knjigovodstvena vrijednost	Neto dobit	Prihodi od prodaje	EV	EBITDA	EBIT
A d.d.	900.000,00 €	894.256,18 €	294.256,18 €	1.500.000,00 €	5.166.676,82 €	398.666,00 €	248.666,00 €
B d.d.	900.000,00 €	773.639,20 €	173.639,18 €	1.500.000,00 €	5.142.943,80 €	522.499,00 €	222.499,00 €
C d.d.	900.000,00 €	1.863.339,20 €	238.339,18 €	1.500.000,00 €	5.394.493,80 €	532.499,00 €	313.749,00 €
D d.d.	900.000,00 €	549.848,20 €	-50.151,82 €	1.500.000,00 €	5.138.434,80 €	494.848,18 €	-5.801,00 €

Izvor: autor

Tablica 38: Izračun odabranih multiplikatora za društva koja su predmet procjene

	P/E	P/B	P/S	EV/EBITDA	EV/EBIT	EV/S
A d.d.	3,06 €	1,01 €	0,60 €	10,00 €	14,08 €	3,44 €
B d.d.	5,18 €	1,16 €	0,60 €	9,84 €	23,11 €	3,43 €
C d.d.	3,78 €	0,48 €	0,60 €	10,13 €	17,19 €	3,60 €
D d.d.	nije primjenjivo	1,64 €	0,60 €	9,67 €	nije primjenjivo	3,43 €

Izvor : autor

* Društvo D d.d. poslije s gubitkom stoga su kod društva D d.d. multiplikatori P/E i EV/EBIT neprimjenjivi

5. UTJECAJ RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA NA PROCJENU VRIJEDNOSTI DRUŠTVA PRIMJENOM METODA MULTIPLIKATORA

5.1. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/E

Na temelju dobivenog izračuna medijana za usporediva društva izračunati ćemo apsolutne vrijednost procjenjivanih društava A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d., tako da ćemo medijanom izračunatih multiplikatora usporedivih društava pomnožiti određene financijske podatke procjenjivanih društava te utvrditi da li su promjene računovodstvenih politika imale utjecaj na procijenjenu vrijednost društva.

Tablica 39: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora P/E

	Neto dobit	Multiplikator P/E usporedivih društava	Procijenjena vrijednost društva
A d.d.	294.256,18 €	18,00 €	5.296.611,24 €
B d.d.	173.639,18 €	18,00 €	3.125.505,24 €
C d.d.	238.339,18 €	18,00 €	4.290.105,24 €
D d.d.	-50.151,82 €	nije primjenjivo	

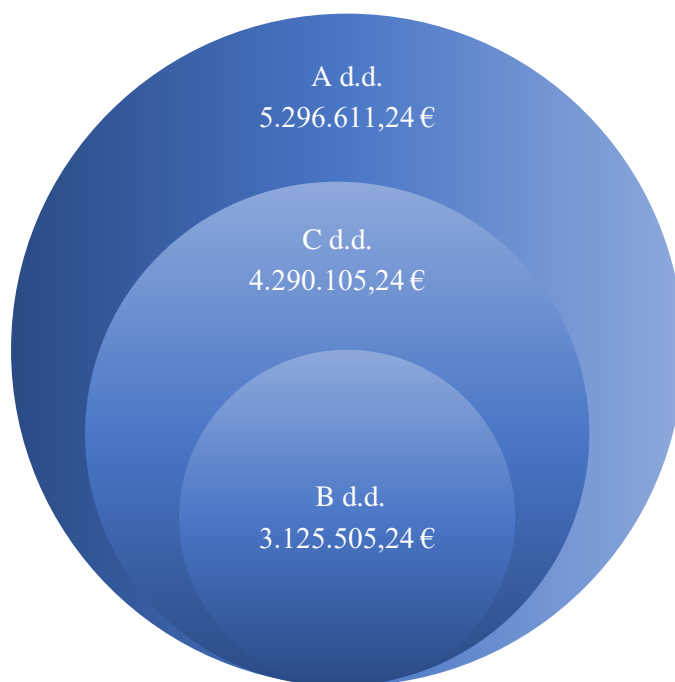
Izvor: autor

Prema gornjoj tablici vidljivo je da su različite primjene računovodstvenih politika imale utjecaj na procjenu vrijednosti društava kod primjene multiplikatora cijene i zarada, prema izračunima može se vidjeti da je procijenjena vrijednost društva A d.d. za 69,46% veća od vrijednosti u odnosu na društvo B d.d., te da je vrijednost društva C d.d. za 37,26% veća u odnosu na vrijednost društva B d.d.

Društvo B d.d. ima najmanju procijenjenu vrijednost u svoti od 3.125.505,24 €, dok društvo A d.d. ima najveću procijenjenu vrijednost u svoti od 5.296.611,24 €, što čini razliku od 2.171.106,00€.

Različita primjena računovodstvenih politika kod društva D d.d. je rezultirala time da multiplikator nije primjenjiv jer je društvo zbog različitih računovodstvenih politika u odnosu na druga društva poslovalo sa gubitkom.

Slika 33: Procijenjena vrijednost društava primjenom P/E multiplikatora

Izvor: autor

5.2. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/B

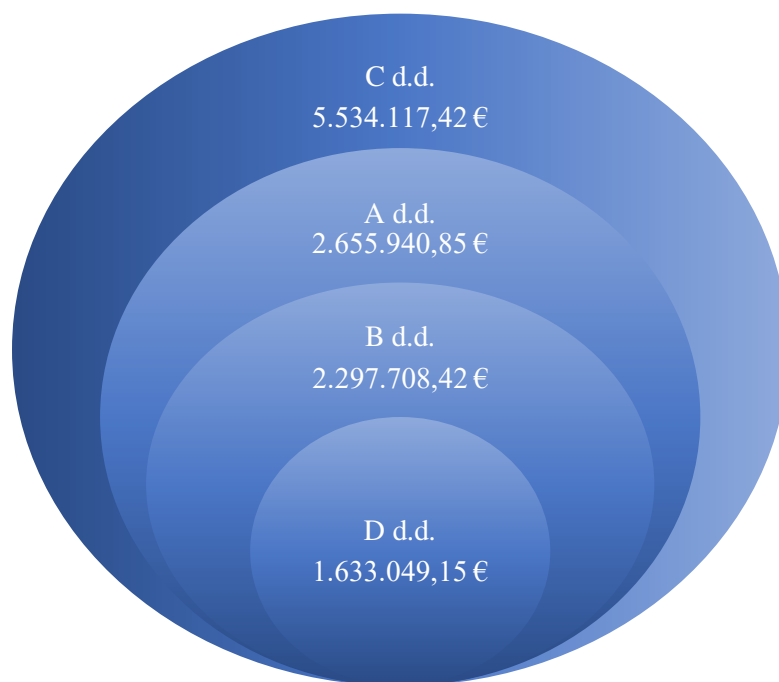
Tablica 40: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora P/B

	Knjigovodstvena vrijednost	Multiplikator P/B usporedivih društava	Procijenjena vrijednost društva
A d.d.	894.256,18 €	2,97 €	2.655.940,85 €
B d.d.	773.639,20 €	2,97 €	2.297.708,42 €
C d.d.	1.863.339,20 €	2,97 €	5.534.117,42 €
D d.d.	549.848,20 €	2,97 €	1.633.049,15 €

Izvor: autor

Prema gornjoj tablici vidljivo je da kod primjene multiplikatora cijena u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost društva različita primjena računovodstvenih politika ima utjecaj na procjenu vrijednosti društava.

Slika 34: Procijenjena vrijednost društava primjenom multiplikatora P/B

Izvor: autor

Društvo C d.d. ima najveću procijenjenu vrijednost, što je ponajviše rezultat primjene računovodstvene politike koja se odnosi na početno i naknadno priznavanje imovine, društvo C d.d. je kod naknadnog priznavanja nekretnina primijenilo model revalorizacije, te se samim time povećala i knjigovodstvena vrijednost društva kroz povećanje vrijednosti imovine te kapitala kroz revalorizacijske rezerve.

Društvo C d.d. ima za 238,88 % veću procijenjenu vrijednost u odnosu na društvo D d.d. koje ima najniže procijenjenu vrijednost društva primjenom multiplikatora P/B.

5.3. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora P/S

Tablica 41: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora P/S

	Prihod od prodaje	Multiplikator P/S usporedivih društava	Procijenjena vrijednost društva
A d.d.	1.500.000,00 €	0,78 €	1.170.000,00 €
B d.d.	1.500.000,00 €	0,78 €	1.170.000,00 €
C d.d.	1.500.000,00 €	0,78 €	1.170.000,00 €
D d.d.	1.500.000,00 €	0,78 €	1.170.000,00 €

Izvor: autor

Prema gornjoj tablici vidljivo je da različite primjene računovodstvenih politika u našem primjeru nisu imale utjecaj na procjenu vrijednosti društava.

5.4. Utjecaj računovodstvenih politika na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora EV/EBITDA i EV/EBIT

Tablica 42: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora EV/EBITDA

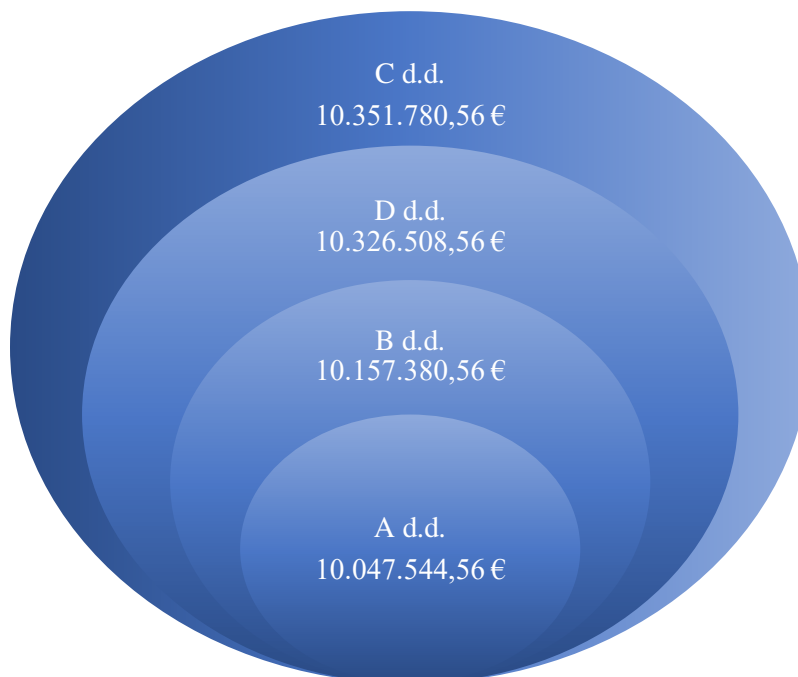
	EBITDA	Multiplikator EV/EBITDA usporedivih društava	Procijenjena vrijednost društva
A d.d.	516.849,00 €	19,44 €	10.047.544,56 €
B d.d.	522.499,00 €	19,44 €	10.157.380,56 €
C d.d.	532.499,00 €	19,44 €	10.351.780,56 €
D d.d.	531.199,00 €	19,44 €	10.326.508,56 €

Izvor: autor

Prema gornjoj tablici vidljivo je da su različite primjene računovodstvenih politika imale utjecaj na procjenu vrijednosti društava primjenom multiplikatora EV/EBITDA, ali on nije tako značajan kao što je to kod primjene P/E i P/B multiplikatora. Prema izračunima može se vidjeti da je procijenjena vrijednost društva A d.d. najmanja, dok je kod društva C d.d. najveća.

Iako je društvo D d.d. zbog različitih računovodstvenih politika u odnosu na druga društva poslovalo sa gubitkom, multiplikator EV/EBITDA je primjenjiv pošto je gubitak rezultirao zbog velike razlike u svoti amortizacije u odnosu na druga društva.

Slika 35: Procijenjena vrijednost društava primjenom EV/EBITDA multiplikatora

Izvor: autor

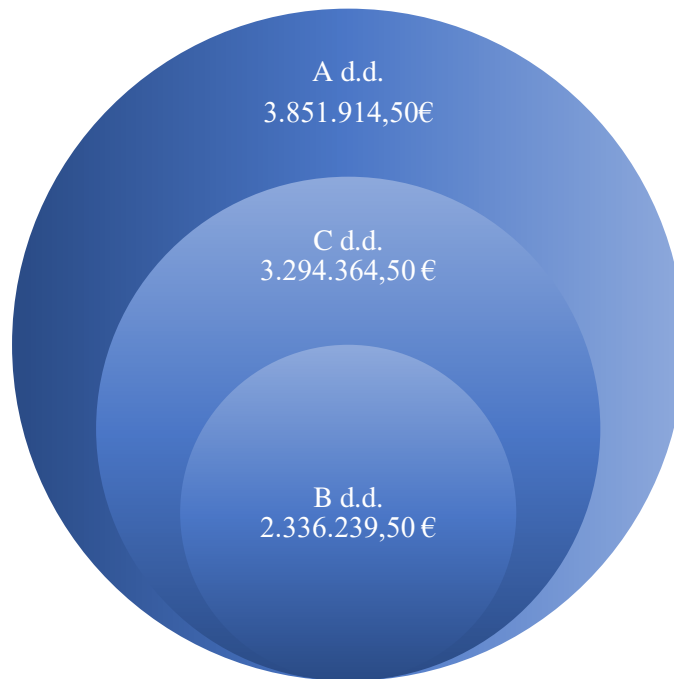
Tablica 43: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora EV/EBIT

	EBIT	Multiplikator EV/EBIT usporedivih društava	Procijenjena vrijednost društva
A d.d.	366.849,00 €	10,50 €	3.851.914,50 €
B d.d.	222.499,00 €	10,50 €	2.336.239,50 €
C d.d.	313.749,00 €	10,50 €	3.294.364,50 €
D d.d.	-5.801,00 €	nije primjenjivo	

Izvor: autor

Prema gornjoj tablici vidljivo je da kod primjene multiplikatora EV/EBIT različita primjena računovodstvenih politika ima utjecaj na procjenu vrijednosti društava. Prema izračunima može se vidjeti da je procijenjena vrijednost društva B d.d najniža, dok je najviša vrijednost kod društva A d.d.

Slika 36: Procijenjena vrijednost društava primjenom EV/EBIT multiplikatora

Izvor: autor

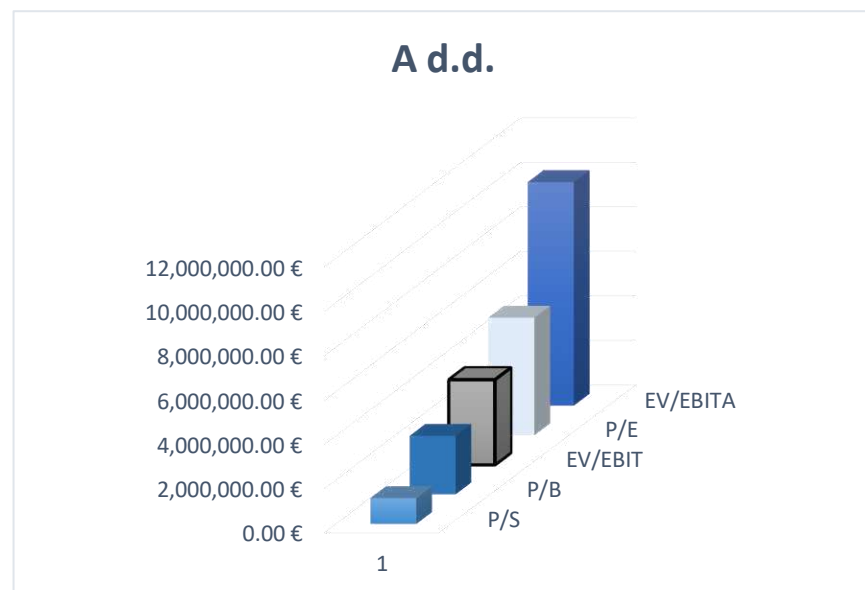
Različita primjena računovodstvenih politika kod društva D d.d. je rezultirala time da EV/EBIT multiplikator nije primjenjiv jer je društvo zbog različitih računovodstvenih politika u odnosu na druga društva imalo veće svote amortizacije u odnosu na druga društva.

Tablica 44: Pregled apsolutnih vrijednosti društava koja su bila predmet procjene

	P/E	P/B	P/S	EV/EBITDA	EV/EBIT	Median
A d.d.	5.296.611,24 €	2.655.940,85 €	1.170.000,00 €	10.047.544,56 €	3.851.914,50 €	3.851.914,50 €
B d.d.	3.125.505,24 €	2.297.708,42 €	1.170.000,00 €	10.157.380,56 €	2.336.239,50 €	2.336.239,50 €
C d.d.	4.290.105,24 €	5.534.117,42 €	1.170.000,00 €	10.351.780,56 €	3.294.364,50 €	4.290.105,24 €
D d.d.	nije primjenjivo	1.633.049,15 €	1.170.000,00 €	10.326.508,56 €	nije primjenjivo	1.633.049,15 €

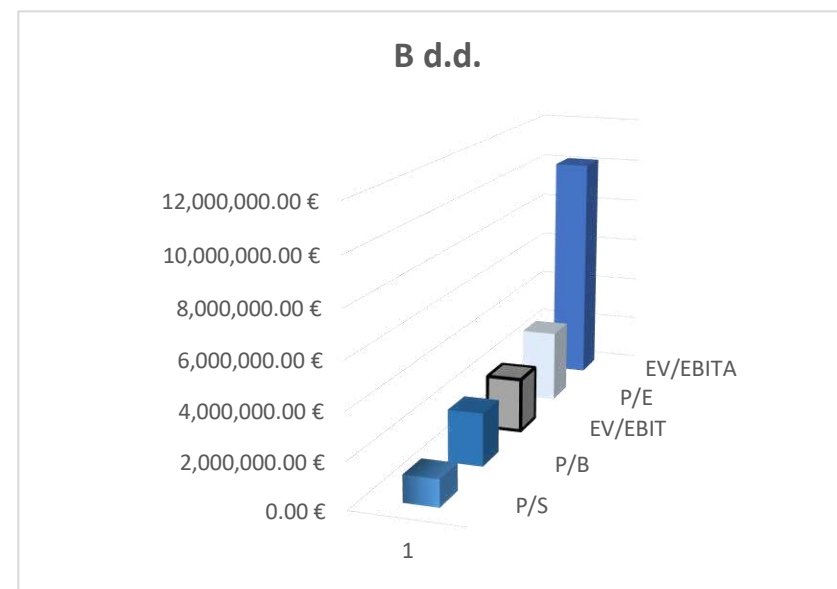
Izvor: autor

Grafikon 12: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava A d.d.

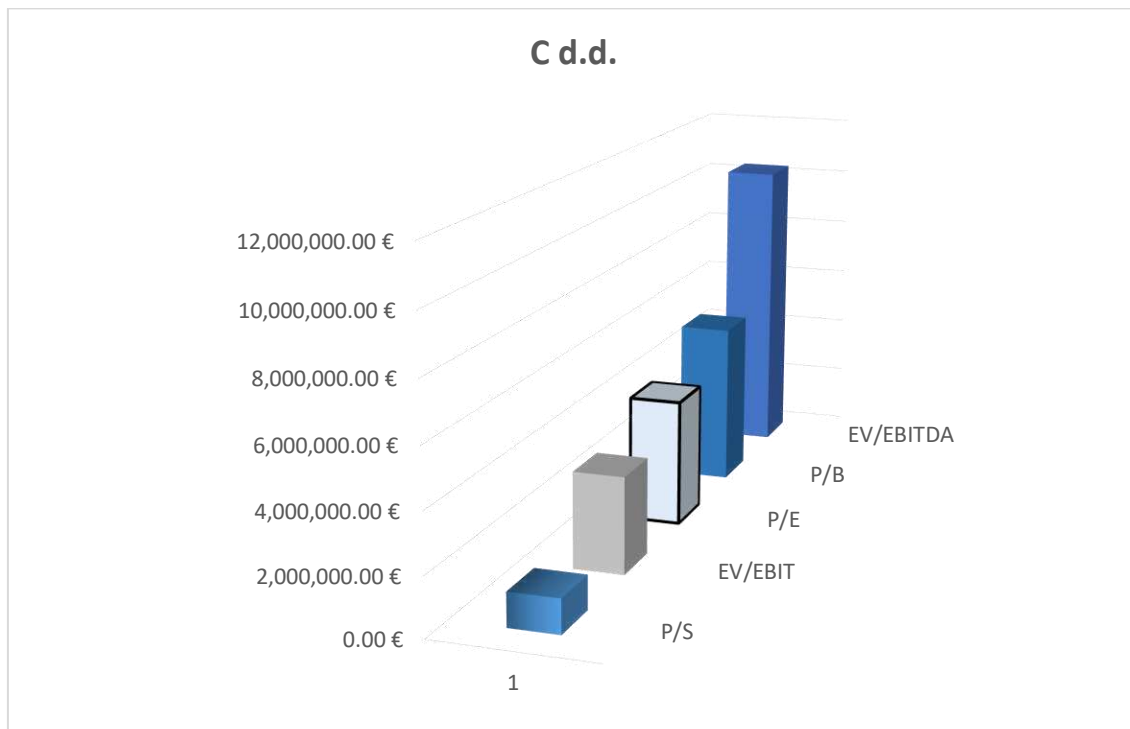
Izvor: autor

Grafikon 13: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava B d.d.

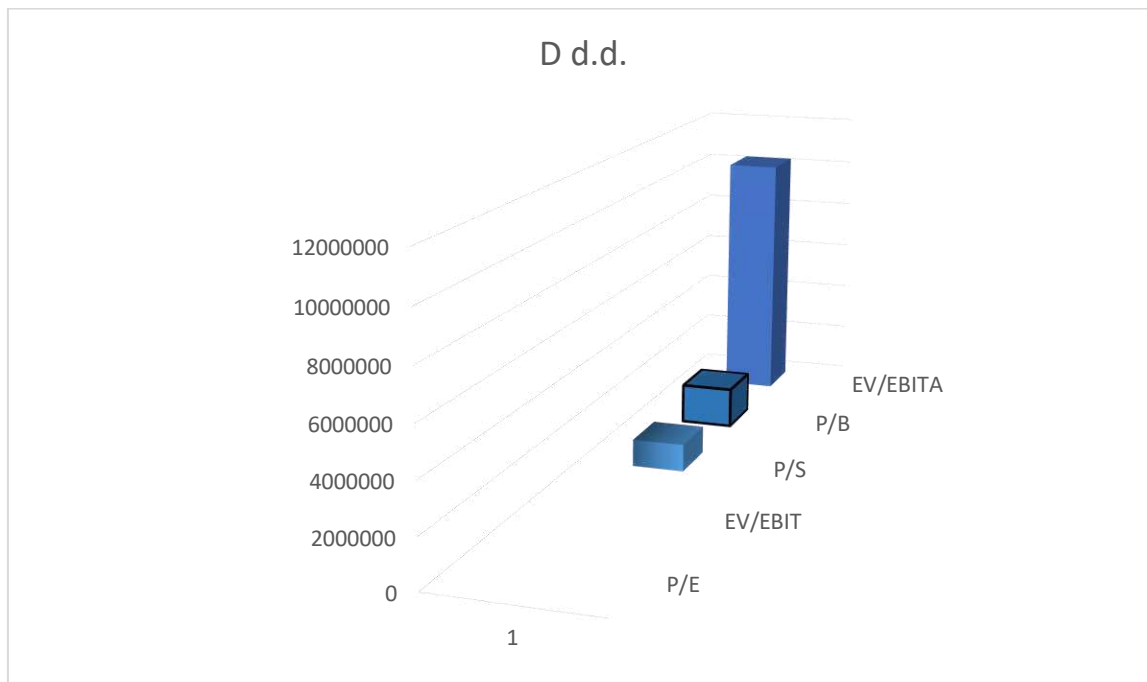
Izvor: autor

Grafikon 14: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava C d.d.

Izvor: autor

Grafikon 15: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava D d.d.

Izvor: autor

6. ZAKLJUČAK

Na početku poslovanja uprava društva i menadžment trebali bi usvojiti računovodstvene politike i procjene koje najbolje i najistinitije prikazuju poslovanje društva, promjene računovodstvenih politika i procjena trebale bi se provoditi samo ukoliko to nalažu standardi financijskog izvještavanja ili ukoliko će se promjenama iskazati fer i istinito poslovanje društva. Svaki član uprave i menadžment trebao bi poznavati pravila računovodstvenih načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja, te vrednovanja imovine, obveza i njihov utjecaj na rezultat poslovanja društva, jer jedino poznavanjem navedenih pravila mogu donijeti i usvojiti računovodstvene politike koje najbolje odgovaraju poslovanju i ciljevima društva.

Jedan od ciljeva rada bio je prikazati mogućnost upravljanja rezultatima poslovanja primjenom različitih računovodstvenih politika, što je iz primjera hipotetskih društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. vidljivo jer svako od navedenih društava imalo je uz iste resurse, istu količinu prodaje po istim cijenama, iskazan različit rezultat poslovanja, što se kasnije i odrazilo na samu procjenu vrijednosti društava.

Drugi cilj rada bio je utvrditi kako različita primjena računovodstvenih politika ima mogućnost upravljanja na procjenu vrijednosti društva primjenom metode multiplikatora.

Kod primjene multiplikatora P/E najvišu procijenjenu vrijednost imalo je društvo A d.d. iz razloga što je kod primjene računovodstvenih politika koje su se odnosile na amortizaciju materijalne imovine koristilo linearnu metodu amortizacije sa najdužim korisnim vijekom trajanja, stope amortizacije bile su najniže te je samim time i rezultat poslovanja bio najviši, odnosno zarada po dionici kod društva A d.d. bila je najviša, najmanju procijenjenu vrijednost imalo je društvo B d.d., kod društva D d.d. multiplikator nije bio primjenjiv iz razloga što je društvo D d.d. poslovalo s gubitkom, zbog svojih računovodstvenih politika u kojima se najznačajnija odnosi na metodu amortizacije koju je društvo primjenjivalo, a to je degresivna metoda.

Primjenom multiplikatora P/B najvišu procijenjenu vrijednost imalo je društvo C d.d., iako društvo A d.d. ima za 17,4% veću bruto dobit od društva C d.d., možemo zaključiti da kod primjene ovog multiplikatora rezultat poslovanja nije imao toliki utjecaj na veliku razliku u procijenjenoj vrijednosti društva već je to rezultat primjene računovodstvene politike kod društva C d.d. koje je u svojim politikama nakon početnog vrednovanja nekretnina, kao naknadno vrednovanje primijenilo model revalorizacije za razliku od ostalih društava koja

su imala kao naknadno vrednovanje model troška. Modelom revalorizacije društvo C d.d. je bitno utjecalo na visinu povećanja imovine i kapitala pa samim time i na knjigovodstvenu vrijednost društva.

Pošto se kroz računovodstvene politike u primjerima nije previše ulazilo u prihode od prodaje i njihovo priznavanje, u ovom primjeru primjena P/S multiplikatora nije imala utjecaja na procijenjenu vrijednost društava, te su sva društva imala istu vrijednost.

Računovodstvene politike na procjenu vrijednosti primjenom multiplikatora EV/EBITDA imale su manje utjecaja u odnosu na multiplikatore P/E i P/B, iz razloga što je društvo imalo visoke troškove amortizacije pa je procijenjena vrijednost društava bila podjednaka i nije bilo većih odstupanja.

Kod EV/EBIT multiplikatora za društvo D d.d. nije bilo moguće izvršiti procjenu zbog poslovanja gubitkom pa multiplikator nije bio primjenjiv, od preostala tri društva najviše odstupa društvo B d.d. koje je imalo i najmanju bruto dobit čiji su uzrok više stope amortizacije, više stope vrijednosnog usklađenja potraživanja i više stope rezerviranja za troškove u jamstvenim tokovima.

Može se zaključiti da različita primjena računovodstvenih politika ima značajan utjecaj na procjenu vrijednosti društva primjenom metoda multiplikatora, stoga bi analitičari i svi koji sudjeluju u procjeni trebali kroz dubinsku analizu poslovanja društva vidjeti kako računovodstvene politike utječu na pojedini multiplikator odnosno na njegove sastavnice, te kako osnovne postavke pojedinih multiplikatora kao što su zarade, knjigovodstvena vrijednost, EBITDA utječu na vrijednost multiplikatora, zatim bi trebali definirati koji multiplikator će koristiti i mjeriti ga ujednačeno za sva usporediva društava.

7. LITERATURA

Knjige:

1. Bendeković, J., Lasić, V. (1991). Vrednovanje imovine i poslovanje poduzeća. Zagreb. Ekonomski institut Zagreb.
2. Cirkveni Filipović, T. (2020). Hrvatski računovodstveni sustav: (službeni i pročišćeni tekstovi za Hrvatsku) HSFI, MRS, MSFI i Tumačenja, VIII. izdanje, Knjiga III. iz ciklusa: računovodstvo poduzetnika. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
3. Damodaran, A. (2006). Damodaran o valuaciji: analiza sigurnosti za ulaganje i korporativne financije, II. izdanje. Zagreb. Mate d.o.o.
4. Guzić, Š. (2019). Financijsko izvješćivanje, recenzirana skripta, Zagreb, RRiF Visoka škola za financijski menadžment u Zagrebu.
5. Kopun, V., Slade, J. (1991). Metode procjene vrijednosti i ocjene boniteta poduzeća. Zagreb: Kopun i Kopun.
6. Žager, L. (2021). Analiza financijskih izvještaja: načela-postupci-slučajevi. Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
7. Miloš Sprčić, D., Orešković Sulje O. (2012). Procjena vrijednosti poduzeća. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb.
8. Skupina autora. (2021). Računovodstvo poduzetnika s primjerima knjiženja: Knjiga I. XII. izmijenjeno i dopunjeno izdanje. Zagreb: RRiF Plus d.o.o.
9. Vidučić, Lj., Pepur, S., Šimić Šarić, M. (2015). Financijski menadžment, Zagreb, RRIF plus

Članci:

1. Guzić Š. (2007). Računovodstvene politike trgovačkih društava. Računovodstvo, revizija i financije, 4/2007 str. 17-31.
2. Guzić Š. (2007). Odluka o računovodstvenim politikama trgovačkog društva. Računovodstvo, revizija i financije, 5/2007 str. 27-38.
3. Guzić Š. (2008). Računovodstvene politike malih i srednjih društava. Računovodstvo, revizija i financije, 8/2008 str. 23-34
4. Švigir A. (2009). Računovodstvene politike i njihov utjecaj na poslovni i porezni rezultat. Računovodstvo, revizija i financije, 12/2009 str. 25-30.

5. Cirkveni Filipović, T. (2018). Računovodstvene procjene. Računovodstvo, revizija i financije, XVIII, (1), str.205-211.

Zakoni i propisi:

1. Zakon o porezu na dobit (NN 148/13, 115/16, 106/18, 121/19, 138/20, 114/22), <https://www.zakon.hr/download.htm?id=99> (Pristupljeno: 07.10.2023.)
2. Zakon o računovodstvu, (Narodne Novine br. 78/15, 134/15, 120/16, 116/18, 42/20, 47/20, 114/22, 82/23)

Mrežni izvori:

1. Zagrebačka burza, URL: <https://zse.hr/hr/cijene-vrijednosnih-papira/36> (Pristupljeno: 19.11.2023.)
2. FINA, URL: <http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/izbornik.do> (Pristupljeno 19.11.2023.)
3. ERICSSON NIKOLA TESLA d.d.
URL:https://www.ericsson.hr/documents/20181/302088/ETK_gi_2022_HR.pdf/0e9beeb0-4094-451c-b163-473d5d1b5d8a
4. DALEKOVOD d.d.
URL:https://www.dalekovod.hr/EasyEdit/UserFiles/financije/2022/1Y%202022/dl_kv-fs2022hrvfinal.pdf (Pristupljeno: 19.11.2023.)
5. AD PLASTIK d.d. URL: <https://www.adplastik.hr/investitori/izvjestaji>
6. KONČAR Distributivni i specijalni transformatori d.d., URL: <https://koncar-dst.hr/investitori/godisnja-financijska-izvjesca/> (Pristupljeno: 19.11.2023.)
7. KONČAR - ELEKTROINDUSTRIJA, d.d., URL: <https://www.koncar.hr/sites/default/files/dokumenti/financijski-izvjestaji/2023-12/Konsolidirano-godisnje-izvjesce-za-KONCAR-Grupu-2022.pdf> (Pristupljeno: 19.11.2023.)

8. POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA

Slike:

Slika 1: Godišnji financijski izvještaji prema Zakonu o računovodstvu	4
Slika 2: Razvrstavanje poduzetnika po veličini prema Zakonu o računovodstvu	6
Slika 3: Popis Međunarodnih računovodstvenih standarda – MRS.....	8
Slika 4: Popis Međunarodnih financijskih standarda financijskog izvještavanja – MSFI	9
Slika 5: Popis hrvatskih standarda financijskog izvještavanja – HSFI.....	10
Slika 6: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju nematerijalnu imovinu ...	12
Slika 7: Primjer računovodstvenih politika nematerijalne imovine	14
Slika 8: Primjer računovodstvenih politika nematerijalne imovine	15
Slika 9: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju materijalnu imovinu.....	16
Slika 10: Pregled i podjela metoda amortizacije	18
Slika 11: Pregled metoda amortizacije prema računovodstvenim standardima.....	19
Slika 12: Primjer računovodstvenih politika materijalne imovine	20
Slika 13: Primjer računovodstvenih politika materijalne imovine	21
Slika 14: Primjer računovodstvenih politika materijalne imovine	22
Slika 15: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju dugotrajnu financijsku imovinu.....	23
Slika 16: Primjer računovodstvenih politika financijske imovine	24
Slika 17: Primjer računovodstvenih politika financijske imovine	25
Slika 18: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju zalihe	30
Slika 19: Pregled metoda utroška zaliha	31
Slika 20: Primjer računovodstvenih politika zaliha	32
Slika 21: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju prihode.....	33
Slika 22: Pregled prihoda razvrstanih prema Računu dobiti i gubitka	34
Slika 23: Primjer računovodstvenih politika prihoda.....	35
Slika 24: Primjer računovodstvenih politika prihoda.....	36
Slika 25: Primjer računovodstvenih politika prihoda.....	37
Slika 26: Pregled računovodstvenih standarda koji uređuju rashode.....	38
Slika 27: Pregled rashoda razvrstanih prema Računu dobiti i gubitka	39
Slika 28: Primjer računovodstvenih politika rashoda	40
Slika 29: Primjer računovodstvenih politika rashoda	41

Slika 30: Modeli diskontiranog novčanog tijeka	87
Slika 31: Osnovni koraci pri procjeni vrijednosti DCF metodom	90
Slika 32: Koraci kod procesa procjene vrijednosti metodom multiplikatora :	99
Slika 33: Procijenjena vrijednost društava primjenom P/E multiplikatora	107
Slika 34: Procijenjena vrijednost društava primjenom multiplikatora P/B	108
Slika 35: Procijenjena vrijednost društava primjenom EV/EBITDA multiplikatora	110
Slika 36: Procijenjena vrijednost društava primjenom EV/EBIT multiplikatora	111

Tablice:

Tablica 1: Pregled podataka hipotetskih društava na temelju kojih će se izračunati EBIT, EBITDA i NETO DOBIT	44
Tablica 2: Pregled sažetka računovodstvenih politika koje društva primjenjuju.....	46
Tablica 3: Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva A d.d.....	47
Tablica 4: Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva B d.d.....	48
Tablica 5: Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva C d.d.....	49
Tablica 6: Obračun amortizacije poslovne zgrade UPRAVE I ADMINISTRACIJE društva D d.d.....	50
Tablica 7: Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva A d.d. ...	51
Tablica 8: Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva B d.d. ...	52
Tablica 9: Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva C d.d. ...	53
Tablica 10: Obračun amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJE društva D d.d. ...	54
Tablica 11: Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva A d.d.	54
Tablica 12: Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva B d.d.	55
Tablica 13: Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva C d.d.	55
Tablica 14: Obračun amortizacije POSTROJENJE U PROIZVODNJI društva D d.d.	56

Tablica 15: Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINSTRACIJA društva A d.d.	56
Tablica 16: Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA društva B d.d.	57
Tablica 17: Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA društva C d.d.	57
Tablica 18: Obračun amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA društva D d.d.	58
Tablica 19: Izračun vrijednosnog usklađenja potraživanja od kupaca	61
Tablica 20: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu A d.d. primjenom FIFO metode kod obračuna utroška zaliha	62
Tablica 21: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu B d.d. primjenom metode prosječnog ponderiranog troška kod obračuna utroška zaliha	63
Tablica 22: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu C d.d. primjenom metode prosječnog ponderiranog troška kod obračuna utroška zaliha	64
Tablica 23: Pregled izračuna cijene koštanja proizvoda XY u društvu D d.d. primjenom FIFO metode kod obračuna utroška zaliha	65
Tablica 24: Pregled troškova rezerviranja u jamstvenim rokovima	66
Tablica 25: Račun dobiti i gubitka društvo A d.d.	67
Tablica 26: Bilanca društva A d.d. na dan 31.12.	68
Tablica 27: Račun dobiti i gubitka društvo B d.d.	70
Tablica 28: Bilanca društva B d.d. na dan 31.12.	71
Tablica 29: Račun dobiti i gubitka društvo C d.d.	73
Tablica 30: Bilanca društva C d.d. na dan 31.12.	74
Tablica 31: Račun dobiti i gubitka društvo D d.d.	76
Tablica 32: Bilanca društva D d.d. na dan 31.12.	77
Tablica 33: Prikaz podataka usporedivih društava	101
Tablica 34: Prikaz podataka usporedivih društava	102
Tablica 35: Prikaz podataka usporedivih društava	103
Tablica 36: Izračun odabranih multiplikatora za usporediva društva	104
Tablica 37: Podaci hipotetskih društava predmeta procjene na temelju primjera iz drugog poglavlja	105
Tablica 38: Izračun odabranih multiplikatora za društva koja su predmet procjene	105

Tablica 39: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora P/E	106
Tablica 40: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora P/B	107
Tablica 41: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora P/S	109
Tablica 42: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora EV/EBITDA	109
Tablica 43: Procjena vrijednosti društva A d.d., B d.d., C d.d. i D d.d. primjenom multiplikatora EV/EBIT	110
Tablica 44: Pregled apsolutnih vrijednosti društava koja su bila predmet procjene.	112

Grafovi:

Grafikon 1: Prikaz troškova amortizacije poslovne zgrade UPRAVA I ADMINISTRACIJA (prva godina poslovanja)	58
Grafikon 2: Prikaz troškova amortizacije poslovne zgrade PROIZVODNJA (prva godina poslovanja)	59
Grafikon 3: Prikaz troškova amortizacije POSTROJENJA U PROIZVODNJI (prva godina poslovanja)	59
Grafikon 4: Prikaz troškova amortizacije UREDSKI NAMJEŠTAJ UPRAVA I ADMINISTRACIJA (prva godina poslovanja)	60
Grafikon 5: Prikaz visine vrijednosnog usklađenja primjenom različitih računovodstvenih politika i procjena	61
Grafikon 6: Pregled cijene koštanja proizvoda XY po društvima.....	66
Grafikon 7: Pregled bruto dobitka/gubitka poslovne godine	78
Grafikon 8: Pregled obveze za porez na dobit na temelju rezultata poslovanja	79
Grafikon 9: Pregled neto dobitka/gubitka poslovne godine.....	79
Grafikon 10: Pregled EBIT (Earnings before interest, taxes)	80
Grafikon 11: EBITDA (Earnings before interest, taxes, depreciation, and amortization)	80
Grafikon 12: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava A d.d.	112
Grafikon 13: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava B d.d.....	112

Grafikon 14: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava C d.d.....	113
Grafikon 15: Pregled apsolutnih i median vrijednosti društava D d.d.....	113